

**MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS
EKONOMIKOS IR FINANSŲ VALDYMO FAKULTETAS
EKONOMIKOS IR VERSLO INSTITUTAS**

INDRĖ KLIMAVIČIŪTĖ

**UŽSIENIO INVESTICIJOS LIETUVOJE: ANALIZĖ
IR PERSPEKTYVOS**
Magistro baigiamasis darbas

**Vadovas
doc. dr. J. Vijeikis**

VILNIUS, 2013

**MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS
EKONOMIKOS IR FINANSŲ VALDYMO FAKULTETAS
EKONOMIKOS IR VERSLO INSTITUTAS**

**UŽSIENIO INVESTICIJOS LIETUVOJE: ANALIZĖ
IR PERSPEKTYVOS**

**Verslo sistemų ekonomikos magistro baigiamasis darbas
Studijų programa 621L17002**

**Vadovas
doc. dr. J. Vijeikis
2013 12**

**Atliko
VSIms2-01 gr. stud.
Indrė Klimavičiūtė
2013 12**

VILNIUS, 2013

TURINYS

IVADAS	6
1. UŽSIENIO INVESTICIJŲ POLITIKA	8
1.1. UŽSIENIO INVESTICIJŲ SAMPRATA	8
1.2. UŽSIENIO INVESTICIJŲ NAUDA LIETUVOS EKONOMIKAI.....	13
1.3. INVESTICINĖS VEIKLOS TEISINIS REGLAMENTAVIMAS.....	14
1.3.1. Investicinės veiklos valstybinio reguliavimo normos ir ypatumai.....	15
1.4. VEIKSNIAI ĮTAKOJANTYS UŽSIENIO INVESTICIJAS.....	17
1.4.1. Veiksniai ribojantys užsienio investicijas į Lietuvos ūkį.....	20
1.5. UŽSIENIO INVESTICIJŲ LIETUVOJE APŽVALGA (ESAMA SITUACIJA).....	21
2. UŽSIENIO INVESTICIJŲ ANALIZĖ LIETUVOJE 2007-2012 m.	23
2.1. TYRIMO METODOLOGIJA	23
2.2. UŽSIENIO INVESTICIJŲ SRAUTŲ ANALIZĖ	26
2.2.1. Užsienio investicijų, tenkančių vienam gyventojui, analizė	26
2.2.2. Užsienio investicijų pagal šalis investuotojas analizė	27
2.2.3. Užsienio investicijų pasiskirstymo Lietuvoje pagal ekonomines veiklos rūšis (EVRK) analizė	30
2.3. UŽSIENIO INVESTICIJŲ IR EKONOMINIŲ RODIKLIŲ GLAUDUMAS LIETUVOJE 2007-2012 m.	36
2.3.1. Užsienio investicijų ir bendrojo vidaus produkto glaudumas 2007-2012 m.	36
2.3.2. Užsienio investicijų ir darbo užmokesčio glaudumas 2007-2012 m.....	38
2.3.3. Užsienio investicijų ir nedarbo glaudumas 2007-2012 m.....	41
2.3.4. Užsienio investicijų ir užimtumo glaudumas 2007-2012 m.	44
3. UŽSIENIO INVESTICIJŲ PROGNOZĖS LIETUVOJE	46
3.1. UŽSIENIO INVESTICIJŲ LIETUVOJE PROGNOZAVIMAS 2014 ir 2015 m.	46
3.2. UŽSIENIO INVESTICIJŲ PERSPEKTYVŲ EKSPERTINIS VERTINIMAS.....	53
IŠVADOS IR SIŪLYMAI	56
LITERATŪRA	58
ANOTACIJA LIETUVIŲ IR ANGLŲ KALBOMIS	61
SANTRAUKA LIETUVIŲ KALBA	63
SANTRAUKA ANGLŲ KALBA	64
PRIEDAI	65

LENTELĖS

1 lentelė. Sąvokos „investicijos“ paaiškinimai.

2 lentelė. TUI ir BVP ryšio rodikliai.

3 lentelė. TUI ir vidutinio neto mėnesinio darbo užmokesčio ryšio rodikliai.

4 lentelė. TUI ir nedarbo ryšio rodikliai.

5 lentelė. TUI ir užimtumo ryšio rodikliai.

6 lentelė. Tiesioginių užsienio investicijų 2014 – 2015 m. prognozės pagal EVRK.

7 lentelė. Ekspertų vertinimas.

PAVEIKSLAI

- 1 pav.** Investicijų klasifikavimas.
- 2 pav.** Užsienio investicijų skirstymas.
- 3 pav.** Užsienio investicijas lemiantys veiksniai.
- 4 pav.** Tiesioginiai investuotojai.
- 5 pav.** Investicinio klimato struktūra ir veiksniai.
- 6 pav.** Tiesioginių užsienio investuotojų srautas Lietuvoje.
- 7 pav.** Tiesioginės užsienio investicijos tenkančios vienam gyventojui 2007 – 2012 m.
- 8 pav.** Tiesioginės užsienio investicijos pagal šalis 2007 – 2012 m.
- 9 pav.** Tiesioginės užsienio investicijos pagal ekonomines veiklos rūšis (EVRK), sulaukusias daugiausiai investicijų 2007 – 2012 m.
- 10 pav.** Tiesioginės užsienio investicijos pagal ekonomines veiklos rūšis (EVRK), sulaukusias mažiausiai investicijų 2007 – 2012 m.
- 11 pav.** Bendrojo vidaus produkto (BVP) kitimas 2007 – 2012 m.
- 12 pav.** Ryšys tarp tiesioginių užsienio investicijų (TUI) ir bendrojo vidaus produkto (BVP)
- 13 pav.** Tiesioginių užsienio investicijų (TUI) ir vidutinio neto mėnesinio darbo užmokesčio kitimas 2007 – 2012 m.
- 14 pav.** Ryšys tarp tiesioginių užsienio investicijų (TUI) ir vidutinio neto mėnesinio darbo užmokesčio
- 15 pav.** Tiesioginių užsienio investicijų (TUI) ir nedarbo kitimas 2007 – 2012 m.
- 16 pav.** Ryšys tarp tiesioginių užsienio investicijų (TUI) ir nedarbo
- 17 pav.** Tiesioginių užsienio investicijų (TUI) ir užimtumo kitimas 2007 – 2012 m.
- 18 pav.** Ryšys tarp tiesioginių užsienio investicijų ir užimtumo
- 19 pav.** Tiesioginių užsienio investicijų (TUI) srautas 2007 – 2013 m. ir 2014 – 2015 m. prognozės.
- 20 pav.** Tiesioginių užsienio investicijų tenkančių vienam gyventojui srautas 2007 – 2013 m. ir 2014 – 2015 m. prognozės.
- 21 pav.** Prognozės pagal ekonominės veiklos rūšis (EVRK) 2014 – 2015 m. laikotarpiui.

IVADAS

Tyrimo aktualumas ir naujumas. Investicijų tema aktuali ne tik visame pasaulyje, bet ji vis aktualesnė ir Lietuvoje. Kaip teigia Tomaševič, V., Mackevičius J. (2010), „investicijos turi labai didelę reikšmę kiekvienos šalies ekonomikos plėtrai ir visuomenės gerovei, be to, ne mažiau svarbi jų reikšmė ir įmonėms“ (p. 187). Investicijos didina šalyje konkurencingumą, verslo plėtrą bei ekonomikos augimo stabilumą. Kuo didesnės investicijos tuo šalis įgyja stipresnes pozicijas tarptautinėje politikoje bei turi visas galimybes klestėti ir tapti konkurencinga. Pasak Laskienės (2010) užsienio investicijos turi teigiamą poveikį jas priimančiai šaliai, kadangi padidindamos galimybės greičiau pereiti prie pažangių technologijų, tuo pačiu surandamos naujos rinkos nišos savo produkcijai, atrandami nauji darbo organizavimo bei įmonės valdymo metodai.

Investicijos dauguma šaltinių apibūdinamos kaip piniginės lėšos ir teisės aktais nustatyta tvarka įvertintas materialus, nematerialus ir finansinis turtas, kuris investuojamas siekiant gauti pajamų arba pelno, užtikrinti šalies funkcijų įgyvendinimą, gauti geresnį socialinį rezultatą bei kitų įvairių tikslų užtikrinimą (Lietuvos Respublikos investicijų įstatymas, 1999). Užsienio investicijas galima būtų apibūdinti kaip užsienio juridinių ir fizinių asmenų bei tarptautinių organizacijų investicijas.

Šiuo metu Lietuvai stengiantis atsitiesti po ekonomikos stagnacijos, būtina skatinti užsienio investicijas, siekiant neapleisti ir pagerinti šalies pozicijas tarptautinėje politikoje, bei pagerinti ekonominę padėtį šalyje. Norint pasiekti geresnių rezultatų, labai svarbu gerai išanalizuoti užsienio investicijų Lietuvoje silpnąsias, kritikuojamas sritis dėl kurių investicijų srautas mažėja bei šalis tampa mažiau patraukli užsienio investuotojams. Atsižvelgiant į stipriąsias puses, kurios lemia Lietuvos patrauklumą užsienio investuotojams, svarbu rasti sprendimą kaip jas dar daugiau sustiprinti.

Lietuvos investicijų problemas narinėjo daug Lietuvos (Žilinskė, 2010; Ruplienė, Montvilaitė, Grigaliūnienė, 2008; Laskienė, Pekarskienė, 2011; Čibinskienė, Kontautienė, 2010; Čegyte, Miečinskienė, 2009; Tomaševič, Maskevičius, 2010; Davulis, 2012 ir kt.) ir užsienio (Tokunbo, Osinubi, Lloyd, Amaghionyeodiwe, 2010; Ludwig von Mises, 2006 ir kt.) autorių. Dauguma autorių daugiausiai dėmesio skiria investicijų klasifikavimui, laiko ir rizikos veiksnių įtaikui investicijoms, finansiniams skaičiavimams atsižvelgiant į investicijų skaičiavimo metodiką (Tomaševič, Maskevičius, 2010).

Investicijos yra puiki priemonė, kuri gali padėti šaliai suklestėti ir padaryti stabilią ekonomiką. Ši priemonė aktuali ne tik Lietuvai, bet ir kitoms šalims. Kiekviena šalis nori gerinti savo šalies ekonomiką, pozicijas tarptautinėje politikoje ir būti konkurencinga.

Tyrimo problema. Kokios užsienio investicijų tendencijos ir perspektyvos Lietuvoje?

Tyrimo objektas. Užsienio investicijos Lietuvoje.

Tyrimo tikslas. Išanalizavus tiesioginių užsienio investicijų srautus atskirose ekonominės veiklos šakose bei atlikus ekonometrinius skaičiavimus, pasiūlyti tiesioginių užsienio investicijų prognozes.

Tyrimo uždaviniai:

1. Surinkti ir išanalizuoti mokslinę literatūrą užsienio investicijų Lietuvoje teoriniais klausimais.
2. Atlikti 2007 – 2012 m. užsienio investicijų Lietuvoje analizę pagal šalis investuotojas, pagal ekonominės veiklos šakas.
3. Įvertinti tiesioginių užsienio investicijų ryšį su ekonominiais rodikliais.
4. Atlikti užsienio investicijų Lietuvoje prognozę 2014 – 2015 m.
5. Pateikti siūlymus užsienio investicijoms Lietuvoje skatinti.

Tyrimo metodai:

- Lietuvos ir užsienio autorių mokslinės literatūros lyginamojo analizė ir sintezė.
- Teisės aktų analizė.
- Statistinių duomenų analizė.
- Koreliacinė ir regresinė analizė.
- Prognozavimas tiesioginio trendo metodu.
- Informacijos apibendrinimas.

Darbo struktūra. Darbą sudaro trys pagrindinės dalys. Pirmoji dalis yra teorinė. Šioje dalyje aptariama investicijų klasifikavimas, formos, įtakojantys veiksniai, bei analizuojama užsienio investicijų nauda Lietuvos ekonomikai ir investicinio klimato sąlygos. Aptariamas šiuo metu esamas investicinis klimatas Lietuvoje ir trumpai aptariama šiuo metu vyraujanti užsienio investicijų situacija. Antroji dalis – metodologinė. Šioje dalyje atliekama užsienio investicijų srautų analizė bei naudojant koreliacinę ir regresinę analizę pateikiami užsienio investicijų kiekybiniai rodikliai. Trečioje dalyje atliekamas užsienio investicijų prognozavimas 2014 – 2015 m. laikotarpiui ir jų ekspertinis vertinimas. Galiausiai pateikiamos išvados pagal atliktą analizę. Taip pat pateikiami siūlymai kaip skatinti ir gerinti užsienio investicijas Lietuvoje.

1. UŽSIENIO INVESTICIJŲ POLITIKA

Užsienio investicijos vienas svarbiausių ekonomikos rodiklių, kuris labai svarbus kiekvienai šaliai. Šalis, kuri pritraukia kuo daugiau užsienio investuotojų, tampa ekonomiškai ir politiškai patrauklia valstybe. Didesnės investicijos suvokiamos kaip tam tikros šalies pripažinimas tarptautinėje rinkoje. Bendruoju požiūriu, investicija reiškia tam tikro kapitalo įdėjimą į objektą siekiant gauti geresnį rezultatą, t.y. pelną ir pajamas. Investicijos gali būti skirtingos pagal tam tikrus požymius: tiesioginės, portfelinės ir kitos.

Šiame skyriuje išanalizavus ir apibendrinus Lietuvos autorių mintis ir teiginius apie investicijas pateikiama užsienio investicijų samprata bendrąja prasme, jų formos, reikšmė šalies ekonomikai. Atsižvelgiant į Lietuvos autorių mintis išskirti veiksniai skatinantys bei ribojantys investicijas. Atlikta užsienio investicijas reglamentuojančių teisinės bazės analizė. Galiausiai apžvelgiama užsienio investicijų Lietuvoje dabartinė situacija.

1.1. UŽSIENIO INVESTICIJŲ SAMPRATA

Investicijos yra vienas svarbiausių veiksnių šalies ekonomikai. Po Lietuvos Respublikos nepriklausomybės atkūrimo Lietuvos ekonominiai tikslai gali būti formuojami pagal du laikotarpius: iki įstojimo į Europos sąjungą (toliau – ES) ir jau įstojus į ES. Tačiau abu šiuos laikotarpius vienija vienas bendras pagrindinis tikslas – tai ekonominės padėties gerinimas šalyje.

Po Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo šalies technologijos paveldas buvo itin skurdus, eksportas į kitas šalis beveik nutrūko, ekonomika patyrė didelį nuosmukį. Lietuva nepasižymi savo dideliais kapitalo ištekliais, todėl lėšų daugiausiai būtų galima gauti iš užsienio investicijų į Lietuvos verslą. Užsienio investicijos yra vienas pagrindinių šalies renovacijos veiksnių, nes atsiranda galimybė stabilizuoti šalies ekonomiką ir netgi pakelti jos lygį.

Pats žodis „investicijos“ kilęs iš lotyniško žodžio „išvest“, reiškiančio „įdėti“. Lietuvos Respublikos investicijų įstatyme (1999) investicijos apibrėžiamos kaip „piniginės lėšos ir įstatymais bei kitais teisės aktais nustatyta tvarka įvertintas materialusis, nematerialusis ir finansinis turtas, kuris investuojamas siekiant iš investavimo objekto gauti pelno (pajamų), socialinį rezultatą (švietimo, kultūros, mokslo, sveikatos ir socialinės apsaugos bei kitose panašiose srityse) arba užtikrinti valstybės funkcijų įgyvendinimą“ (p. 1). Dauguma Lietuvos autorių pateikia šiek tiek skirtingus investicijų paaiškinimus ir apibrėžimus. Remiantis įvairia mokslinė literatūra ir norminiais teisės aktais sąvokos „investicijos“ paaiškinimai pateikti 1 lentelėje.

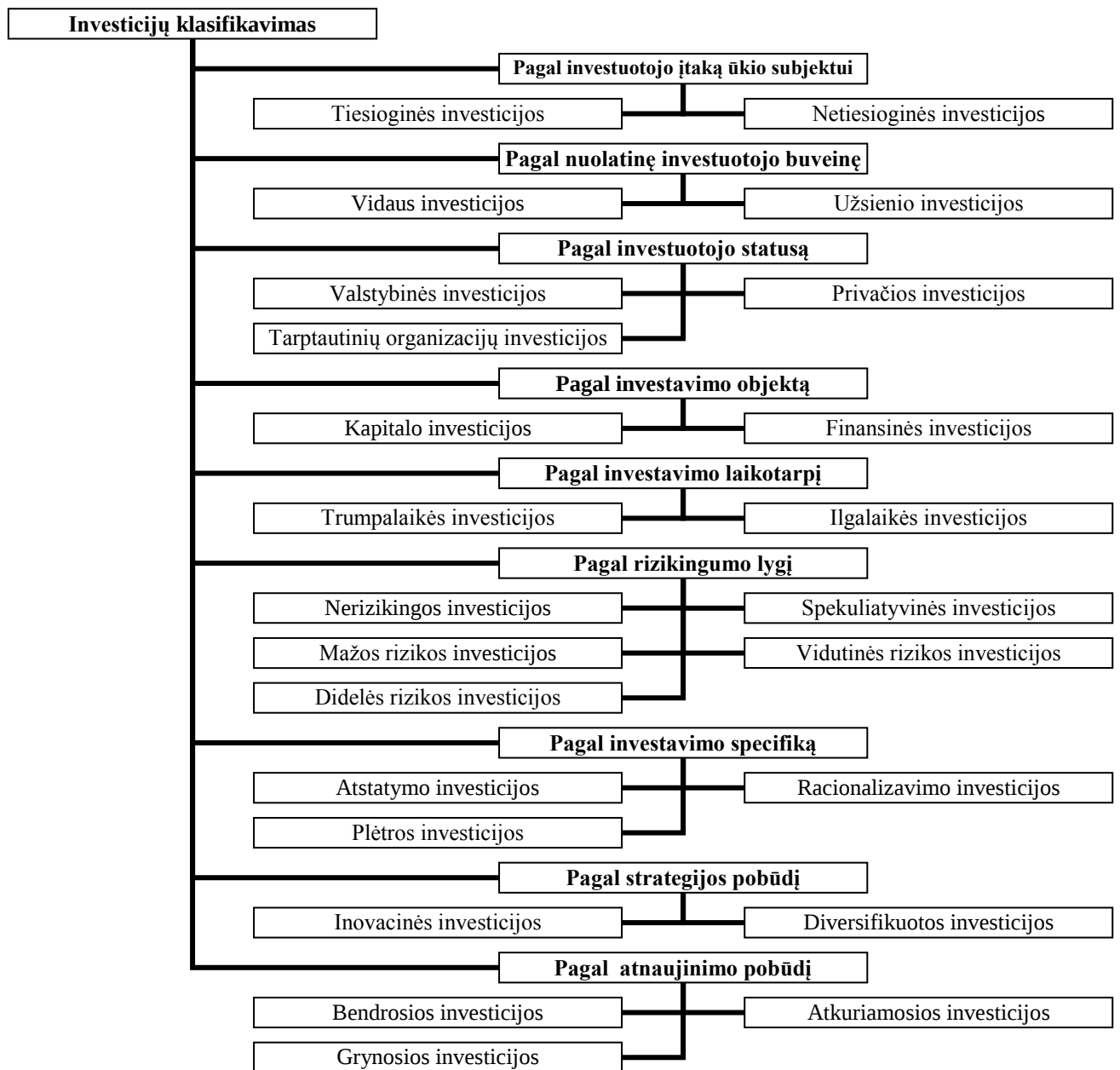
1 lentelė. Sąvokos „investicijos“ paaiškinimai.

Autorius, metai	Paaškinimas
Tomaševski, V., Mackevičius, J., 2010 m.	„Kapitalo įvairiomis jo formomis įdėjimas į skirtingus ūkinės veiklos objektus, siekiant ateityje gauti pelną arba pasiekti kitą ekonominį ar neekonominį efektą, besiremiantį rinkos principais ir susijusį su laiko, rizikos ir likvidumo faktoriais.“
Vaitkevičiūtė, V., 2007 m.	Siekiant gauti pelną, ilgalaikio kapitalo įdėjimas į ūkio šakas arba vertybinių popierių pirkimas.
Samuolis G., 2002 m.	Tapatinimas su terminu „kapitaliniai įdėjimai“, t.y. lėšos įdedamos tam, kad būtų atnaujinamos pagrindinės priemonės (pvz., pastatai, įrengimai ir kt.).
Ginevičius R. ir kt., 2005 m.	Kapitalo įdėjimas norit gauti tam tikrą pelną (padidėjimą). Gautas padidėjimas turi investuotojui kompensuoti tai, kad jis atsisako kurį laiką naudotis savo lėšomis, tuo pačiu įvertinant ir galimą riziką bei galimus infliacijos nuostolius.
Kancerevyčius G., 2009	Bendrojoje prasme investicijos reiškia laikiną atsisakymą vartoti savo lėšas dabartyje, dėl geresnės ateities. Ekonominėje prasme investicijos apibrėžiamos kaip naujo kapitalo sukūrimas, siekiant gauti tam tikrą kompensaciją.
Sharpe, W., Alexander, G., Bailey, J., 1995 m.	Plačiąja prasme – tai norint gauti kuo daugiau pinigų ateityje, kažkuriam laikui reikia jų atsisakyti šiandien.

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis lentelėje nurodytais šaltiniais.

Kaip matyti iš 1 lentelės, nors sąvokos „investicijos“ paaiškinimai skirtingi, bet jų esmė ta pati. Taigi investicijos dažniausiai aiškinamos kaip piniginių lėšų įdėjimas, siekiant gauti geresnį rezultatą, t.y. pelną. Beveik visi autoriai pabrėžia, kad tai ilgalaikis piniginių lėšų įdėjimas. Kai kuriuose šaltiniuose pažymima, kad reikia įvertinti ir tam tikras galimas rizikas, nes investicijos gali būti ne tik pelnas, bet ir tam tikras nuostolis. Anot Zilinskės (2010) siekiant išvengti pavojų priimant užsienio investicijas, reikia ateinančius investuotojus vertinti politiniu ir ekonominiu aspektu.

Norint aiškiai suprasti ir planuoti investicijas, jos klasifikuojamos pagal jų specifinius požymius. Investicijos klasifikuojamos pagal tam tikrus požymius, remiantis įvairiais šaltiniais jų skirstymas pateikiamas 1 paveiksle.

1 pav. Investicijų klasifikavimas.

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Lietuvos Respublikos investicijų įstatymu, 1999; Ginevičius R., 2005; Mackevičius J., 2007.

Kaip matyti iš 1 paveikslą investicijos gali būti skirstomos labai įvairiai, priklausomai nuo investavimo pobūdžio. Pagal investuotojo įtaką ūkio subjektui investicijos gali būti tiesioginės ir netiesioginės (portfelinės). Lietuvos Respublikos investicijų įstatyme (1999) teigiama, kad tiesioginės investicijos – tai „investicijos ūkio subjektui steigti bei įregistruoto ūkio subjekto kapitalui ar jo daliai įsigyti, taip pat reinvesticijos, paskolos ūkio subjektams, kuriuose investuotojui priklauso kapitalas ar jo dalis, subordinuotos paskolos, jei investuojama siekiant užmegzti arba palaikyti ilgalaikius tiesioginius investuotojo ir ūkio subjekto, į kurį investuojama, ryšius ir investuojant įsigyta kapitalo dalis suteikia investuotojui galimybę kontroliuoti arba daryti nemažą

įtaką ūkio subjektui“ (p. 2). Netiesioginės investicijos – tai investicijos, kurios investuotojui apriboja teises daryti įtaką ūkio subjektui.

Atsižvelgiant į investuotojo nuolatinę buveinę, investicijos gali būti vidaus, kuomet visi piniginių lėšų judėjimai vykdomi šalies viduje ir užsienio, kai lėšas įdedama už gimtosios šalies ribų.

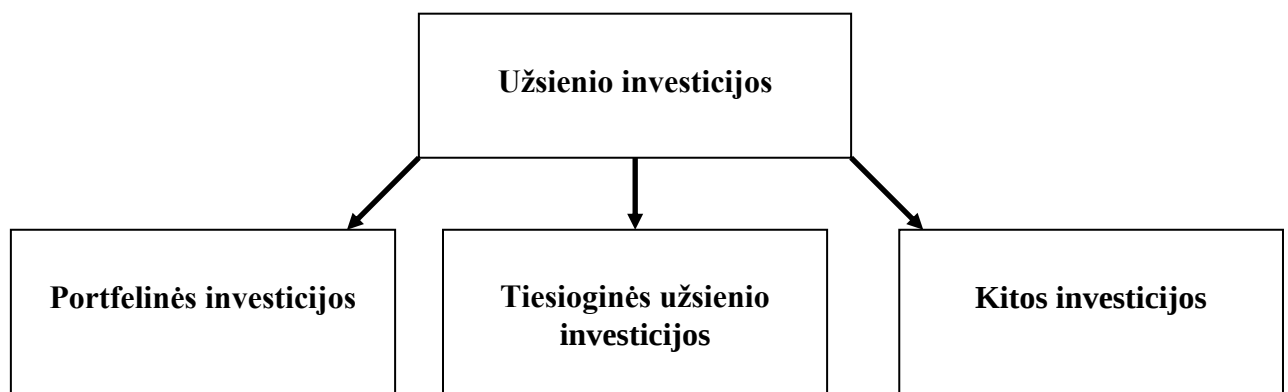
Pagal investuotojo statusą skiriamos valstybinės, privačios ir tarptautinių organizacijų ar užsienio valstybių investicijos. Lietuvos Respublikos investicijų įstatyme (1999) teigiama, kad valstybinės investicijos – tai „investicijos valstybės poreikiams tenkinti nacionalinio biudžeto, valstybės (savivaldybių) fondų lėšomis, Lietuvos valstybės (savivaldybių) vardu gautomis paskolomis, valstybės (savivaldybių) įmonių lėšomis ir kitu valstybės (savivaldybių) turtu bei valstybės (savivaldybių) suteikiamomis paskolų garantijomis“ (p. 2).

Pagal investavimo objektą išskiriamos dvi investicijų rūšys: finansinės ir kapitalo investicijos. Finansinės investicijos apima beveik visas investicijas, išskiriant tiesiogines ir portfelines investicijas. Kapitalo investicijos Lietuvos Respublikos investicijų įstatyme (1999) apibūdinamos kaip priemonė materialiam turtui įsigyti, sukurti arba rezultatams pagerinti, siekiant pelno.

Priklausomai nuo investavimo laikotarpio investicijos gali būti: trumpalaikės, kai investuojama ne ilgiau kaip vieneriems metams ir ilgalaikės, kai investuojama ilgesniam nei vienerių metų laikotarpiui. Ilgalaikės investicijos dar skirstomos pagal laikotarpius, t.y. iki 2 metų, nuo 2 iki 3 metų, virš 5 metų.

Investuojant labai svarbu įvertinti rizikos lygį. Todėl investicijos pagal rizikos lygį skirstomos į nerizikingas, spekuliatyvines, mažai rizikingas, vidutinės rizikos ir labai didelės rizikos investicijas. Nuo pasirinktos rizikos priklauso ir gaunamo rezultato (pelno) dydis. Kuo didesnė rizika tuo pelnas didesnis.

Šiame darbe yra svarbiausios užsienio investicijos, kurios gali būti skirstomos dar smulkiau. Užsienio investicijų skirstymas pateiktas 2 paveiksle.

2 pav. Užsienio investicijų skirstymas

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis.

Lietuvos statistikos departamentas ir daugelis kitų autorių užsienio investicijas skirsto į tris pagrindines grupes: portfelinės, tiesioginės ir kitos investicijos. Tačiau Tarptautinis Valiutos fondas užsienio investicijas pagal funkcijas skirsto ne į tris grupes, bet į keturias:

1. tiesioginės investicijos;
2. portfelinės investicijos;
3. kitos investicijos (paskolos, kreditai, fondų kreditai ir kt.);
4. investicijos iš rezervinių fondų, t.y. investicijoms naudojami tarptautiniai fondai.

Vis dažniau Lietuvoje analizuojamos tiesioginės užsienio investicijos. Valančius (2005) vienas iš autorių, kuris aiškiausiai apibrėžia tiesioginės užsienio investicijos sąvoką. Tiesioginė užsienio investicija – tai tokia investicija, kurios pagrindu susiformuojami ilgalaikiai ekonominiai santykiai ir interesai tarp tiesioginio investuotojo ir investavimo įmonės. Navickas (2003) teigia, kad žemutine riba paprastai pripažįstama dešimt ir daugiau procentų paprastųjų akcijų arba balsavimo teisių. Žemutinė riba parodo nuo kada tiesioginis užsienio investuotojas turi galimybę dalyvauti įmonės valdyme ir daryti įtaką įvairiems svarbiems sprendimams (Navickas, 2003).

Lietuvos banko metodologinėse pastabose tiesioginės investicijos apibrėžiamos kaip tarptautinių investicijų kategorija, kuri apima ilgalaikius ekonominius finansinius santykius ir interesus tarp investuotojo nerezidento (tiesioginio užsienio investuotojo) ir rezidento įmonės (tiesioginio investavimo įmonės) arba tarp investuotojo rezidento ir nerezidento įmonės.

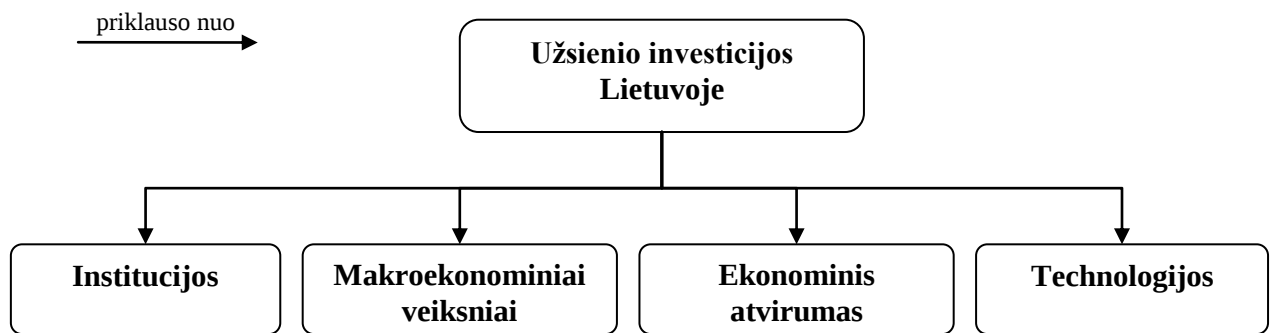
Tiesiogines užsienio investicijas sudaro:

- 1) tiesioginiam užsienio investuotojui tenkanti įmonės nuosavo kapitalo dalis, kuri priklauso atsižvelgiant į turimą įstatinį kapitalą;
- 2) reinvesticijos – tiesiogiai užsienio investuotojui priklausanči pelno dalis, kuri dividendų forma grąžinama ataskaitiniu laikotarpiu;
- 3) suteiktos ilgalaikės ir trumpalaikės paskolos tiesioginio užsienio investuotojo investavimo įmonei;
- 4) kitos įmonės kapitalas – tai „tiesioginio užsienio investuotojo ir investavimo įmonės prekybos skolos, priskaičiuoti, bet neišmokėti dividendai, privilegijuotosios akcijos, nesuteikiančios teisių turtą likviduojant įmonę, palūkanos už paskolas ir t.t.“ (Statistikos departamentas, 2005).

Ruplienė ir kt. (2008) išskiria kelis pagrindinius veiksnius lemiančius užsienio investicijas (žr. 3 pav.):

- 1) institucijos, kurios vis dažniau yra minimos kaip vienas pagrindinių veiksnių lemiančių tiesiogines užsienio investicijas;
- 2) makroekonominiai veiksniai, kurie lemia tiesiogines užsienio investicijas yra ekonominė padėtis, rinkos dydis, valiutos kursas ir kt.;
- 3) ekonominis atvirumas, kuris stipriausiai veikia užsienio investicijas;

4) naujos technologijos.

3 pav. Užsienio investicijas lemiantys veiksniai.

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Rapine, D., Montvilaitė, K., Grigaliūnienė (2008).

1.2. UŽSIENIO INVESTICIJŲ NAUDA LIETUVOS EKONOMIKAI

Užsienio investicijos šaliai padeda ekonomiškai tapti stipresne. Šalis, kuri sugeba pritraukti kuo daugiau užsienio investuotojų, tuo pačiu pritraukia ir pažangias technologijas, didina savo pajamas ir eksportą, tokiu būdu sukuriama nauda darbo vietos bei atsiveria naujo galimybės išeiti į naujas savo produkto realizavimo rinkas. Pasak Ruplienės ir kt. (2008) „tiesioginės užsienio investicijos ir yra vienas svarbiausių makroekonominių rodiklių“ (p. 271).

Užsienio autoriai (Schularick, Steger, 2010; Tokunbo, Osinubi Lloyd, Amaghionyeodiwe, 2010) moksliniuose straipsniuose daug pabrėžia tiesioginių užsienio investicijų naudą, priimančiai šaliai investicijas. Žilinskė (2010) išskiria tokius teigiamus užsienio investicijų veiksnis:

1) sukuriama naujos darbo vietos, taip pat sudaromos galimybės kelti darbuotojų kvalifikaciją, kadangi užsienio įmonės nuolat investuoja ir skiria daug pinigų naujiems darbo įgūdžiams formuoti;

2) ypač plečiamas užsienio investicijas priimančios šalies eksportas. Užsienio įmonės suinteresuotos skatinti eksportą, taip plečiant tarptautinius ryšius. Tokiu būdu tiesioginės užsienio investicijos kartu su kapitalu perduoda ir verslo ryšius su užsienio bankais bei tarptautinėmis finansų institucijomis;

3) diegiamos vis modernesnės ir naujesnės technologijos. Kai kurios užsienio kapitalo įmonės turi labai pažangias mokslines ir pramonines technologijas, kuriomis galima labiau greitai prisitaikyti prie ypač greitai besikeičiančios tarptautinės rinkos;

4) įdiegiama vis pažangesni ir naujesni vadybos modeliai ir sistemos.

Laskienė ir Pekarskienė, (2011) teigia, kad „tiesioginės užsienio investicijos didina šalies, priimančios šias investicijas, produktyvumą, kuris savo ruožtu sąlygoja ekonomikos plėtrą“ (p.

207). Išnagrinėjus daugelį kitų tyrimų, susijusių su tiesioginių užsienio investicijų reikšmingumu šalies ūkiui, galima teigti, kad dauguma jų rodo didesnę teigiamą užsienio investicijų įtaką ekonominiam augimui negu neigiamą (Montvilaitė ir Mačiulytė – Šniukienė, 2011).

Montvilaitė ir Mačiulytė – Šniukienė (2010), Ginevičius ir Šimelytė (2011) kaip didžiausius tiesioginių užsienio investicijų teigiamus aspektus išskiria, kad jos gali būti geresnės ekonominės padėties šalyje ateitis, diegiant naujas technologijas, plėtojant infrastruktūrą bei statant naujas gamyklas. Tuo tarpu plečiantis infrastruktūrai ir statant naujas gamyklas, sukuriamos naujos darbo vietos, kad sumažina šalyje vyraujančią nedarbą.

Pasak Čibinskienės ir Kontautienės (2010) tiesioginės užsienio investicijos daro teigiamą poveikį Lietuvos ekonomikos plėtrai. Dėl teigiamo investicijų poveikio šalies ekonomikos plėtrai pasaulyje labai sparčiai didėja konkurencija investicijoms pritraukti. Tiek didelės, tiek mažos, išsivysčiusios ir besivystančios kuria įvairias strategijas kaip pritraukti naujus investuotojus ir taip sustiprinti savo ekonominį pagrindą. Todėl beveik kiekvienoje šalyje yra valstybinės įstaigos, užsiimančios užsienio investicijų skatinimu.

Apibendrinant galima teigti, kad „didžiausia teigiama tiesioginių užsienio investicijų įtaka pastebima išsivysčiusiose šalyse, mažesnė ir ginčytina – besivystančiose bei mažiausia ar net neigiama – neišsivysčiusiose šalyse“ (Tvaronavičienė ir Lankauskienė, 2012).

1.3. INVESTICINĖS VEIKLOS TEISINIS REGLAMENTAVIMAS

Nagrinėjant užsienio investicijas reikėtų paminėti ir teisinį investicinį klimatą Lietuvoje, kuris stipriai įtakoja šalies patrauklumą užsienio investuotojams. Šiuo metu Lietuvoje investicinę veiklą reglamentuoja daugiau kaip 50 įstatymų ir kitų teisės normų aktų. Visi jie sukuria investicinės veiklos teisinio reguliavimo pagrindą, kuris sudaro puikią terpę klestėti užsienio investuotojams.

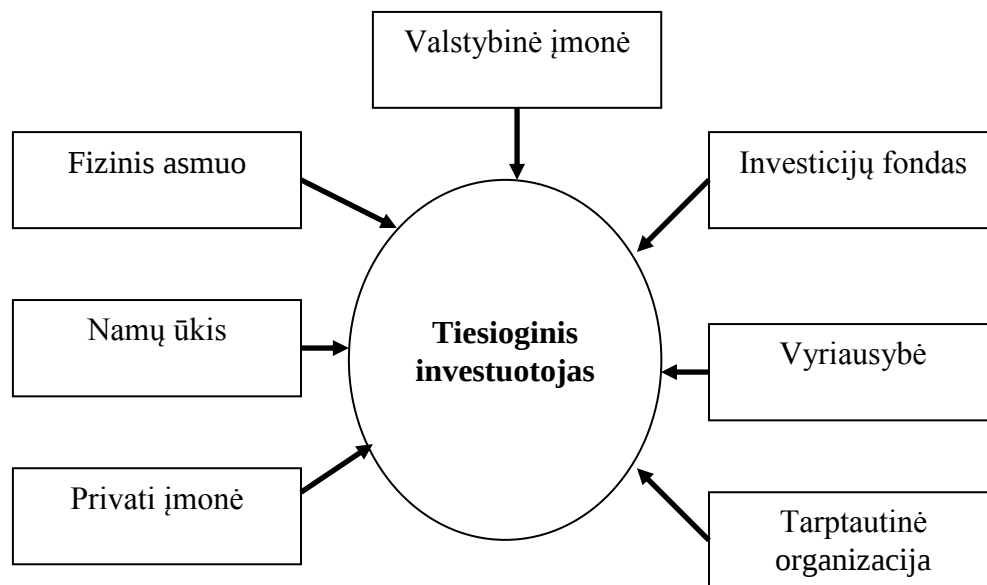
Lietuvos įstatyminė bazė sukurta taip, kad būtų skatinamos užsienio investicijos. Tam, kad būtų skatinamos investicijos teikiamos mokesčių lengvatos, padengiant iš dalies arba visiškai darbuotojų perkvalifikavimo išlaidas, suteikiamos valstybinės garantijos užsienio kreditoriams ir kitos įvairios palankios investuotojams sąlygos. „Investavimo skatinimo būdai taikomi tiek, kiek tai neprieštarauja Europos Sąjungos teisės aktams, reglamentuojantiems valstybės pagalbos teikimą“ (Lietuvos Respublikos investicijų įstatymas, 1999, p. 1).

Lietuvos Respublikos investicijų įstatyme teigiama, kad investuotojai, laikantis Lietuvos Respublikos įstatymų, gali investuoti šiais būdais:

1. steigti ūkio subjektą, įsigyjant visą ar dalį Lietuvoje įregistruoto ūkio subjekto kapitalo;
2. perkant visų rūšių vertybinius popierius;
3. didindami ilgalaikio turto vertę arba jį įsigydami;

4. skolindami savo lėšas ar turtą kitiems ūkio subjektams, kuriuose turi kapitalo dalį, suteikiant galimybę kontroliuoti arba daryti įtaką ūkio subjektui.

Tiesioginiu užsienio investuotoju gali būti įvairūs juridiniai ir fiziniai asmenys (žr. 4 pav.).

4 pav. Tiesioginiai investuotojai.

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Lietuvos banko duomenimis.

Lietuvos Respublikos įstatyminė bazė nustato ne tik investuotojų teises ir lengvatas, bet ir tam tikras jų pareigas. Kiekvienas investuotojas Lietuvoje privalo:

- teikti atitinkamoms institucijoms deklaracijas apie vykdomas investicijas, jų apimtį bei šaltinius;
- neleisti nesąžiningos konkurencijos;
- gauti leidimą ir suderinti su atitinkamais valstybiniais organais ir tarnybomis, norėdamas atlikti statybą (plačiąja prasme);
- gauti investicinių objektų, kuriuose numatomas technologinių, sanitarinių, higieninių, radiacinių, ekologinių ir architektūrinių reikalavimų atitikimas, ekspertizų išvadas ir kitus privalomus leidimus;
- gauti licenciją specialiesiems darbams, kurie reikalauja atitinkamos kvalifikacijos, atlikti.

1.3.1. Investicinės veiklos valstybinio reguliavimo normos ir ypatumai

Tiek vietos, tiek užsienio kapitalo investicijų atžvilgių taikomi pagrindiniai keturi Lietuvos Respublikos įstatymai:

- Lietuvos Respublikos Investicijų įstatymas;
- Lietuvos Respublikos Investicinių bendrovių įstatymas;

- Lietuvos Respublikos Vertybinių popierių viešosios apyvartos įstatymas;
- Lietuvos Respublikos Juridinių asmenų pelno mokesčio įstatymas (www.ukmin.lt).

Visis aukščiau išvardinti įstatymai apsprendžia tiek vietos privačių, tiek ir užsienio kapitalo investicijų procesus.

Lietuvos Respublikos investicijų įstatyme išskiriamos šios užsienio investicijoms draudžiamos sritys:

- susijusios su valstybės saugumu ir gynybos užtikrinimu;
- narkotinių bei nuodingų medžiagų gamybą ir prekybą;
- loterijų organizavimas.

Prioritetines investavimo kryptis formuoja **investicinių objektų ir sferų reguliavimas**. Šiuo metu Lietuvoje veikianti įstatyminė bazė reglamentuoja, kad investicinės veiklos objektais gali būti bet kuris turtas, įskaitant visų ekonomikos šakų ir sferų pagrindinius fondus bei apyvartines lėšas, vertybinius popierius, piniginius indėlius ir intelektualias vertybes. Niekas negali apriboti investuotojų pasirenkant investicinį objektą, išskyrus įstatymuose numatytus atvejus. Atsižvelgiant į tai Lietuva užsienio kapitalo pritraukimo programoje išskyrė prioritetinius investavimo objektus, t.y. nustatė prioritetines šių šakų įmones:

- žemės ūkio;
- kuro ir energetinio komplekso;
- lengvosios pramonės;
- mašinų gamybos;
- medicinos pramonės;
- transporto infrastruktūros;
- chemijos pramonės.

Investicinės veiklos mokesčių reguliavimas. Suteikiant tam tikras mokesčių lengvatas kur kas lengviau pritraukti užsienio investuotojų, taip skatinant investicijas į prioritetines pramonės šakas. Pasak Ruplienės (2009) ypatingai mokesčiu lengvatos pritraukia daug investuotojų. Mokesčių lengvatas yra taikomas investuotojams, kuriant laisvąją ekonominę zoną (LEZ) Lietuvoje. Lietuvos Respublikoje steigiamoje LEZ gali būti plėtojama prekybos, importo ir eksporto, gamybos, verslo bei kita Lietuvos Respublikos teisės aktais nedraudžiama veikla.

Investicinės veiklos reguliavimas taikant tam tikrą amortizacinę politiką duoda ypač didelę naudą, kadangi materialinių vertybių amortizacija yra įskaitoma yra produkcijos savikainą. Pritaikant atitinkamas amortizacines normas galima sumažinti apmokestinamą pelną bei atitinkamai suformuoti didelės apimties amortizacinio fondo lėšas, kurias vėliau būtų galima panaudoti investuoti.

Finansinių investicijų reguliavimas skiriasi tam tikrais požymiais nuo paprastų investicijų. Finansinių investicijų reguliavimo pagrindą sudaro įstatymai ir teisės normos, kurios reglamentuoja:

- Vertybinių popierių, kurie išleidžiami Lietuvoje, rūšis, apyvartos tvarką ir reikalavimus emitentams;
- Valstybės kontrolės tvarką;
- Finansinių tarpininkų veiklą;
- Įvairių finansinių instrumentų realizavimo tvarką.

Lietuvos Respublikos investicijų įstatyme yra reglamentuojama tiek vietos, tiek užsienio investicijų **garantijos ir apsauga**. Lietuvos Respublikos įstatyminė bazė parengta taip, kad būtų užtikrintas lygiateisis investicinės veiklos pagrindas, nepriklausomai nuo investicijų pobūdžio. Kai kurie teisės aktai reglamentuoja investicijų ir iš jų gauto pelno išvežimo sąlygas bei tam tikrą tvarką.

Investicijas, kurios vykdomos ne Lietuvoje, reguliuoja Lietuvos Bankas. Užsienio investicijas be jau minėtų teisės aktų reglamentuoja ir dvišalės bei daugiašalės tarptautinės sutartys dėl investicijų skatinimo ir apsaugos. Džiugaitė ir Nadzveckas (2001) teigia, kad tarptautinėmis sutartimis yra užtikrinamas užsienio investuotojų nediskriminavimas.

Apibendrinant investicinės veiklos Lietuvoje teisinį reglamentavimą galima būtų teigti, kad teisinis investicinis klimatas yra palankus ne tik vietos, bet ir užsienio investuotojams. Davulis (2003) teigia, kad teisinė bazė nuolat tobulinama „siekiant sudaryti kuo palankesnę klimatą užsienio investicijoms“ (p. 104).

1.4. VEIKSNIAI ĮTAKOJANTYS UŽSIENIO INVESTICIJAS

Norint įvertinti užsienio investicijas sąlygojančius neigiamus ir teigiamus veiksnius, reikia atlikti investicinio klimato Lietuvoje analizę. Vadinasi reikia ištirti ir įvertinti įvairius veiksnius: socialinius, ekonominius, organizacinius, teisinius, politinius bei kultūrinius. Visi veiksniai puikiai atspindi Navicko (2003) paveiksle, žr. 5 pav.

Pekarskienė ir Laskienė (2012) teigia, kad užsienio investicijos padeda sėkmingai vystyti šalies ekonomiką. Per užsienio investicijas į šalį pritraukiamos naujos technologijos, inovacijos, naujos darbo vietos, kurios skatina šalies ekonomikos augimą.

Remiantis įvairių autorių nuomone galima išskirti teigiamus veiksnius, kurie įtakoja užsienio investicijas. Pekarskienė ir Laskienė (2012) išskiria šiuos teigiamus veiksnius:

- stabili politinė ir ekonominė situacija;
- strategiška Lietuvos geografinė padėtis, t.y. puiki terpė tarp Vakarų ir Rytų rinkų;
- neblogai išvystyta infrastruktūra;

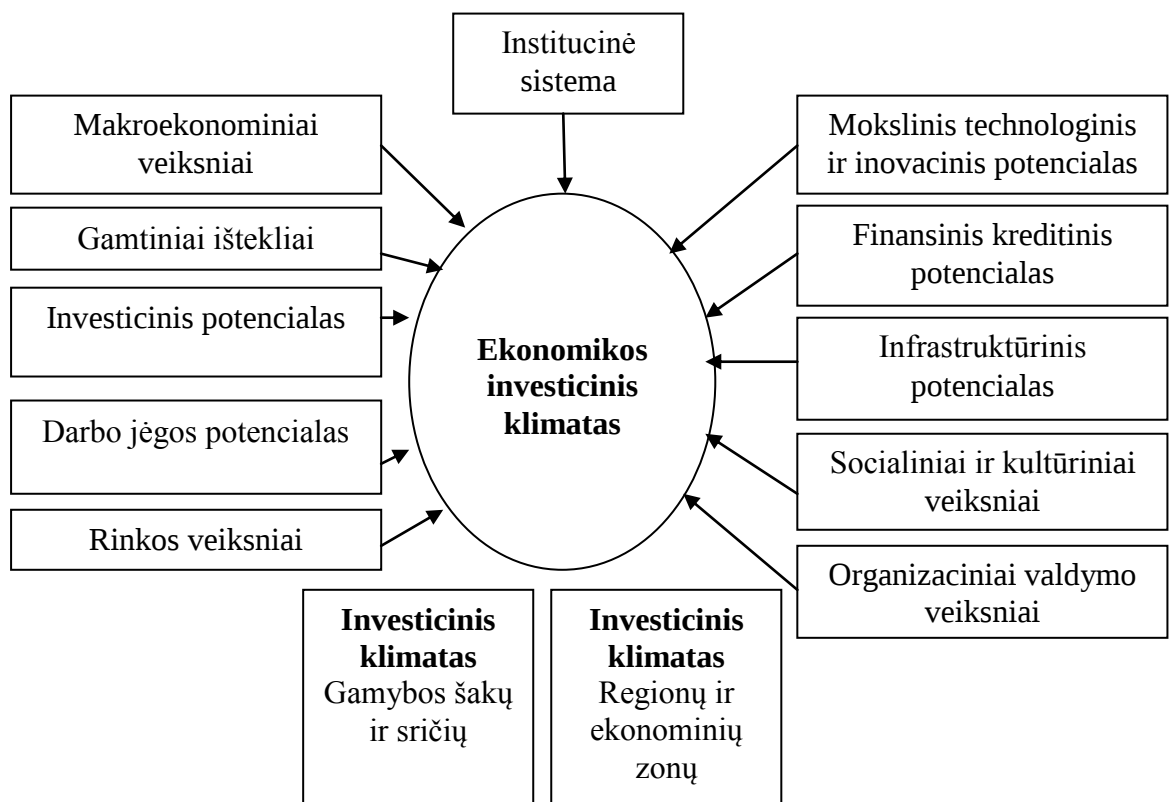
- aukštos kvalifikacijos darbuotojai;
- palyginus su kitomis Europos sąjungos šalimis Lietuvoje mažas pelno mokestis.

Jucevičius (2004) išskiria taip pat išskiria veiksnius, lemiančius Lietuvos patrauklumą užsienio investuotojams, tokius kaip:

- Lietuvos narystė NATO ir Europos Sąjungoje;
- kvalifikuota bei konkurencinga darbo jėga;
- mažos komunalinių paslaugų, prekių, įvairių kitų paslaugų kainos ir gyvenimo sąnaudos

lyginant su Centrinės ir Rytų Europos šalimis;

- gerai išvystytas transporto tinklas;
- laisvosios ekonomikos zonos (LEZ);
- tarptautinių investuotojų pripažinimas;
- e- verslo sektoriaus augimas;
- galimybė naudotis Europos sąjungos struktūriniais fondais.

5 pav. Investicinio klimato struktūra ir veiksniai.

Šaltinis: Navickas V., 2003, p. 83.

Apibendrinant autorių išskirtus veiksnius galima teigti, kad išskiriama daug panašių veiksnių, kurie skatina vietos ir užsienio investuotojus investuoti Lietuvoje. Vienas iš pagrindinių veiksnių yra esama palanki geografinė Lietuvos padėtis. Lietuvos **narystė NATO ir Europos Sąjungoje** suteikia užsienio investuotojams papildomas verslo plėtros galimybes. Jucevičius (2004) teigia, kad „Lietuva dėl istorinių aplinkybių tuo pačiu metu palaiko glaudžius ekonominius santykius ir su kaimyninėmis Rytų Europos šalimis“ (p. 5).

Kitas labai svarbus veiksnys, kurį išskiria autoriai yra **kvalifikuota darbo jėga**. Lietuvoje, lyginant su kitomis Europos Sąjungos šalimis, daug diplomuotų ir aukštos kvalifikacijos darbuotojų (Jurevičius, 2004). Darbo užmokestis Lietuvoje vienas iš žemiausių Europoje, todėl padidėjo migracija ir pradeda stigti kvalifikuotų specialistų. Užsienio investuotojams patraukliai atrodo darbo jėgos kokybės ir sąnaudų santykis.

Investiciniam klimatui teigiamą poveikį daro ir gerai **išvystyta infrastruktūra**. Lietuvoje yra 2 iš 10 prioritetinių Europos tranzito koridorių. Reikšmingiausi pramonės centrai Lietuvoje sujungti visus Europos sąjungos standartus atitinkančiais keliais. Taip pat Lietuvoje be veikiančių tarptautinių oro uostų, Klaipėdoje veikia visus metus valstybinis jūrų uostas.

Užsienio investuotojus investuoti skatina ir **tarptautinių organizacijų pripažinimas**, kad Lietuva yra patraukti investicijoms. Dėl tinkamo investicinio klimato Lietuvoje jau investavo tokios tarptautinės įmonės kaip: „Siemens“, „Telia“, „Phillips“, „Motorola“, „Mars/Masterfoods“, „Sonera“, „Festo“, „Lancaster Steel“, „Partec“, „SEB“, „Carlsberg“ ir kitos puikiai visame pasaulyje žinomos įmonės.

Lietuva užsienio investuotojams patraukti ir dėl joje steigiamų **laisvųjų ekonomikos zonų (LEZ) bei pramoninių parkų**. Laisvosios ekonomikos zonos (LEZ) apibūdinamos teritorijos, kurios skirtos plėtoti ūkiniai, komerciniai ir finansinei veiklai. LEZ veiklą reglamentuoja Lietuvos Respublikos laisvųjų ekonominių zonų pagrindų įstatymas (Žin., 1995, Nr. 56-462). LEZ steigėjais gali būti Lietuvos Respublikos miestų ir rajonų savivaldybės bei apskritys. Užsienio investuotojams Lietuvos Respublikos laisvųjų ekonominių zonų pagrindų ir pelno mokesčių įstatymai nustato tam tikras išimtis ir lengvatas.

Pramoniniai parkai – tai teritorija, kuri skirta daugiau kaip vienam investicijų projektui įgyvendinti, turi inžinerinius tinklus, susisiekimo komunikacijas, valdoma vieno operatoriaus. Šiuo metu Lietuvoje vystomi pramoniniai parkai: Alytaus, Radviliškio, Pagėgių ir Ramygalos. 2012 m. Šiaulių, Panevėžio, Kėdainių, Akmenės ir Marijampolės pramonės parkams buvo suteiktas laisvosios ekonominės zonos statusas.

1.4.1. Veiksniai ribojantys užsienio investicijas į Lietuvos ūkį

Šiuo metu Lietuvoje yra sudarytos gana palankios sąlygos užsienio investuotojams. Tačiau nors ir nedaug, bet yra veiksnų, kurie riboja užsienio investicijas į Lietuvos ūkį. Jucevičius (2004) išskiria veiksnus, kurie investuotojų nuomone tik apsunkina užsienio investicijas:

- biurokratija ir korupcija;
- sunku gauti reikiamą informaciją;
- sunku rasti kvalifikuotus specialistus;
- etikos stoka tarp verslo partnerių ir kompetencijos stoka.

Daug užsienio investuotojų kaip didelį trikdį įvardina per didelį **biurokratizmą**. Ši problema aktuali ne tik užsienio, bet ir vietos investuotojams. Norint vystyti veiklą reikia gauti daug licencijų, įvairių institucijų leidimų. Institucijos taip pat nėra draugiškai nusiteikusios investuotojų atžvilgiu, vangiai sprendžia jų problemas. Užsienio investuotojai turi nuolat teikti atitinkamoms institucijoms įvairias deklaracijas, kurios neretai dubliuojasi.

Investuotojams **sunku gauti reikiamą informaciją**. Kaip teigia Jucevičius (2004) „Lietuvoje nėra nė vienos institucijos, kuri investuotojui galėtų suteikti patikimą ir išsamią informaciją apie įmones, organizacijas, specialistus, potencialius verslo partnerius“ (p. 48).

Kitas labai svarbus veiksnys yra stoka **aukštos kvalifikacijos specialistų**. Universitetuose specialistai ruošiami pagal senas programas, todėl vėliau specialistui sunku adaptuotis prie įdiegtų naujovių. Dėl mažo darbo užmokesčio daug kvalifikuotų specialistų emigruoja, todėl vis sunkiau surasti tinkamus, itin aukštos kvalifikacijos darbuotojus. Be to Lietuvoje vis dar vyrauja labai nelanksti darbo santykių reguliavimo sistema.

Lietuvoje vyraujančia **verslo etika ir kultūra**, vis dar sudėtinga perprasti užsienio investuotojams, ypač Vakarų šalių įmonėms. Nors verslo kultūra nuolat gerėja, tačiau vis dar trūksta pasitikėjimo tarp verslo partnerių, kas kitose šalyse yra priimtinas dalykas. Geri verslo santykiai suprantamas kaip sėkmingo verslo pagrindas.

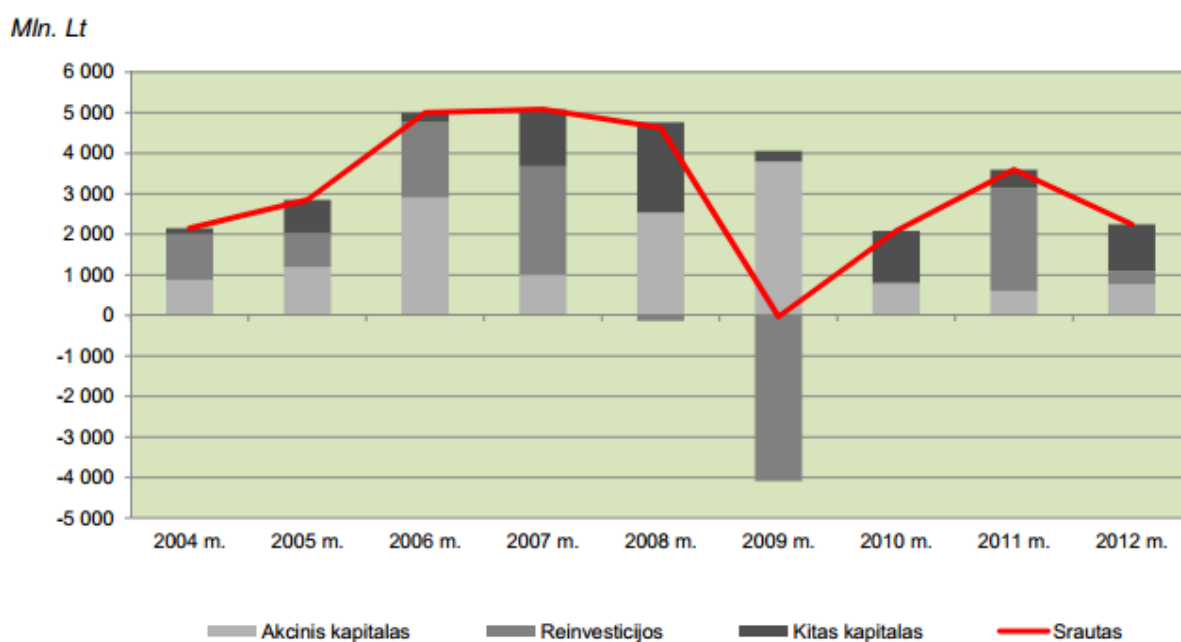
Apibendrinant, galima konstatuoti, kad Lietuvoje yra sudaromos pakankamai palankios sąlygos investuoti į įvairias verslo sritis. Tvaronavičienė ir kt. (2009) pabrėžia, kad Lietuva kaip ir kitos išsivysčiusios šalys stengiasi skatinti tarptautinio kapitalo srautus, suteikiant išskirtines lengvatas užsienio investuotojams.

1.5. UŽSIENIO INVESTICIJŲ LIETUVOJE APŽVALGA (ESAMA SITUACIJA)

Tiesioginės užsienio investicijos yra vienas iš efektyviausių būdų ekonomikos augimui skatinti. Svarbu išanalizuoti kaip kito tiesioginės užsienio investicijos Lietuvoje per paskutiniuosius metus.

Lietuvos banko ir Lietuvos statistikos departamento duomenimis 2012 metais tiesioginių užsienio investicijų srautas į Lietuvą buvo žymia, t.y. trečdaliu, mažesnis negu 2011 metais. Tačiau Lietuvos investicijos užsienyje išaugo iki 1,1 mlrd. litų.

2012 metais tiesioginės užsienio investicijos Lietuvoje sudarė 2,2 mlrd. litų (2 procentus bendrojo vidaus produkto (BVP)). Jeigu 2012 metus palyginsime su 2011 metais, tai praėjusiais metais tiesioginių užsienio investicijų sumažėjo 37,6 procento arba 1,3 mlrd. litų. Tiesioginių užsienio investicijų Lietuvoje srautas sumažėjo dėl sumažėjusio reinvesticijų srauto. Tiesioginių užsienio investicijų srautas pateiktas 6 paveiksle.

6 pav. Tiesioginių užsienio investicijų srautas Lietuvoje.

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis.

Praėjusiais metais daugiausia investuotojų dėmesio sulaukė finansų ir draudimo (928,3 mln. Lt), nekilnojamojo turto operacijų (626,5 mln. Lt), profesinė, mokslinė ir techninė (348,4 mln. Lt) veiklos. Tuo tarpu labiausiai sumažėjo investicijų į informacijos ir ryšių (-202,4 mln. Lt) veiklą.

Per praėjusius metus Lietuvoje labiausiai padidėjo Švedijos (607,3 mln. Lt), Kipro (477,3 mln. Lt), Lenkijos (310,9 mln. Lt) ir Nyderlandų (403 mln. Lt) tiesioginių užsienio investicijų. Tuo

tarpu Rusijos (-522,9 mln. Lt), Tailando (-105,8 mln. Lt) ir Latvijos (-186,3 mln. Lt) tiesioginių užsienio investicijų į Lietuvą stipriai sumažėjo.

Statistiko departamento duomenimis 2012 metų gruodžio 31 dienai sukauptos tiesioginės užsienio investicijos Lietuvoje sudarė 11,9 mlrd. eurų (žr. 1 priedas). Per paskutiniuosius metus šių investicijų suma išaugo 8,1 proc. (3,1 mlrd. Lt). Paskaičiuota, kad vidutiniškai vienam šalies gyventojui 2012 metais tiesioginių užsienio investicijų teko 13 816 litų, kai tuo tarpu 2011 metais šis skaičius siekė 12 661 litą. Iš Europos sąjungos šalių sukauptosios tiesioginės užsienio investicijos sudarė 32,1 mlrd. litų, t.y. 78,1 proc.

Paskutinių metų Lietuvos statistikos departamento duomenimis daugiausiai investuotojų buvo iš:

- Švedijos – 8,9 mlrd. Lt (21,7 proc.);
- Lenkijos – 5,0 mlrd. Lt (12,1 proc.);
- Vokietijos – 4,1 mlrd. Lt (9,9 proc.);
- Nyderlandų – 3,4 mlrd. Lt (8,4 proc.);
- Norvegijos – 2,6 mlrd. Lt (6,4 proc.).

Lietuvos banko duomenimis 2012 metais daugiausia buvo investuojama į apdirbamąją gamybą – 27 proc., finansinę ir draudimo veiklą – 19,9 proc., nekilnojamojo turto operacijų veiklą – 12,0 proc., didmeninę ir mažmeninę prekybą, variklių transporto ir motociklų remontą – 10,9 proc., informacijos ir ryšių veiklą – 9,5 proc. Iš apdirbamosios gamybos daugiausia investuotojų dėmesio sulaukė rafinuoti naftos produktai bei chemikalai ir chemijos produktų gamyba – 5,6 mlrd. litų. (žr. 2 priedas).

2. UŽSIENIO INVESTICIJŲ ANALIZĖ LIETUVOJE 2007-2012 M.

2.1.TYRIMO METODOLOGIJA

Atliekant empirinį tyrimą, svarbiausia yra pasirinkti tinkamą metodiką, nes tai nulemia tyrimo vertę ir išvadų pagrįstumą. Rudzkienė (2005), teigia, kad reiškinių tarpusavio ryšių tyrimams dažniausiai taikomi regresijos modeliai. Autorė taip pat pabrėžia, kad regresinės analizės pranašumas yra tai, kad ekonomikoje lėtai kintantys procesai, taikant tiesinį regresijos modelį gali būti prognozuojami gana tiksliai.

Kasiulevičius ir Denapienė (2008) teigia, kad regresinės analizės tikslas – nustatyti statistinio ryšio pobūdį ir matematine formule išreikšti aprašo kintamojo vidutinių reikšmių priklausomybę nuo vieno ar kelių priklausomųjų reikšmių. Regresinė analizė skirstoma į tiesinę ir logistinę regresiją.

Regresinio modelio tinkamumą aprašo šie koeficientai:

- 1) determinacijos koeficientas (R kvadratas);
- 2) koreguotas determinacijos koeficientas (angl. Adjusted R square);
- 3) koreliacijos koeficientas.

Koreliacijos koeficiento reikšmės kinta nuo -1 iki 1. Taigi kuo koreliacijos koeficiento reikšmė arčiau nulio tuo priklausomybė mažesnė ir atvirkščiai. Jeigu koreliacijos koeficientas lygus nuliui, vadinasi atsitiktiniai dydžiai X ir Y yra nepriklausomi. Čekanavičius, V. (2011) vertinant koreliacijos (r) stiprumą, rekomenduoja laikytis tokio vertinimo:

- 1) $|r| < 0,3$ koreliacija labai silpna;
- 2) $0,3 \leq |r| < 0,5$ silpna koreliacija;
- 3) $0,5 \leq |r| < 0,7$ vidutinė koreliacija;
- 4) $0,7 \leq |r| < 0,9$ stipri koreliacija;
- 5) $0,9 \leq |r| \leq 1,0$ labai stipri koreliacija.

Tiesinė regresija išreiškiama lygtimi:

$$y = a_0 + a_1x + \varepsilon \quad (1)$$

Šioje lygtyje:

a_0 – tai y reikšmė, kai $x=0$, tai atstumas, nuo koordinačių sistemos pradžios, iki taško kuriame regresijos tiesė kerta y ašį ;

a_1 – parodo keliais vienetais pasikeičia prognozuojamojo y reikšmė vienetu padidėjus x reikšmei;

ε – atsitiktinė paklaida.

Sudarius modelį, būtina patikrinti jo tinkamumą turimiems duomenims. Kaip regresijos modelio tinkamumo indikatorius naudojamas – determinacijos koeficientas (R kvadratas). Kuo

determinacijos koeficientas yra arčiau vieneto, tuo sudarytas modelis yra geresnis. Jeigu R^2 yra labai mažas, vadinasi sudarytas regresinis modelis nėra tinkamas pasirinktiems duomenims. Koreguotasis determinacijos koeficientas leidžia tiksliau įvertinti sudaryto modelio tinkamumą turimiems duomenims.

Šiame darbe pasirinkti šie statistiniai metodai: paprastasis aritmetinis vidurkis, paprastoji dispersija, vidutinis kvadratinis nukrypimas, viso laikotarpio absoliutus padidėjimas, vidutinis absoliutus padidėjimas, grandinių rodiklių absoliutus padidėjimas, padidėjimo tempas.

Vidurkis – tai pasverta vidutinė reikšmė tarp visų galimų reikšmių. Šiuo atveju tai vidutinis investicijų dydis. Gražytė – Molienė (2004) išskiria yra dvi aritmetinio vidurkio rūšis: paprastasis ir svertinis. Paprastasis aritmetinis vidurkis taikomas nesugrupuotiems duomenis apskaičiuoti. Paprastasis aritmetinis vidurkis apskaičiuojamas pagal formulę:

$$\bar{X} = \frac{\sum x_i}{n} \quad (2)$$

Šioje formulėje:

x_i – konkrečios požymio reikšmės;

n – požymių skaičius.

Dispersija – tai reikšmių nuokrypis nuo aritmetinio vidurkio kvadratų vidurkis. Dispersija apskaičiuojama pagal formulę:

$$\sigma^2 = \frac{\sum (x - \bar{x})^2}{n} \quad (3)$$

Šioje formulėje:

x – požymio reikšmė;

n – požymių skaičius;

$\bar{x}$ – aritmetinis vidurkis.

Kadangi apskaičiavus dispersija gaunamas dydis yra kvadratu, tai iš dispersijos traukiama kvadratinė šaknis ir gaunamas vidutinis kvadratinis nuokrypis:

$$\sigma = \sqrt{\frac{\sum (x - \bar{x})^2}{n}} \quad (4)$$

Šioje formulėje:

x – požymio reikšmė;

n – požymių skaičius;

$\bar{x}$ – aritmetinis vidurkis.

Gražytė – Molienė (2004) teigia, kad absoliutus lygio pokytis gali būti teigiamas ir neigiamas. Absoliutus lygio pokytis apibūdinamas kaip dviejų dinamikos eilutės lygių skirtumas. Bazinis absoliutus lygio pokytis apskaičiuojamas pagal formulę:

$$\Delta y = y_n - y_1 \quad (5)$$

Šioje formulėje:

y_n – paskutinis dinamikos eilutės lygis;

y_1 – pirmasis dinamikos eilutės lygis.

Vidutinis absoliutus padidėjimas apskaičiuojamas pagal formulę:

$$\Delta \bar{y} = \frac{y_n - y_1}{n - 1} \quad (6)$$

Absoliutus padidėjimas (sumažėjimas) apskaičiuojamas pagal formulę:

$$\Delta y = y_n - y_{n-1} \quad (7)$$

Šioje formulėje:

y_n – atskiros dinamikos eilutės lygis;

y_{n-1} – dinamikos eilutės lygis, esantis prieš lygį y_n .

Padidėjimo tempas apskaičiuojamas pagal formulę:

$$T_p = \frac{y_n - y_{n-1}}{y_{n-1}} = \frac{\Delta y}{y_{n-1}} \quad (8)$$

Šioje formulėje:

T_p – padidėjimo tempas;

y_n – atskiros dinamikos eilutės lygis;

y_{n-1} – dinamikos eilutės lygis, esantis prieš lygį y_n .

Kitimo ir pokyčio tempai apskaičiuojami pagal formules:

$$T_{dbazinis} = \frac{y_i}{y_0} \times 100\% \quad (9)$$

$$T_p = T_{dbazinis} - 100 \quad (10)$$

$$\Delta 1\% = 0,001 - y_{i-1} \quad (11)$$

Pagrindiniai dinamikos rodikliai apskaičiuojami pagal formules:

$$S_{dinamikos\textit{ bazinis}} = \frac{y_i}{y_0} \times 100\% \quad (12)$$

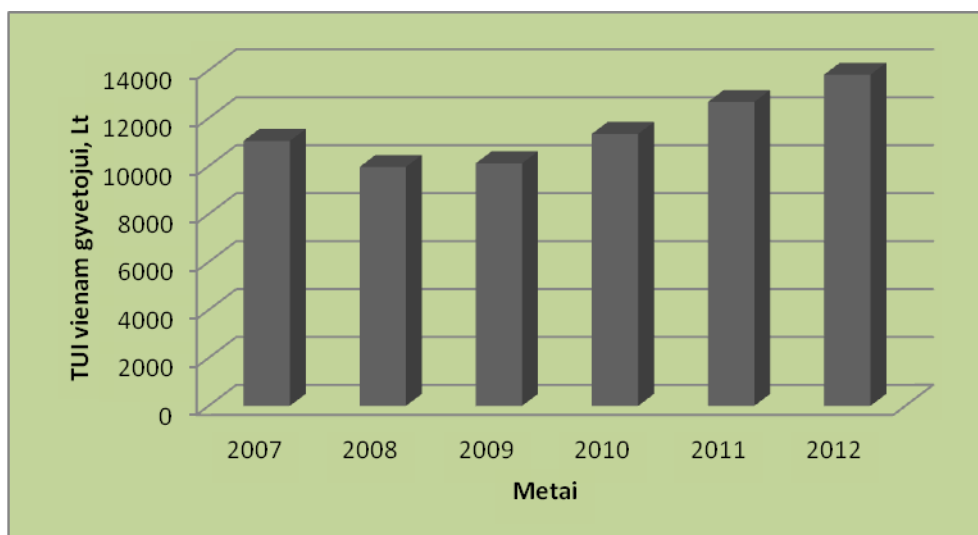
$$S_{dinamikos\textit{ grandininis}} = \frac{y_i}{y_{i-1}} \times 100\% \quad (13)$$

Darbe statistinių duomenų analizė ir skaičiavimai atlikti naudojantis MS Excel programa. Remiantis regresinės bei koreliacinės analizės metodais, statistiniais bei trendo metodu atlikta išsami tiesioginių užsienio investicijų analizė, prognozavimas bei ekspertinis vertinimas.

2.2. UŽSIENIO INVESTICIJŲ SRAUTŲ ANALIZĖ

2.2.1. Užsienio investicijų, tenkančių vienam gyventojui, analizė

Kaip jau anksčiau minėta, tiesioginės užsienio investicijos vienas iš svarbiausių veiksnių skatinančių augti šalies ekonomiką. Šiame darbe nagrinėjamas tiesioginių užsienio investicijų srautas 2007 – 2012 m. Tiesioginių užsienio investicijų kitimas pateiktas 3 priedo 1 ir 2 lentelėse. Kintant tiesioginių užsienio investicijų srautams Lietuvoje, kito ir kitas labai svarbus dydis, tai užsienio investicijos tenkančios vienam gyventojui. Tiesioginių užsienio investicijų tenkančių vienam gyventojui srautas 2007 – 2012 m. pateiktas 7 paveiksle.

7 pav. Tiesioginės užsienio investicijos tenkančios vienam gyventojui 2007 – 2012 m.

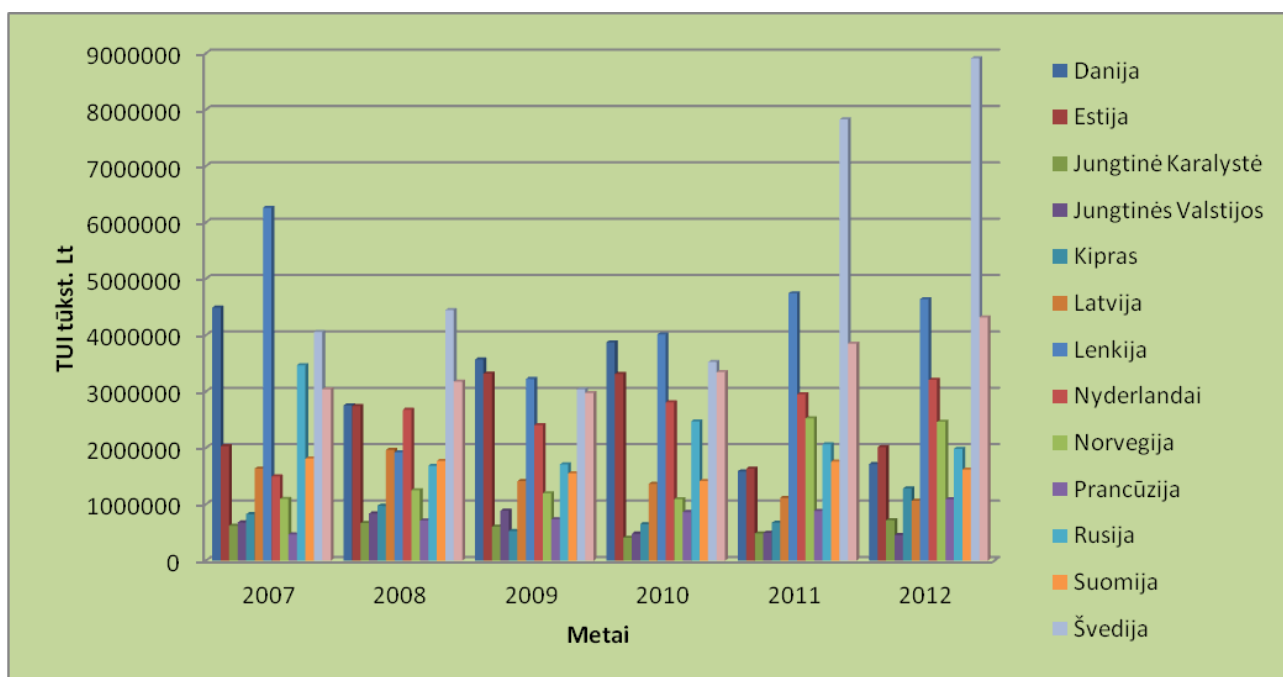
Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis.

Kaip matyti iš 7 paveikslą tiesioginės užsienio investicijos vienam gyventojui 2007 m. sudarė 11051 Lt, o 2012 m. šios investicijos išaugo iki 13816 Lt (žr. 3 priede, 3 lentelė). Tiesioginės užsienio investicijos tenkančios vienam gyventojui 2008 m. sumažėjo iki 9967 Lt, tai lėmė įmonių akcinio kapitalo ir skolinimosi bei skolinimo sumažėjimas. Nuo 2009 m. tiesioginės užsienio investicijos tik didėjo dėl atsigaujančios Lietuvos ekonomikos.

Remiantis atliktais skaičiavimais 3 priedo 4 lentelėje matyti, kad tiesioginės užsienio investicijos, tenkančios vienam gyventojui, 2012 m. išaugo 1,2 karto lyginant su baziniais metais. Lyginant visus analizuojamus metus su baziniais, matyti, kad tiesioginės užsienio investicijos, tenkančios vienam gyventojui, padidėjo tik 2010 metais. Nuo šio laikotarpio jos didėjo vidutiniškai po 9 proc., t.y. po 2196 Lt kasmet. Taigi, stabiliai auganti Lietuvos ekonomika įtakoja bendrųjų tiesioginių investicijų pokyčius, o su jomis susijusios ir vienam gyventojui tenkančios tiesioginės užsienio investicijos.

2.2.2. Užsienio investicijų pagal šalis investuotojas analizė

Pirmieji užsienio investuotojai Lietuvoje investavo prieš tryliką metų. Pastaruoju metu Lietuva sparčiai populiarėja tarp užsienio investuotojų. Nuolatinis investicijų augimas rodo, kad vis daugiau investuotojų pasitiki Lietuvos verslo aplinka. Tiesioginių užsienio investicijų srautas 2007 – 2012 metai pagal šalis pateiktas 8 paveiksle. Su MS Excel programa apskaičiuoti pagrindiniai tiesioginių užsienio investicijų dinamikos rodikliai, kurie pateikti 4 priedo 2 lentelėje.

8 pav. Tiesioginės užsienio investicijos pagal šalis 2007 – 2012 m.

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis.

Iš pateikto paveikslo matyti, kad per paskutinių šešerių metų laikotarpį daugiausia investuotojų buvo iš Skandinavijos šalių (Danijos, Suomijos, Švedijos) bei Estijos, Lenkijos, Rusijos ir Vokietijos. Galima teigti, kad daugiausia investicijų sulaukiama iš kaimyninių šalių. Tokių investicijų srautą lemia nusistovėjusios bendradarbiavimo tradicijos, verslo kultūrų panašumas bei nedidelis atstumas.

Kaip vieną stambiausių investuotojų Lietuvoje galima būtų išskirti Švediją, kuri paskutiniaisiais metais investavo 8,9 mlrd. litų. Lyginant 2012 m. su baziniais metais tiesioginės investicijos padidėjo du kartus. Tiesioginės užsienio investicijos iš Švedijos 2009 m. smuktelėjo 31 proc. lyginant su praėjusiais 2008 metais (žr. 4 priedo 1 lentelė). Toks smukimas įvyko dėl Švedijos bankų veiksmų Lietuvoje, kurie sumažino bankų nuosavą kapitalą. Siekiant vėl atkurti saugų kapitalą motininiai bankai darė injekcijas, tačiau smukimas išliko 2010 m. lyginant su 2008 m. Didelis investicijų šuolis įvyko 2011 m., šiais metais investicijos padidėjo dvigubai lyginant su 2010 metais. Švedijos tiesioginės užsienio investicijos Lietuvoje 2012 m. sudarė 21,33 proc. nuo visų šių metų investicijų. Tokie dideli pokyčiai įvyko dėl pagerėjusios ekonomikos šalies viduje.

Lietuva iš Švedijos sulaukia daug investicijų dėl kvalifikuotos darbo jėgos, itin palankios geografinės padėties, pakankamai žemų darbo sąnaudų bei gerai išvystytos informacinių technologijų infrastruktūros. Pagrindiniai investuotojai iš Švedijos yra: „Telia“, „Osman Trading“ AB, „Ferrous Investment“ Ltd, „Woodison Trading“ AB, „Svenska Petroleum Exploration“, „Partek Insulation“, kartu su Suomija įsteigusios konsorciumą „Amber TeleHolding“, bankas „Nordea“.

Daug investicijų Lietuva sulaukia ir iš Lenkijos. Lenkija ypač pasižymėjo investicijomis Lietuvoje 2007 m. – 6,3 mlrd. Tokius didelius investicijų srautus 2007 metais lėmė koncerno „PKN Orlen S. A.“ investicijos į AB „Mažeikių nafta“. Tuo tarpu Rusijai pardavus AB „Mažeikių nafta“ akcijas teko pasitraukti iš pirmaujančiųjų pozicijos. Tačiau 2008 m. Lenkijos investicijos sumažėjo net 69 proc. SEB banko (2010) makroekonomikos apžvalgoje teigiama, kad toks didelis investicijų smukimas įvyko dėl AB „Mažeikių nafta“ akcinio kapitalo iš rinkos perskaičiavimo į nominaliąją kainą. Sekančiais metais investicijos iš Lenkijos padidėjo 67 proc. ir kiekvienas metais tik didėjo (žr. 4 priedo 1 lentelė).

Vokietijos investicijos Lietuvoje svyruoja nežymiai, tačiau ji vis tiek išlieka tarp pirmaujančiųjų. Analizuojant investicijų dinamiką pateiktą 4 priedo 2 lentelėje matyti, kad nuo 2007 m. iki 2008 m. tiesioginės užsienio investicijos padidėjo 4,45 proc., nuo 2008 m. iki 2009 m. smuktelėjo 6,35 proc., nuo 2009 m. iki 2010 m. vėl padidėjo 12,43 proc., nuo 2010 m. iki 2012 m. didėjo kasmet vidutiniškai po 12 proc. Didžiausias tiesioginių užsienio investicijų padidėjimas matyti 2012 m. palyginus su baziniais 2007 metais, t.y. 41,95 proc. Paskutiniaisiais metais Vokietija buvo trečioje vietoje, pagal investuojančias šalis Lietuvoje.

Didžiausi Vokietijos investuotojai Lietuvoje yra: Siemens AG, ERGO grupė, dviračių gamykla Panther, priekabų gamintojas Schmitz Cargobull. Lietuvos Respublikos Ūkio ministerija pranešime spaudai skelbia, kad Vokietijos „Bio-chem Cleantec“, turinti darniųjų investicijų patirtį Vokietijoje, numato investuoti Lietuvoje. „Bio-chem Cleantec“ ketina įsteigti laboratoriją, kuri būtų laisvai prieinama individualiems tyrėjams, taip pat prisidėti prie Elektrėnų viešosios infrastruktūros priežiūros. Didžiausias siekis šio investuotojo yra skatinti šalies ekonominę orientaciją bioekonomikos kryptimi, bei pritraukti kuo daugiau studentų domėtis biologija ir chemija.

Ketvirtoje vietoje tarp daugiausiai investuojančių užsienio investuotojų Lietuvoje yra Nyderlandai, iš kurių 2012 m. sulaukta 3,2 mlrd. investicijų. Šiuos metus palyginus su baziniais 2007 m. matyti, kad investicijos padidėjo beveik 42 proc. (žr. 4 priedo 2 lentelė). Nuo 2007 m. iki 2008 m. tiesioginės užsienio investicijos padidėjo 79,18 proc., nuo 2008 m. iki 2009 m. investicijų srautas sumažėjo 20,22 proc., o nuo 2009 m. iki 2012 m. didėjo vidutiniškai po 10,16 proc.

Šiuo metu Lietuvoje veikia apie 161 olandiško kapitalo turinti įmonė. Per paskutiniuosius kelerius metus Lietuvoje investavo ir ketina toliau investuoti apie 30 Nyderlandų įmonių. Tiesioginių Nyderlandų investicijų turinčios bendrovės Lietuvoje: UAB „Bitė Lietuva“, cemento gamintoja AB „Akmenės cementas“, uostų ir vandens kelių statybos priežiūra, žemės melioracijos, krantinių įtvirtinimo ir apsaugos paslaugas teikianti UAB „Boskalis Baltic“, farmacijos pramonė UAB „Bayer“, UAB „Gea Grasso“, kuri projektuoja bei gamina šaldymo sistemas, logistikos operatorė „Raben“ grupė, „Univar“, užsiimanti cheminių preparatų platinimu, duomenų perdavimo kompanija „Linxtelecom“. Taip pat nuo 2007 m. per grupės bendrovės „Citco Nederland“ antrinę įmonę UAB „Citco Vilnius“ veikia „Citco“.

Paskutiniais analizuojamais metais Norvegijos investicijos sudarė beveik 2,5 mlrd. litų. Šiuos metus lyginant su baziniais 2007 m. tiesioginės užsienio investicijos padidėjo dvigubai. Investicijos išaugo dėl naujai vystomų ir jau įgyvendintų dviejų projektų, tai naujas daugiabučių namų kvartalas „Oslo namai“ ir Kauno gatvėje naujai pastatytas viešbutis „Nordic Choice Comfort Hotel“. Atsižvelgiant į paskutinius įvykdytus projektus galima daryti išvadą, kad Norvegijos investuotojus labiausiai domina ilgalaikės investicijos į nekilnojamąjį turtą. Tuo tarpu 2011 m. Lietuvoje investavo kitas stambus Norvegijos investuotojas – „Devold“. Įmonė, gaminant trikotažo bei merino vilnos gaminius, sukūrė daugiau kaip 100 naujų darbo vietų Panevėžyje.

Išanalizavus šalis, kurios yra pirmaujančios tarp užsienio investuotojų Lietuvoje, svarbu paminėti ir šalis, kurių investicijų srautai žymiai sumažėjo. Viena tokių šalių yra Danija. Šios šalies investicijos 2007 m. Lietuvoje sudarė beveik 4,5 mlrd. litų. Tuo laikotarpiu tai buvo viena iš daugiausiai investuojančių užsienio šalių Lietuvoje. Tačiau 2008 m. Danijos investicijos sumažėjo beveik dvigubai, t.y. 39,63 proc. Toks staigus investicijų srauto sumažėjimas įvyko dėl apdirbamosios gamybos, elektros, dujų bei finansinio tarpininkavimo veiklos įmonių investicijų

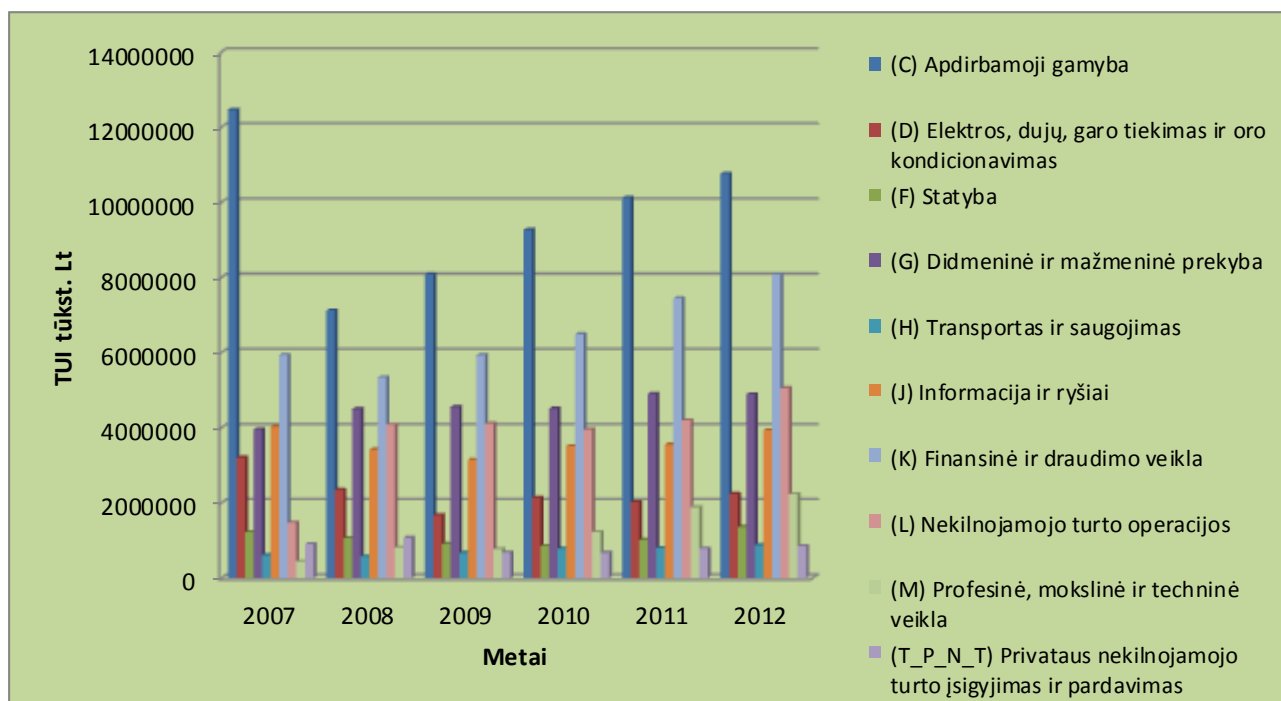
sumažėjimo. Kitais metais tiesioginės užsienio investicijos vėl pradėjo augti. Nuo 2008 m. iki 2009 m. tiesioginės užsienio investicijos padidėjo beveik 30 proc., nuo 2009 m. iki 2010 m. tiesioginės užsienio investicijos didėjo 8,53 proc. (žr. 4 priedo 2 lentelė). Tačiau 2011 m. tiesioginės užsienio investicijos sumažėjo 59,08 proc. lyginant su praėjusiais 2010 m. Iš atliktų skaičiavimų matyti, kad 2012 m. lyginant su baziniais 2007 m. tiesioginės užsienio investicijos sumažėjo 61,78 proc. Nors investicijos žymiai sumažėjo, tačiau Danija išlieka viena iš pagrindinių Lietuvos investuotojų.

Kitos šalys Lietuvoje investuoja kasmet maždaug vienodai. Per paskutiniuosius šešerius metus vidutiniškai investavo: Estija – 2,5 mlrd. litų (1,2 proc. nuo visų tiesioginių užsienio investicijų), Suomija – 1,6 mlrd. litų (0,7 proc.), Latvija – 1,4 mlrd. litų (0,67 proc.).

2.2.3. Užsienio investicijų pasiskirstymo Lietuvoje pagal ekonomines veiklos rūšis (EVRK) analizė

Tiesioginės užsienio investicijos į pramonę yra vienas svarbiausių veiksnių skatinančių augti Lietuvos ekonomiką. Siekiant išvystyti pramonę, siekiama pritraukti kuo daugiau užsienio investuotojų į skirtingas ekonomines veiklos rūšis. Siekiant šaliai išlaikyti konkurencingumą tarptautiniu mastu Lietuva aktyviai plėtoja pramoninių parkų zonas. Stambius investuotojus labiausiai traukia didžiųjų Lietuvos miestų sukurti pramoniniai parkai.

Visuomet vyravo nuomonė, kad tiesioginių užsienio investuotojų dėmesio sulaukia apdirbamoji gamyba, elektros ir dujų tiekimas, didmeninė ir mažmeninė prekyba, telekomunikacijų paslaugos, finansinės operacijos, nekilnojamas turtas bei statyba. Kitos sritys, tokios kaip žemės ūkis, kasyba ir karjerų eksploatavimas, švietimas, sveikatos priežiūra ir socialinis darbas, meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla sulaukia itin mažai užsienio investuotojų dėmesio. Toliau atliekama analizė, kuria siekiama išsiaiškinti ir iki šiol vyravusios prielaidos yra pagrįstos. Analizė atliekama 2007 – 2012 m. laikotarpiui. Taip pat MS Excel programos pagalba apskaičiuoti pagrindiniai dinamikos rodikliai, kurie pateikti 5 priedo 2 lentelėje. Tiesioginių užsienio investicijų srautas pagal ekonominės veiklos sritis, pagal ekonominės rūšių klasifikatorių (EVRK), pateiktas 5 priedo 1 lentelėje. Tuo tarpu sritys, kurios sulaukė daugiausiai investicijų 2007 – 2012 metais pateiktos 9 paveiksle.

9 pav. Tiesioginės užsienio investicijos pagal ekonomines veiklos rūšis (EVRK), sulaukusias daugiausiai investicijų 2007 – 2012 m.

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis.

Kaip matyti iš pateikto paveikslo daugiausiai tiesioginių užsienio investicijų atitenka apdirbamajai gamybai (C). Per analizuojamą laikotarpį tiesioginių užsienio investicijų į šią ekonominės veiklos sritį atiteko 57,8 mlrd. litų, t.y. 27,11 proc. nuo visų bendrų tiesioginių užsienio investicijų (žr. 5 priedas 2 lentelė). Daugiausia tiesioginių užsienio investicijų į apdirbamąją gamybą (C) buvo 2007 m., kurios sudarė 12,5 mlrd. litų. Kitais metais, t.y. 2008 m. tiesioginių užsienio investicijų kiekis į apdirbamąją gamybą (C) sumažėjo 41,78 proc. Nuo 2009 m. iki 2012 m. investicijos į šią veiklą vidutiniškai didėjo po 10,94 proc. Tačiau 2012 m. tiesioginės užsienio investicijos lyginant su baziniais 2007 metais mažesnės 13,61 proc.

Kita veikla, kuriai atitenka daug tiesioginių užsienio investicijų – finansinė ir draudimo veikla (K). Per 2007 – 2012 m. laikotarpį tiesioginės užsienio investicijos į šią veiklą sudarė 39,2 mlrd. litų, t.y. 18,39 proc. nuo visų bendrų tiesioginių užsienio investicijų (žr. 5 priedas 2 lentelė). Iš atliktų skaičiavimų matyti, kad 2012 m. tiesioginės užsienio investicijos, lyginant su baziniais 2007 m., padidėjo 36 proc. Tik 2008 m. tiesioginės užsienio investicijos į finansinę ir draudimo veiklą (K) sumažėjo 10,23 proc. lyginant su praėjusiais 2007 metais. Nuo 2009 m. iki 2012 m. investicijos šioje srityje augo vidutiniškai po 12,39 proc. kasmet.

Didmeninė ir mažmeninė prekyba (G) sulaukia taip pat nemažai tiesioginių užsienio investuotojų. Ši veikla per paskutinius šešerius metus sulaukė 27,3 mlrd. litų tiesioginių užsienio

investicijų, t.y. beveik 13 proc. nuo visų bendrų tiesioginių užsienio investicijų (žr. 5 priedas 2 lentelė). Daugiausia didmeninė ir mažmeninė prekyba (G) sulaukė tiesioginių užsienio investicijų 2011 m. Šiais metais jos sudarė 4,9 mlrd. litų, t.y. 23,78 proc. daugiau lyginant su baziniais 2007 metais. Kiekvienas metais ši veikla sulaukia maždaug tiek pat tiesioginių užsienio investicijų, t.y. vidutiniškai po 4,5 mlrd. kasmet. Galima teigti, kad tai pastovios investicijos.

Nekilnojamasis turtas (L) kita veiklos rūšis, kuri pastaraisiais metais sulaukia taip pat daug tiesioginių užsienio investicijų. Per 2007 – 2012 m. laikotarpį tiesioginės užsienio investicijos į šią veiklą sudarė 22,8 mlrd. litų, t.y. 10,72 proc. nuo visų bendrų tiesioginių užsienio investicijų (žr. 5 priedas 2 lentelė). Daugiausia tiesioginių užsienio investicijų nekilnojamasis turtas (L) sulaukė 2012 m. – 5,1 mlrd. litų. Šiuos metus lyginant su baziniais 2007 m. tiesioginės užsienio investicijos padidėjo daugiau negu tris kartus.

Analizuojamu laikotarpiu informacija ir ryšiai (J) sulaukė 21,6 mlrd. litų tiesioginių užsienio investicijų, t.y. 10,12 proc. nuo visų bendrų tiesioginių užsienio investicijų. Ši veiklos sritis daugiausiai tiesioginių užsienio investicijų sulaukė 2007 m. – 4,02 mlrd. litų. Kitais metais, t.y. 2008 m. tiesioginės užsienio investicijos sumažėjo 15,16 proc. lyginant su praėjusiais 2007 m. Šioje veikloje tiesioginės užsienio investicijos pradėjo didėti 2010 m. ir didėjo vidutiniškai po 7,8 proc. kasmet. Informacija ir ryšiai (J) 2012 m. sulaukė 3,9 mlrd. litų, t.y. 2,4 proc. mažiau lyginant su baziniais 2007 metais.

Tarp populiariausių ekonominės veiklos sričių galima priskirti ir elektros, dujų, garo tiekimo ir oro kondicionavimo (D) veiklą. Šiai veiklai per analizuojamą laikotarpį atiteko 13,6 mlrd. litų tiesioginių užsienio investicijų (žr. 5 priedas 2 lentelė). Populiariausia ši sritis buvo 2007 metais. Šiuo laikotarpiu buvo sulaukta 3,2 mlrd. litų tiesioginių užsienio investicijų. Mažiausiai tiesioginių užsienio investicijų į elektros, dujų, garo tiekimo ir oro kondicionavimo (D) veiklą buvo 2009 m., t.y. 47,91 proc. mažiau lyginant su baziniais 2007 metais. Nuo 2009 m. iki 2010 m. tiesioginės užsienio investicijos šioje veikloje padidėjo 27,9 proc. Paskutiniaisiais analizuojamais metais ši veikla sulaukė 2,2 mlrd. litų, t.y. 30,22 proc. mažiau lyginant su baziniais 2007 m.

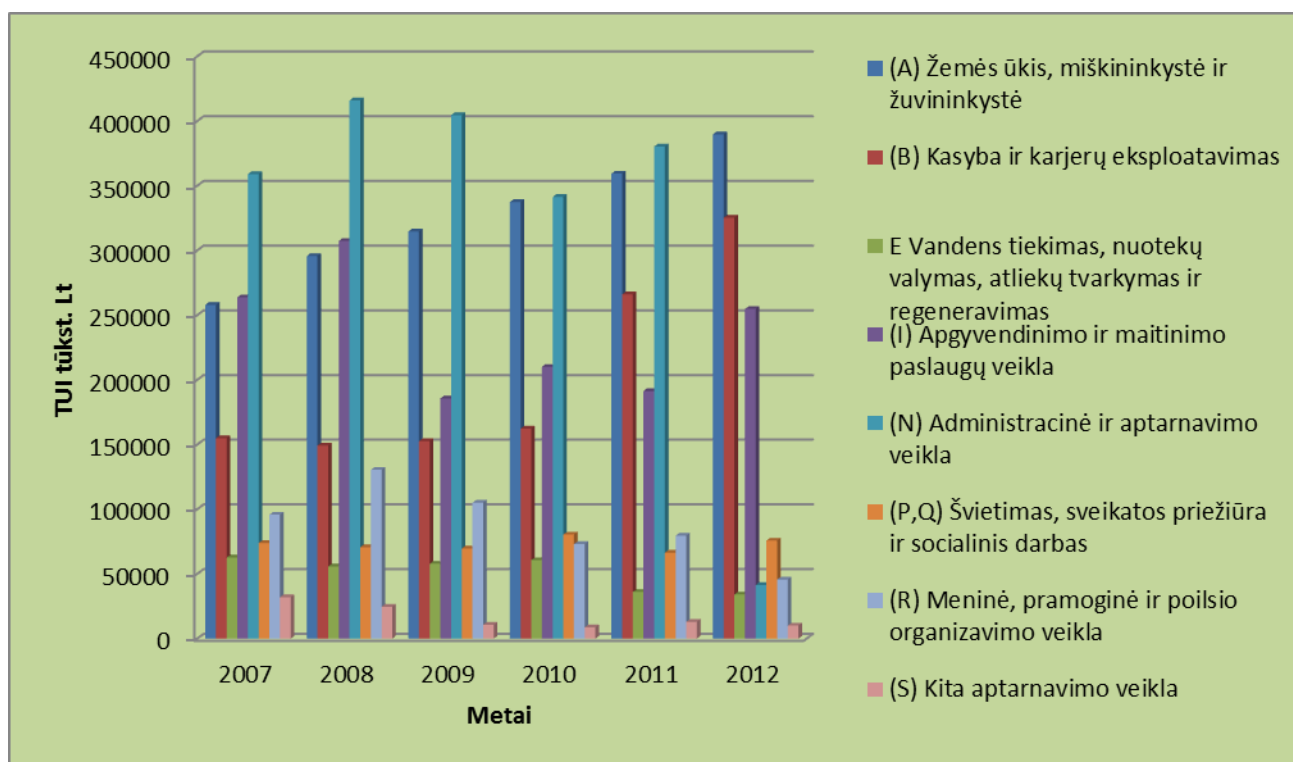
Statybos (F) sektorius per 2007 – 2012 m. laikotarpį sulaukė 6,4 mlrd. litų, tai sudarė 3 proc. nuo visų tiesioginių užsienio investicijų Lietuvoje per analizuojamą laikotarpį. Daugiausia tiesioginių užsienio investicijų ši veika sulaukė 2012 m., t.y. 1,4 mlrd. litų. Tuo tarpu nuo 2007 m. tiesioginės užsienio investicijos kasmet mažėjo ir 2010 m. statybos (F) veikla sulaukė tik 848,7 mln. litų tiesioginių užsienio investicijų, t.y. 30,53 proc. mažiau negu baziniais 2007 metais. Tokie statybos (F) veiklos pokyčiai buvo dėl tuo metu šalyje buvusio krizinio laikotarpio. Pradėjus atsigauti šalies ekonomikai, atsigavo ir statybos sektorius.

Didžiausią tiesioginių užsienio investicijų pokytis per 2007 – 2012 m. laikotarpį įvyko profesinėje, mokslinėje ir techninėje veikloje (M). Per visą šį laikotarpį tiesioginės užsienio

investicijos sudarė 7,3 mlrd. litų (3,44 proc. nuo visų bendrų tiesioginių užsienio investicijų). Daugiausia investicijų profesinė, mokslinė ir techninė veikla sulaukė paskutiniaisiais 2012 m. – 2,2 mlrd. litų, t.y. penkis kartus daugiau negu baziniais 2007 metais (žr. 5 priedas 1 lentelė).

Per analizuojamą laikotarpį transportas ir saugojimas (H) bei nekilnojamojo turto įsigijimas ir pardavimas (T_P_N_T) sulaukė beveik po 4,5 mlrd. litų tiesioginių užsienio investicijų (žr. 5 priedas 2 lentelė). Vidutiniška transporto ir saugojimo (H) veikla sulaukė 714,3 mln., tuo tarpu nekilnojamojo turto įsigijimo ir pardavimo (T_P_N_T) veikla – 822,6 mln. tiesioginių užsienio investicijų.

Apibendrinant galima teigti, kad kelis metus iš eilės labiausiai užsienio investuotojus traukia apdirbamoji gamyba, finansinė ir draudimo veikla, didmeninė ir mažmeninė prekyba bei nekilnojamasis turtas. Plečiantis veiklos didėja ir užsienio kapitalas Lietuvoje. Tačiau ne visos ekonominės veiklos sritys sulaukia daug užsienio investuotojų. Mažiausiai tiesioginių užsienio investicijų sulaukusios ekonominės veiklos sritys pateiktos 10 paveiksle.

10 pav. Tiesioginės užsienio investicijos pagal ekonomines veiklos rūšis (EVRK), sulaukusias mažiausiai investicijų 2007 – 2012 m.

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis.

Iš pateikto paveikslo matyti, kad ne visos ekonominės veiklos rūšys pritraukia tiek tiesioginių užsienio investicijų kiek reikėtų. Mažiausiai 2007 m. tiesioginių užsienio investicijų sulaukė kita aptarnavimo veikla (S) – 32,1 mln. litų (0,09 proc. visų bendrų tais metais tiesioginių užsienio

investicijų), taip pat labai mažai tiesioginių užsienio investicijų sulaukė tokios ekonominės veiklos rūšys kaip: vandens tiekimas, nuotekų valymas, atliekų tvarkymas ir regeneravimas (E) – 62,7 mln. litų (0,18 proc.), švietimas, sveikatos priežiūra ir socialinis darbas (P, Q) – 73,9 mln. litų (0,21 proc.), meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla (R) – 95,8 mln. litų (0,27 proc.), kasyba ir karjerų eksploatavimas (B) – 154,9 mln. litų (0,44 proc.). Tiesioginių užsienio investicijų šiais metais nesulaukė žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė (A) – 258 mln. litų (0,73 proc. nuo visų tų metų tiesioginių užsienio investicijų), apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla (I) – 263,7 mln. litų (0,74 proc.), administracinė ir aptarnavimo veikla (N) – 359,1 mln. (1,01 proc.). Kaip matyti visos minėtos sritys sulaukė labai mažai tiesioginių užsienio investicijų lyginant su bendromis tų metų tiesioginėmis užsienio investicijomis, t.y. kiekviena jų sudarė vos po 1 proc.

Kaip ir 2007 m. taip ir 2008 m. mažiausiai tiesioginių užsienio investicijų pritraukė kita aptarnavimo veikla (S) – 24,6 mln. litų, t.y. 23,24 proc. mažiau negu praėjusiais metais. Mažiau tiesioginių užsienio investicijų 2008 m. lyginant su 2007 m. sulaukė tokios veiklos sritys kaip: kasyba ir karjerų eksploatavimas (B) – 149,1 mln. litų (3,74 proc. mažiau negu 2007 m.), vandens tiekimas, nuotekų valymas, atliekų tvarkymas ir regeneravimas (E) – 55,8 mln. litų (11,06 proc.), švietimas, sveikatos priežiūra ir socialinis darbas (P, Q) – 70,7 mln. litų (4,33 proc.). Daugiau tiesioginių užsienio investicijų nei 2007 m. sulaukė kai kurios veiklos sritys: žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė (A) – 295,7 mln. litų (14,64 proc. daugiau negu praėjusiais 2007 metais), apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla (I) – 307,4 mln. litų (16,55 proc.), administracinė ir aptarnavimo veikla (N) – 415,9 mln. litų (15,83 proc.), meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla (R) – 130,44 mln. litų (36,16 proc.).

2009 m. ir toliau mažėjo tiesioginės užsienio investicijos į šias ekonominės veiklos sritis: kita aptarnavimo veikla (S) – 10,7 mln. litų (36,38 proc. mažiau negu praėjusiais 2008 m.), švietimas, sveikatos priežiūra ir socialinis darbas (P, Q) – 69,6 mln. litų (1,57 proc.). Tuo tarpu ir toliau tiesioginių užsienio investicijų daugėjo žemės ūkyje, miškininkystėje ir žuvininkystėje (A) – 314,7 mln. litų, t.y. 6,41 proc. daugiau lyginant su 2008 m. Tiesioginių užsienio investicijų sumažėjo šiose srityse: meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla (R) – 105,1 mln. litų (19,44 proc.), administracinė ir aptarnavimo veikla (N) – 404,6 mln. litų (2,71 proc.), apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla (I) – 185,6 mln. litų (39,62 proc.). 2009 m. pritraukti tiesiogines užsienio investicijas sekėsi tokioms veiklos sritims kaip: kasyba ir karjerų eksploatavimas (B) – 152,6 mln. litų (2,34 proc. daugiau negu praėjusiais 2008 m.), vandens tiekimas, nuotekų valymas, atliekų tvarkymas ir regeneravimas (E) – 57,9 mln. litų (3,86 proc.).

2010 metais mažiau tiesioginių užsienio investicijų sulaukė trys veiklos sritys: meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla (R) sulaukė 30,43 proc. mažiau negu praėjusiais 2009 m., kita aptarnavimo veikla (S) – 1,67 proc., administracinė ir aptarnavimo veikla (N) – 15,63 proc.

Sėkmingesni šie metai buvo tokioms veikloms rūšims kaip: žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė (A) – 337,4 mln. litų (7,22 proc. daugiau lyginant su 2009 m.), kasyba ir karjerų eksploatavimas (B) – 162,3 mln. litų (6,36 proc.), vandens tiekimas, nuotekų valymas, atliekų tvarkymas ir regeneravimas (E) – 60,6 mln. litų (4,66 proc.), apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla (I) – 210,03 mln. litų (13,16 proc.), švietimas, sveikatos priežiūra ir socialinis darbas (P, Q) – 80,4 mln. litų (15,54 proc.).

Kaip ir kiekvienais analizuojamais metais, taip ir 2011 m. tiesioginių užsienio investicijų daugiau sulaukė žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė (A) – 359,4 mln. litų, t.y. 6,51 proc. daugiau lyginant su praėjusiais metais. Didesnėmis tiesioginėmis užsienio investicijomis taip pat pasižymėjo: kasyba ir karjerų eksploatavimas (B) – 266,04 mln. litų (63,92 proc. daugiau negu 2010 m.), administracinė ir aptarnavimo veikla (N) – 380,3 mln. litų (11,42 proc.), meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla (R) – 79,5 mln. litų (8,81 proc.), kita aptarnavimo veikla (S) – 12,9 mln. litų (47,26 proc.). Kur kas mažiau nei praėjusiais 2010 m. tiesioginių užsienio investicijų sulaukė: vandens tiekimas, nuotekų valymas, atliekų tvarkymas ir regeneravimas (E) – 36,1 mln. litų (40,45 proc. mažiau lyginant su 2010 m.), apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla (I) – 191,4 mln. litų (8,89 proc.), švietimas, sveikatos priežiūra ir socialinis darbas (P, Q) – 66,5 mln. litų (17,33 proc.).

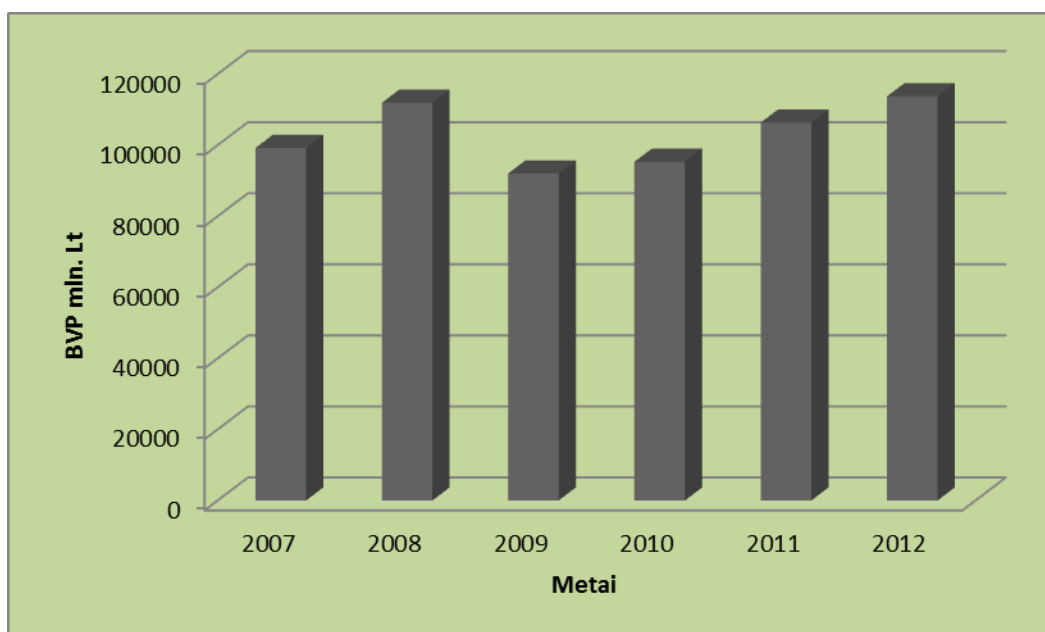
Paskutiniaais analizuojamais 2012 m. daugiau tiesioginių užsienio investicijų sugebėjo pritraukti šios veiklos rūšys: žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė (A) – 389,7 mln. litų (51,08 proc. daugiau lyginant su baziniais 2007 m.), kasyba ir karjerų eksploatavimas (B) – 325,3 mln. litų, t.y. dvigubai daugiau lyginant su baziniais metais, švietimas, sveikatos priežiūra ir socialinis darbas (P, Q) – 75,8 mln. litų (2,48 proc.), apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla (I) – 254,8 mln. litų (3,39 proc. mažiau negu baziniais 2007 m.), administracinė ir aptarnavimo veikla (N) – 41,5 mln. litų (88,44 proc.). Kur kas mažiau tiesioginių užsienio investicijų sulaukė tokios ekonominės veiklos rūšys kaip: vandens tiekimas, nuotekų valymas, atliekų tvarkymas ir regeneravimas (E) – 34,1 mln. litų (45,61 proc. mažiau lyginant su baziniais 2007 m.), meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla (R) – 45,6 mln. litų (52,36 proc.), kita aptarnavimo veikla (S) – 10,1 mln. litų (68,46 proc.).

Apibendrinanti galima daryti išvadą, kad kasmet vis daugiau tiesioginių užsienio investicijų susilaukia žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė, kasyba ir karjerų eksploatavimas, švietimas, sveikatos priežiūra ir socialinis darbas. Vis mažiau populiarios veiklos sritys tampa tokios kaip: vandens tiekimas, nuotekų valymas, atliekų tvarkymas ir regeneravimas, meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla bei kitos aptarnavimo veiklos. Didžiausią nuosmukį patyrė administracinė ir aptarnavimo veikla. Stabiliausios tiesioginės užsienio investicijos atitenka apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veiklai.

2.3.UŽSIENIO INVESTICIJŲ IR EKONOMINIŲ RODIKLIŲ GLAUDUMAS LIETUVOJE 2007 – 2012 M.

2.3.1. Užsienio investicijų ir bendrojo vidaus produkto glaudumas 2007 – 2012 m.

Bendrasis vidaus produktas (BVP) – pagrindinis rodiklis, kurs apibūdina šalies ekonomikos išsivystymo lygį. BVP apibūdinamas kaip visų per metus šalyje pagamintų galutinių prekių ir paslaugų vertė. Mokslinėje literatūroje skiriamos du BVP tipai: nominalusis bendrasis vidaus produktas ir realus bendrasis vidaus produktas. Paprastai pateikiamas nominalusis BVP, t.y. bendra ekonomikos suteiktų paslaugų ir pagamintos produkcijos vertė išreikšta nacionaline valiuta. Tačiau, norint įvertinti bendrąjį BVP, jo kitimą, skaičiuojamas realus BVP. Bendrojo vidaus produkto (BVP) 2007 – 2012 m. laikotarpiu Lietuvoje kitimas pateiktas 11 paveiksle.

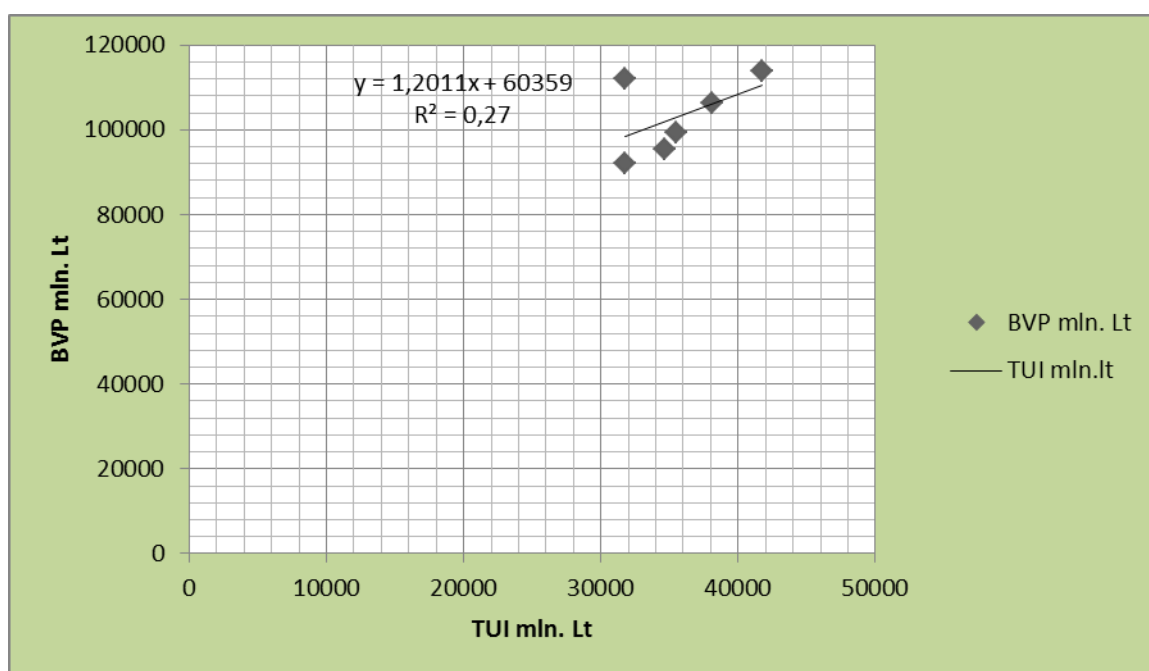
11 pav. Bendrojo vidaus produkto (BVP) kitimas 2007 – 2012 m.

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis.

Kaip matyti iš pateikto paveikslo, 2007 m. BVP augo ir tai lėmė augantis namų ūkio vartojimas, didėjančios investicijos bei valdžios sektoriaus išlaidos. Nors 2008 m. tiesioginės užsienio investicijos sumažėjo 10,62 proc. lyginant su praėjusiais 2007 m., tuo tarpu BVP augo. Per visą analizuojamą laikotarpį vienintelis BVP nuosmukis buvo 2009 m., tai lėmė 2008 m. pabaigos pasaulinė krizė, kuri palietė ir Lietuvos ekonomiką. Šiais metais dėl daugelio makroekonomikos blogėjimo, šalies ekonomika susitraukė. Reikšmingiausios įtakos BVP kritimui turėjo sumažėjęs privatusis vartojimas. Pagrindiniai veiksniai, kurie lėmė realaus privačiojo vartojimo mažėjimą,

buvo padidėjęs nedarbas, sumažėjęs darbo užmokestis bei griežtos skolinimosi sąlygos. Tačiau BVP nuo 2010 m. vidutiniškai augo po 7,36 proc. kasmet (žr. 6 priedo 1 lentelė). Tokį ekonomikos augimą lėmė efektyvesnis Europos sąjungos lėšų panaudojimas, padidėjęs prekių eksportas, investicijų gausa. Paskutiniaisiais analizuojamais 2012 m. sparčiai augti BVP neleido tik statybų ekonominė veikla, kurios pridėtinė vertė vis mažėjo.

Darbe siekiama išsiaiškinti glaudumą tarp bendrosios pridėtinės vertės (BVP) ir tiesioginių užsienio investicijų. Norint įvertinti ryšį tarp šių dviejų rodiklių, atlikta koreliacinė analizė (žr. 12 pav.). Atlikti skaičiavimai pateikti 7 priedo 1 lentelėje. Gauti rezultatai pateikti 2 lentelėje.

12 pav. Ryšys tarp Tiesioginių užsienio investicijų (TUI) ir bendrojo vidaus produkto (BVP)

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis.

2 lentelė. TUI ir BVP ryšio rodikliai.

Rodikliai	Koreliacijos koeficientas (r)	Determinacijos koeficientas (R^2)	Regresijos lygtis	Regresijos koeficientas (a_0)
TUI ir BVP	0,519642	0,27003	$y = 1,2011x + 60359$	1,201

Kaip matyti iš 2 lentelės ryšys tarp tiesioginių užsienio investicijų (TUI) ir bendrojo vidaus produkto (BVP) yra tiesioginis, tačiau jis tik vidutinio stiprumo ($r = 0,519642$). Regresijos koeficientas (a_0) yra 1,201, o tai parodo, kad tiesioginėms užsienio investicijoms padidėjus 1 mln. litų bendrasis vidaus produktas padidės 1,201 mln. Lt. Determinacijos koeficientas (R^2) parodo, kad tiesioginių užsienio investicijų (TUI) kitimu galima paaiškinti vos 27 proc. bendrojo vidaus produkto variacijos. Toks vidutinio ryšio stiprumas parodo, kad tiesioginės užsienio investicijos

(TUI) nedaug įtakojo bendrąjį vidaus produktą (BVP) analizuojamu 2007 – 2012 m. laikotarpiu. Apskaičiuotas koreliacijos koeficientas rodo, kad tarp šių dviejų kintamųjų nėra stipraus ryšio.

Apibendrinant galima daryti išvadą, kad tarp šių dviejų ekonominių rodiklių (tiesioginių užsienio investicijų ir bendrojo vidaus produkto) tarpusavio ryšys yra vidutinis.

2.3.2. Užsienio investicijų ir darbo užmokesčio glaudumas 2007 – 2012 m.

Darbo užmokestis – tai atlyginimas už darbą, kurį atlieka darbuotojas pagal sutartį. Darbo užmokestį sudaro: pagrindinis darbo užmokestis (neto) ir visi papildomi uždarbiai (priedai, premijos ir kt.) (bruto). Darbo užmokestis mokamas pinigais. Darbo užmokestį lemia: darbo rinkos sąlygos, gyvenimo lygis, vyriausybės poveikis, konkretaus darbo vertė, darbdavio išgalės mokėti, ekonominės sąlygos, konkurencija.

Darbo rinkos sąlygos įtakoja darbo užmokesčio dydį, kadangi darbo rinka rodo kvalifikuotos darbo jėgos pasiūlos ir paklausos santykį. Kuomet pasiūla didesnė negu paklausa, tada darbdaviai gali leisti mokėti mažiau. Ir atvirkščiai, kada kvalifikuotos darbo jėgos paklausa didesnė negu pasiūla, tuomet darbdaviai yra priversti didinti darbo užmokestį. Rinkos sąlygomis pavojinga mokėti nepagrįstai didelius atlyginimus, kadangi itin dideli atlyginimai yra vienas iš pagrindinių veiksnių, kurie skatina bankrotą.

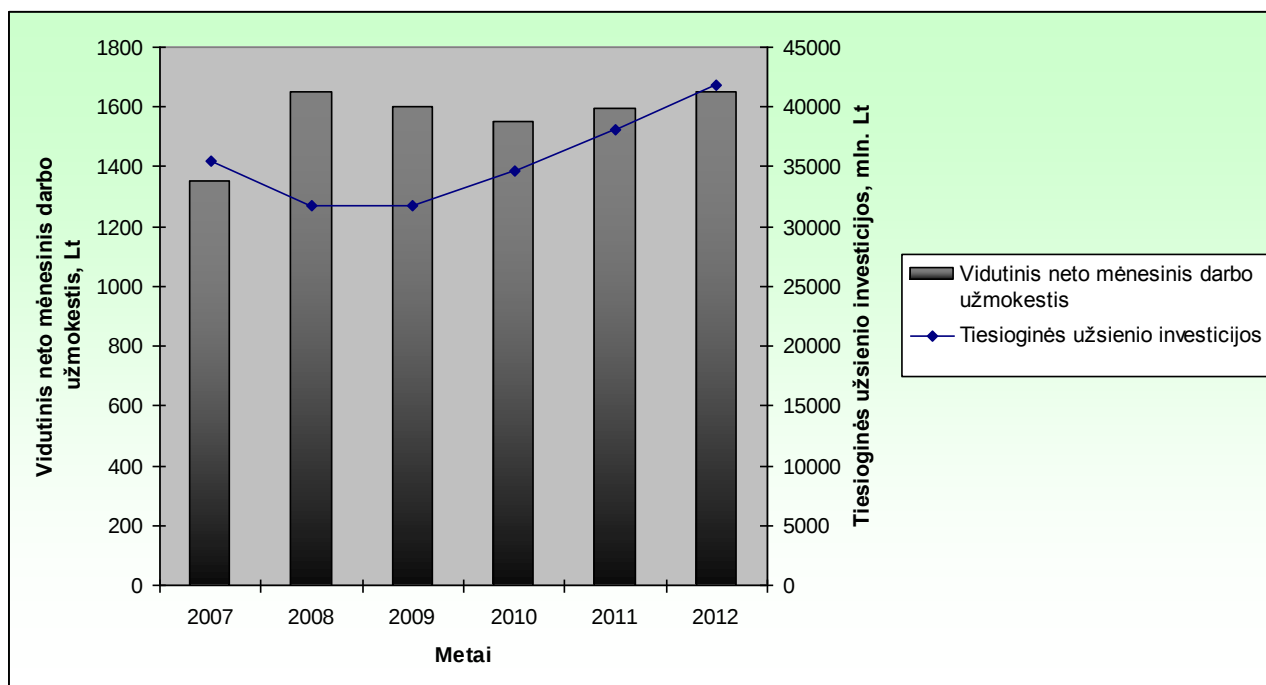
Gyvenimo lygis – vienas iš svarbiausių veiksnių lemiančių darbo užmokesčio dydį. Nuolat kylant asmeninio vartojimo prekių ir paslaugų kainoms, aukšto pragyvenimo lygio šalių profesinės sąjungos siekia, kad į sutartis būtų įtrauktas punktas dėl darbo užmokesčio didinimo priklausomai nuo kainų indekso pasikeitimo. Tokiose sutartyse dažniausiai numatomas darbo užmokesčio lygio indeksavimas, atsižvelgiant į kainų kitimo indeksą.

Vyriausybės poveikis gali taip pat įtakoti darbo užmokesčio dydį, kadangi būtent Vyriausybė reguliuoja biudžetinių įstaigų darbo užmokesčio dydį. Lietuvos Respublikos Vyriausybė yra nustačiusi minimalų darbo užmokestį. Įstatymais yra reglamentuotas darbo užmokestis kenksmingomis darbo sąlygomis, bei dirbant viršvalandžius ar naktimis.

Darbdavio galimybės mokėti. Paprastai Valstybinėse biudžetinėse organizacijose darbo užmokestis priklauso tik nuo valstybės biudžeto skiriamos sumos. Tuo tarpu privačiose įmonėse darbo užmokestis gali būti ribojamas pelno, kurį įmonė planuoja gauti pardavusi produkciją arba paslaugas.

Ekonominės sąlygos, konkurencija stipriai įtakoja darbdavių išgales mokėti didesnį darbo užmokestį. Didėjanti rinkoje konkurencija gali priversti mažinti prekių ar paslaugų kainas ir tokiu būdu sumažėjo įmonės pajamos. Tokioje situacijoje nukenčia darbuotojų užmokestis. Įmonė norėdama išvengti bankroto privalo mažinti darbo užmokestį ar atleisti dalį darbuotojų.

Statistika rodo, kad esant darbo jėgos trūkumui, darbo užmokestis didėja, o augant kainoms, darbuotojai taip pat reikalauja didesnių atlyginimų. Darbdaviai nuolat stebi rinkoje vykstančius pokyčius. Vidutinio neto mėnesinio darbo užmokesčio kitimas 2007 – 2012 m. pateiktas 13 paveiksle.

13 pav. Tiesioginių užsienio investicijų (TUI) ir vidutinio neto mėnesinio darbo užmokesčio kitimas 2007 – 2012 m.

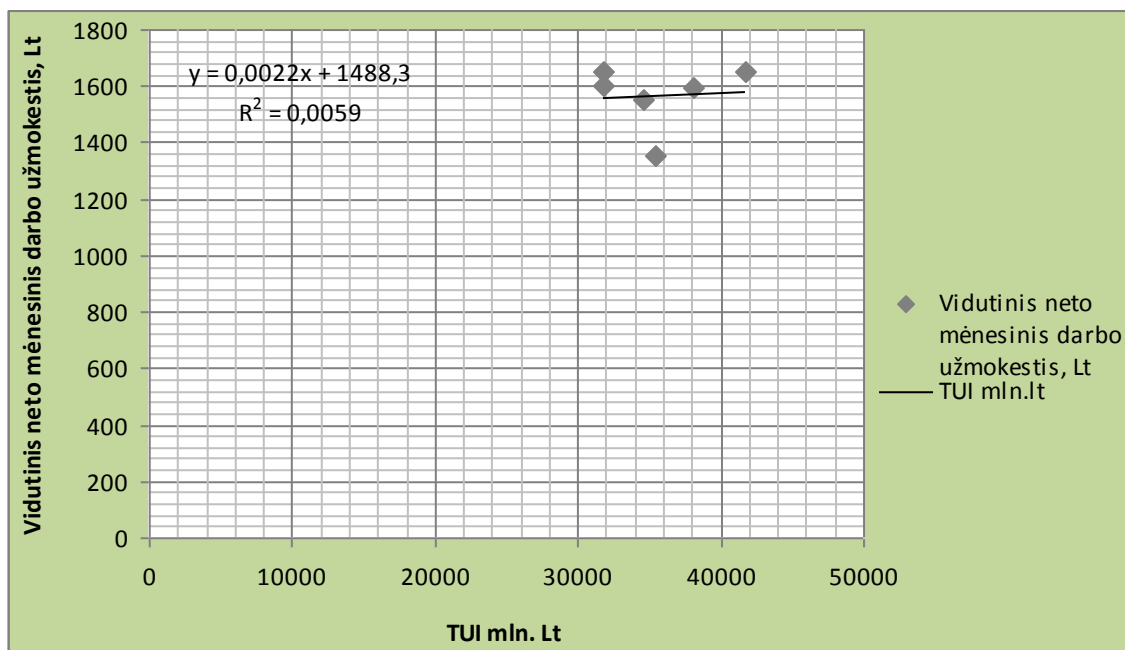
Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis.

Kaip matyti iš 13 paveikslo vidutinis neto mėnesinis darbo užmokestis nuolat kinta. Nuo 2007 m. iki 2008 m. vidutinis neto mėnesinis darbo užmokestis padidėjo nuo 1352 Lt iki 1651 Lt, t.y. 22,12 proc. Tuo tarpu nuo 2008 m. iki 2010 m. vidutinis neto darbo užmokestis nuolat krito (žr. 6 priedo 2 lentelė). Šį kritimą įtakėjo 2008 m. pabaigoje prasidėjusi pasaulinė ekonomikos krizė, kuri įtakėjo ir Lietuvos ekonomikos nuosmukį. Kitas svarbus veiksnys, kuris lėmė tokį didelį vidutinio neto darbo užmokesčio kritimą yra vyriausybės priimti įstatymai dėl mokesčių, kas įtakėjo verslo sektoriuje darbo užmokesčio mažėjimą. Nuo 2011 m. pradėjus atsigausti visai šalies ekonomikai pradėjo didėti ir vidutinis neto mėnesinis darbo užmokestis, kuris jau 2012 m. pasiekė 1651 Lt. Kaip matyti vidutinis darbo užmokestis pasiekė prieš krizinį laikotarpį.

Taip pat iš pateikto 13 paveikslo matyti, kad tiesioginės užsienio investicijos ir vidutinis neto mėnesinis darbo užmokestis neturi jokių panašių tendencijų. Vidutinis neto mėnesinis darbo užmokestis nuolat svyruoja, tuo tarpu tiesioginės užsienio investicijos nuo 2009 m. nuolat auga. Nuo 2009 m. iki 2012 m. tiesioginės užsienio investicijos padidėjo 31 proc. Vidutinis neto

mėnesinis darbo užmokestis 2010 – 2012 m. taip pat padidėjo 6,4 proc. Mažiausias vidutinis neto darbo užmokestis buvo 2007 m., kuris sudarė 1352 Lt. Tiesioginės užsienio investicijos mažiausios buvo 2008 m. – 31733 mln. Lt.

Darbe taip pat siekiama išsiaiškinti glaudumą tarp vidutinio neto mėnesinio darbo užmokesčio ir tiesioginių užsienio investicijų (TUI). Norint įvertinti ryšį tarp šių dviejų rodiklių, atlikta koreliacinė analizė (žr. 14 pav.). Atlikti skaičiavimai pateikti 8 priedo 1 lentelėje. Gauti rezultatai pateikti 3 lentelėje.

14 pav. Ryšys tarp Tiesioginių užsienio investicijų (TUI) ir nedarbo

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis.

3 lentelė. TUI ir vidutinio neto mėnesinio darbo užmokesčio ryšio rodikliai.

Rodikliai	Koreliacijos koeficientas (r)	Determinacijos koeficientas (R^2)	Regresijos lygtis	Regresijos koeficientas (a_0)
TUI ir vidutinis neto mėnesinis darbo užmokestis	0,076607	0,0059	$y = 0,0022x + 1488,3$	0,0022

Kaip matyti iš 3 lentelės ryšys tarp tiesioginių užsienio investicijų (TUI) ir vidutinio neto mėnesinio darbo užmokesčio yra tiesioginis, tačiau jis yra labai silpnas ($r = 0,076607$). Regresijos koeficientas (a_0) yra 0,0022, o tai parodo, kad tiesioginėms užsienio investicijoms padidėjus 1 mln.

litų bendrasis vidaus produktas padidės 0,0022 Lt. Determinacijos koeficientas (R^2) parodo, kad tiesioginių užsienio investicijų (TUI) kitimu galima paaiškinti vos 0,59 proc. vidutinio neto mėnesinio darbo užmokesčio variacijos. Toks labai silpnas ryšys parodo, kad tiesioginės užsienio investicijos (TUI) praktiškai visiškai neįtakojo vidutinio neto mėnesinio darbo užmokesčio analizuojamu 2007 – 2012 m. laikotarpiu. Apskaičiuotas koreliacijos koeficientas rodo, kad tarp šių dviejų kintamųjų labai silpnas ryšys.

Apibendrinant galima daryti išvadą, kad tarp šių dviejų ekonominių rodiklių (tiesioginių užsienio investicijų ir vidutinio neto mėnesinio darbo užmokesčio) tarpusavio ryšys yra labai silpnas, beveik jo išvis nėra.

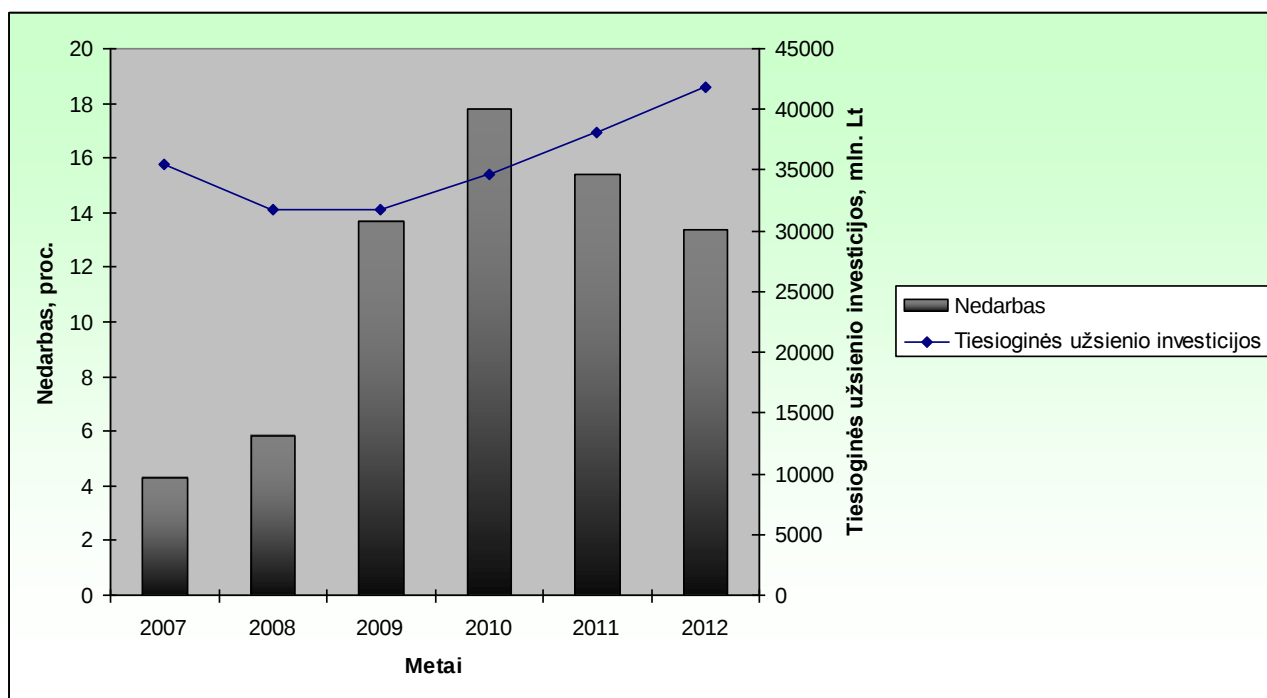
2.3.3. Užsienio investicijų ir nedarbo glaudumas 2007 – 2012 m.

Nedarbas yra viena iš svarbiausių makroekonominių problemų. Ekonomikos terminų žodyne nedarbas apibrėžiamas: „Nedarbas – darbo (ir kapitalo) išteklių nepanaudojimas, dėl ko ūkio tikroji produkcija yra mažesnė už jos galimą bendrąją nacionalinį produktą. <...> Bedarbių dalis yra matuojama kaip santykis visos darbo jėgos ir šiuo metu neturinčios darbo jėgos“ (Pass, C., Lowes, B., Davies, L. 1997). Norint kiekybiškai įvertinti nedarbą, skaičiuojamas nedarbo lygis. Nedarbo lygis – tai nedirbančių asmenų, kurie galėtų ir norėtų dirbti, tačiau neturi tokios galimybės, santykis su visais darbingais asmenimis, išreikštas procentais.

Išskiriamos yra trys nedarbo formos:

- Laikinasis nedarbas – nedarbas, atsirandantis dėl normalios darbo paieškos (Skominas, V. 2006).
- Struktūrinis nedarbas – nedarbas, atsirandantis, kai darbo paklausos struktūra neatitinka darbo pasiūlos struktūros (profesijos, kvalifikacijos ar teritorijos atžvilgiu) (Skominas, 2006).
- Ciklinis nedarbas – nedarbas, atsirandantis esant ekonomikos nuosmukiui, kurį sukelia bendrųjų išlaidų nepakankamumas (Skominas, 2006).

Nedarbo lygis Lietuvoje nuolat kinta, priklausomai nuo tuo metu esančios šalyje ekonominės padėties. Nedarbo lygio kitimas 2007 – 2012 m. pateiktas 15 paveiksle.

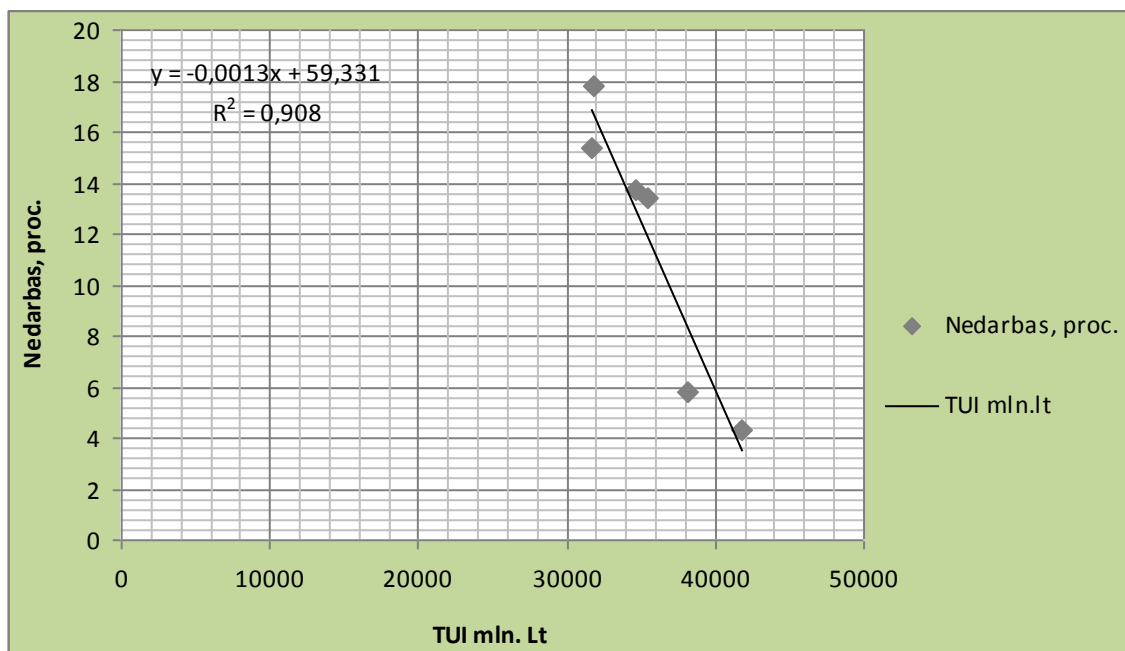
15 pav. Tiesioginių užsienio investicijų (TUI) ir nedarbo kitimas 2007 – 2012 m.

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis.

Iš 15 paveikslo matyti, kad nedarbas pradėjo didėti nuo 2007 m. iki 2010 m. Nuo 4,3 % 2007 m. iki 17,8 % 2010 m. Tokią didelį nedarbą lėmė didelis ekonomikos nuosmukis visame pasaulyje. Šiuo laikotarpiu kainų augimas stipriai buvo sulėtėjęs, o lėtėjanti ekonomika įtakojo didelį nedarbo augimą. Šią susidariusią sunkią situaciją šalyje lėmė ir šešėlinis nedarbas, t.y. asmenys užsiregistruodavo darbo biržoje, bet tuo pačiu metu dirbo nelegaliai. Tokią didelį nedarbą šiuo laikotarpiu lėmė tai, kad padidėjo darbingo amžiaus asmenų emigracija iš Lietuvos. Pigi darbo jėga skatina šešėlinę ekonomiką, kas didina nusikaltimų skaičių, perpildytus kalėjimus, kontrabandą. Šalyje 2011 metais pradėjo gerėti ekonominė situacija. Šiuo laikotarpiu nedarbo lygis sumažėjo 2,4 proc. (žr. 6 priedo 3 lentelė), t.y. vienas sparčiausių nedarbo mažėjimo visoje Europos sąjungoje. Šiais metais kūrėsi naujos darbo vietos, ypač daug darbo vietų – transporto, saugojimo, pramonės veiklos srityse. 2012 m. nedarbo lygis dar sumažėjo 2,0 proc. Tokią pagerėjusią situaciją šalyje daugiausiai lėmė naujai besikuriančios darbo vietos. Net du trečdaliai naujų darbo vietų buvo sukurta eksporto užsiimančiose veiklos srityse.

Iš 15 paveikslo taip pat matyti kaip tuo pačiu laikotarpiu kito nedarbas ir tiesioginės užsienio investicijos. Tiesioginės užsienio investicijos mažėjo nuo 2007 m. iki 2009 m. Tuo tarpu nedarbas didėjo dar ir 2010 m. Galima teigti, kad tarp šių dviejų rodiklių egzistuoja atvirkštinė priklausomybė, t.y. kuomet investicijos didėja, tada mažėja nedarbas. Tas puikiai atsispindi 2011 – 2012 m. laikotarpyje.

Darbe siekiama išsiaiškinti glaudumą tarp nedarbo ir tiesioginių užsienio investicijų. Norint įvertinti ryšį tarp šių dviejų rodiklių, atlikta koreliacinė analizė (žr. 16 pav.). Atlikti skaičiavimai pateikti 9 priedo 1 lentelėje. Gauti rezultatai pateikti 4 lentelėje.

16 pav. Ryšys tarp Tiesioginių užsienio investicijų (TUI) ir nedarbo

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis.

4 lentelė. TUI ir nedarbo ryšio rodikliai.

Rodikliai	Koreliacijos koeficientas (r)	Determinacijos koeficientas (R^2)	Regresijos lygtis	Regresijos koeficientas (a_0)
TUI ir nedarbas	-0,95289	0,908	$y = -0,0013x + 59,331$	-0,0013

Kaip matyti iš 4 lentelės ryšys tarp tiesioginių užsienio investicijų (TUI) ir nedarbo yra labai stipri tiesioginė priklausomybė ($r = -0,95289$). Determinacijos koeficientas (R^2) parodo, kad tiesioginių užsienio investicijų (TUI) kitimu galima paaiškinti 90,8 proc. nedarbo variacijos. Toks labai stiprus ryšys parodo, kad tiesioginės užsienio investicijos (TUI) stipriai įtakojo nedarbo kitimo tendencijas 2007 – 2012 m. laikotarpiu. Didėjant tiesioginėms užsienio investicijoms šalyje mažėja nedarbas. Toks reiškinys yra dėl to, kad tiesioginės užsienio investicijos dažnai sietinos su naujomis darbo vietomis, didesniais darbo užmokesčiais ir naujomis galimybėmis tobulėti. Investuojant šalyje daug investuojama ir į žmoniškąjį kapitalą. Apskaičiuotas koreliacijos koeficientas rodo, kad

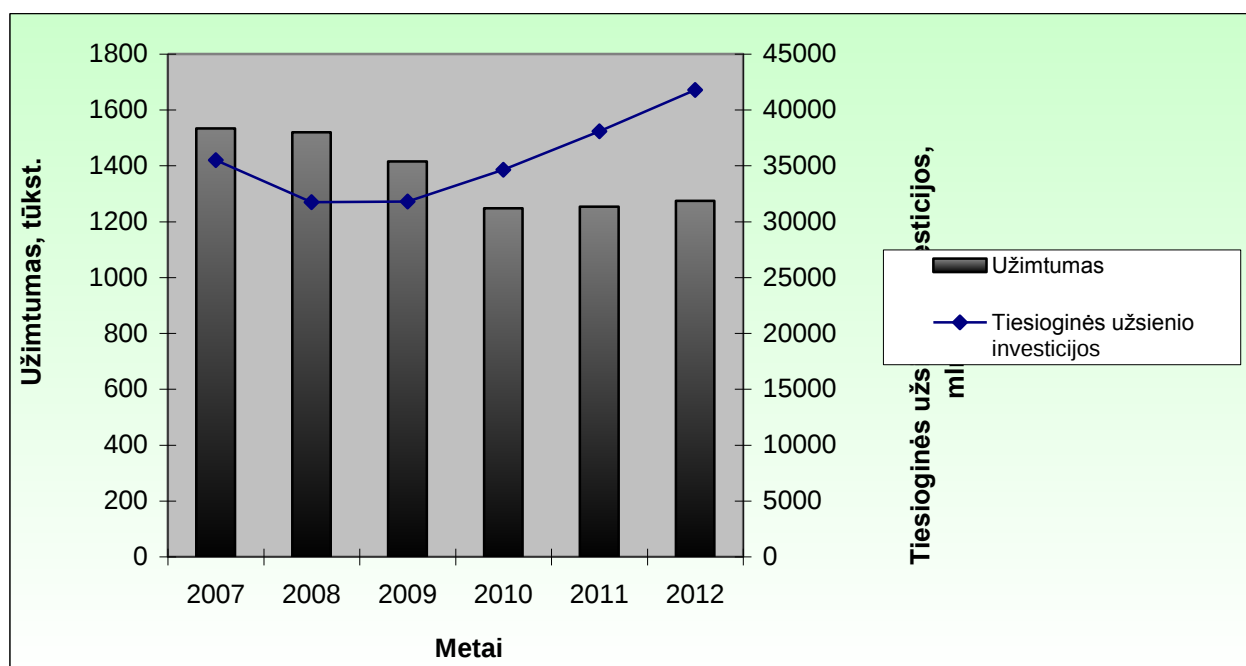
tarp šių dviejų kintamųjų labai stiprus atvirkštinis ryšys, t.y. tiesioginėms užsienio investicijoms (TUI) didėjant stipriai mažėja nedarbas.

Apibendrinant galima daryti išvadą, kad tarp šių dviejų ekonominių rodiklių (tiesioginių užsienio investicijų ir nedarbo) tarpusavio ryšys yra labai stiprus.

2.3.4. Užsienio investicijų ir užimtumo glaudumas 2007 – 2012 m.

Užimtumas – tai makroekonominis rodiklis, kuris parodo darbo jėgą, t.y. dirbantys ir nedirbantys asmenys. Darbo jėgai priskiriami asmenys nuo 15 metų iki 64 metų. Užimtiesiems priskiriami ir asmenys kurie laikinai nedirba t.y. atostogaujantys, besimokantys, dėl ligos nedirbantys asmenys. Simanavičienė ir kt. (2009) teigia, kad siekiant sustiprinti šalies ekonominę, politinę ir socialinę padėtį labai svarbu didinti užimtumą. Lietuvos, kaip ir kiekvienos valstybės, svarbiausias uždavinys yra sudaryti tinkamas sąlygas visų asmenų užimtumui, tokiu būdu įgyvendinant jų teises į laisvai pasirenkamą darbą. Užimtumo statistika svarbi ne tik Lietuvai, bet ir visai Europos sąjungos politikai. Siekiant sukurti kuo daugiau darbo vietų buvo parengta Europos sąjungos užimtumo strategija, kuri rengta atsižvelgiant į ekonomikos augimo strategiją „Europa 2020“ (Europos komisija).

Užimtumas Lietuvoje nuolat kinta, priklausomai nuo tuo metu esančios šalyje ekonominės padėties. Tiesioginių užsienio investicijų (TUI) ir užimtumo kitimas 2007 – 2012 m. pateiktas 17 paveiksle.

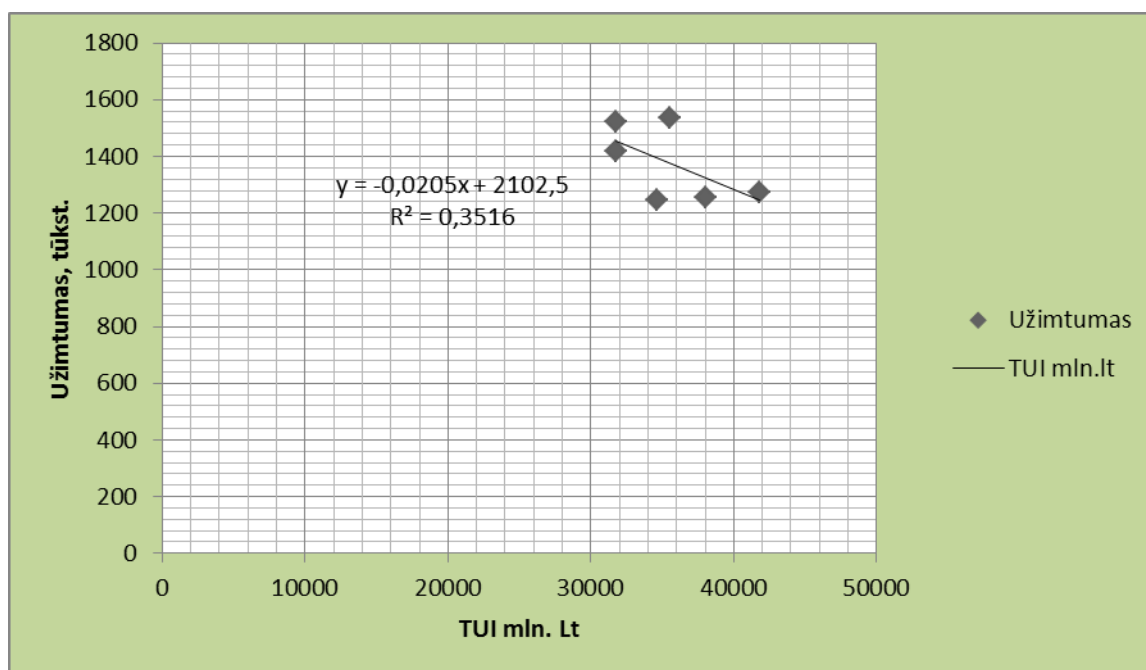

17 pav. Tiesioginių užsienio investicijų (TUI) ir užimtumo kitimas 2007 – 2012 m.

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis.

Kaip matyti iš pateikto paveikslo analizuojamu 2007 – 2012 m. laikotarpiu užimtumas nuolat mažėjo. 2008 m. sumažėjo 0,93 proc. lyginant su 2007 metais. Užimtumas 2009 m. sumažėjo dar 6,85 proc. Tuo tarpu tiesioginės užsienio investicijos (TUI) nuo 2009 m. pradėjo augti, t.y. padidėjo 0,17 proc. lyginant su 2008 metais. Daugiausiai užimtumas sumažėjo 2010 m., t.y. 11,88 proc. lyginant su praėjusiais 2009 m. Nuo 2011 m. užimtumas padidėjo 0,47 proc., 2012 m. padidėjo dar 1,76 proc. Šiuo laikotarpiu taip pat augo ir tiesioginės užsienio investicijos (TUI), t.y. per dvejus metus vidutiniškai po 9,8 proc. (žr. 6 priedo 4 lentelė). Pagerėjusi Lietuvos ekonominė situacija lėmė ne tik tiesioginių užsienio investicijų augimą, bet ir didino užimtumą.

Siekiant išsiaiškinti glaudumą tarp tiesioginių užsienio investicijų (TUI) ir užimtumo buvo atlikta koreliacinė analizė (žr. 18 pav.). Atlikti skaičiavimai su MS Excel programa pateikti 10 priedo 1 lentelėje. Gauti analizės rezultatai pateikti 5 lentelėje.

18 pav. Ryšys tarp Tiesioginių užsienio investicijų (TUI) ir užimtumo

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis.

5 lentelė. TUI ir užimtumo ryšio rodikliai.

Rodikliai	Koreliacijos koeficientas (r)	Determinacijos koeficientas (R^2)	Regresijos lygtis	Regresijos koeficientas (a_0)
TUI ir užimtumas	-0,59297	0,3516	$y = -0,0205x + 2103,50$	-0,0205

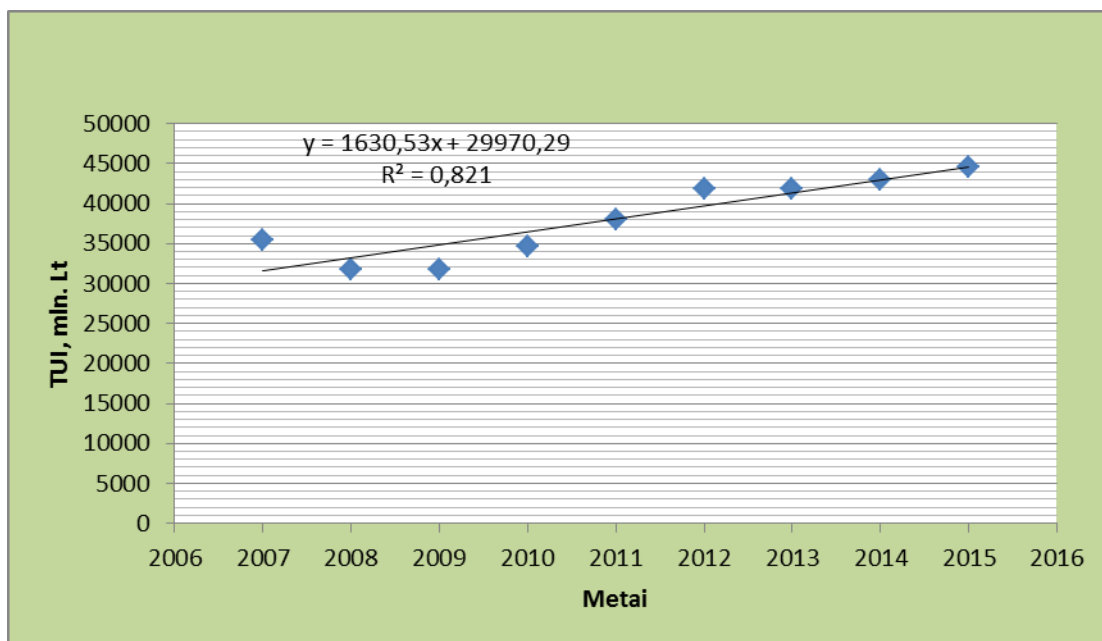
Apskaičiavus tiesinės koreliacijos koeficientą nustatyta, kad tarp tiesioginių užsienio investicijų (TUI) ir užimtumo egzistuoja vidutinio stiprumo atvirkštinė priklausomybė ($r = -0,59297$). Regresijos koeficientas (a_0) yra lygus $-0,0205$, o tai parodo, kad tiesioginėms užsienio investicijoms (TUI) padidėjus 1 mln. litų užimtumas sumažėja 0,0205 proc. Determinacijos koeficientas (R^2) lygus 0,3516, tai parodo, kad tiesioginių užsienio investicijų (TUI) kitimu galima paaiškinti 35,2 proc. užimtumo variacijos. Tačiau analizuojant tiesioginių užsienio investicijų politika buvo teigiama, kad tiesioginės užsienio investicijos stipriai įtakoja gyventojų užimtumą, sukurdamas naujas darbo vietas. Vadinas teoriškai tiesioginės užsienio investicijos yra reikšmingos užimtumui, tačiau ryšys nereikšmingas buvo 2007 – 2012 m. laikotarpiu. Tą patvirtino atlikta koreliacinė analizė.

Apibendrinant galima daryti išvadą, kad tarp šių dviejų ekonominių rodiklių (tiesioginių užsienio investicijų ir užimtumo) nėra stipraus ryšio. Vadinas ryšys tarp šių pasirinktų rodiklių nėra reikšmingas.

3. UŽSIENIO INVESTICIJŲ PROGNOZĖS LIETUVOJE

3.1. UŽSIENIO INVESTICIJŲ LIETUVOJE PROGNOZAVIMAS 2014 IR 2015 M.

Nuolat gerėjanti Lietuvos ekonominė situacija, leidžia teigiamai prognozuoti ir tolimesnę ekonomikos situaciją. Dauguma ekspertų teigia, kad daugės ir tiesioginių užsienio investicijų Lietuvoje per ateinančius dvejus metus. Remiantis išanalizuoti 2007 – 2012 m. laikotarpiu preliminariai pateiktos ir tiesioginės užsienio investicijos 2013 m. Prognozavimas atliktas 2014 ir 2015 metams. Pirmiausiai apskaičiuotos prognozės visoms tiesioginėms užsienio investicijoms Lietuvoje 2014 – 2015 m. Atlikus skaičiavimus MS Excel programa gautas koreliacijos koeficientas lygus 0,83. Kadangi ryšys yra stiprus ir patikimas, tai galima prognozuoti pagal tiesinę funkciją. Tiesioginių užsienio investicijų srautas 2007 -2013 m. laikotarpiui ir 2014 – 2015 m. prognozės pateiktos 19 paveiksle.

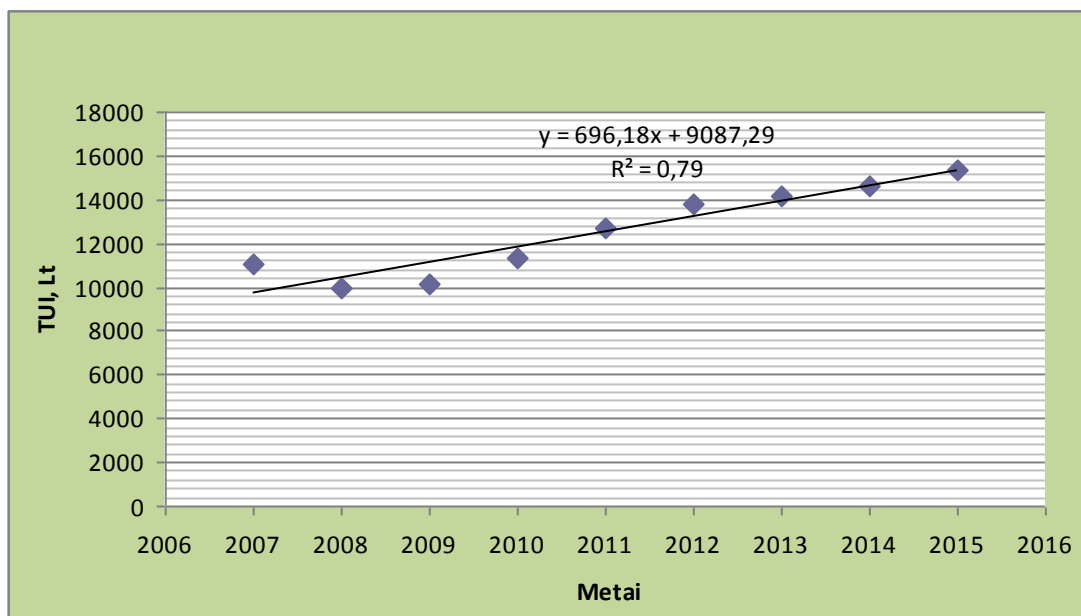
19 pav. Tiesioginių užsienio investicijų (TUI) srautas 2007 – 2013 m. ir 2014 – 2015 m. prognozės

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis.

Kaip matyti iš pateikto 19 paveikslas bendrosios tiesioginės užsienio investicijos ir toliau augs. 2014 m. tiesioginės užsienio investicijos turėtų išaugti iki 43014,53 mln. litų, o 2015 m. – 44645,06 mln. litų. Tiesioginės užsienio investicijos (TUI) 2014 m. padidės 1088,73 mln. litų, t.y. 2,6 proc. daugiau lyginant su 2013 m. laikotarpiu. 2015 m. tiesioginės užsienio investicijos padidės dar 3,8 proc. (žr. 11 priedo 1 lentelė). Tokį bendrųjų tiesioginių užsienio investicijų įplaukų didėjimą lems didesnės reinvesticijos Lietuvoje. Tačiau nedidelis augimas vyrauja dėl to, kad reinvesticijos vykdomos į esamas įmones ir skolinimasi iš užsienio motininių bendrovių.

Šiais metais Lietuvai buvo paskirtas pirmininkavimas Europos Sąjungos Tarybai. Pirmininkavimo laikotarpiu Lietuvą aplankys daug užsienio svečių, t.y. politikai, ekspertai, žurnalistai bei jų šeimos nariai. Toks srautas įtakingų asmenų teigiamai veikia ne tik ekonomiką, bet ir leidžia pritraukti užsienio investuotojus.

Kadangi darbe buvo analizuojamos ir tiesioginės užsienio investicijos tenkančios vienam gyventojui, todėl atliktos ir jų prognozės. Atlikus skaičiavimus MS Excel programa gautas koreliacijos koeficientas lygus 0,89. Kadangi ryšys yra stiprus ir patikimas, tai galima prognozuoti pagal tiesinę funkciją. Tiesioginių užsienio investicijų tenkančių vienam gyventojui srautas 2007 - 2013 m. laikotarpiui ir 2014 – 2015 m. prognozės pateiktos 20 paveiksle.

20 pav. Tiesioginių užsienio investicijų tenkančių vienam gyventojui srautas 2007 – 2013 m. ir 2014 – 2015 m. prognozės

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis.

Kaip matyti iš pateikto 20 paveikslas tiesioginės užsienio investicijos tenkančios vienam gyventojui ir toliau augs. 2014 metais tiesioginės užsienio investicijos tenkančios vienam gyventojui turėtų išaugti iki 14656,73 litų, o 2015 m. – 15352,91 litų. Tiesioginės užsienio investicijos tenkančios vienam gyventojui 2014 m. padidės 527,73 litų, t.y. 3,7 proc. daugiau lyginant su 2013 m. laikotarpiu. 2015 m. tiesioginės užsienio investicijos tenkančios vienam gyventojui padidės dar 4,7 proc. (žr. 11 priedo 2 lentelė). Tokį tiesioginių užsienio investicijų tenkančių vienam gyventojui įplaukų didėjimą lems didesnės tiesioginės užsienio investicijos Lietuvoje.

Darbe buvo plačiai analizuojamos tiesioginės užsienio investicijos pagal ekonominės veiklos sritis. Todėl svarbu pateikti prognozes kiekvienai ekonominės veiklos rūšis (EVRK). Atlikus skaičiavimus MS Excel programa gautos tiesioginių užsienio investicijų (TUI) prognozės 2014 ir 2015 m. laikotarpiui pagal ekonominės veiklos rūšis pateiktos 6 lentelėje.

6 lentelė. Tiesioginių užsienio investicijų 2014 – 2015 m. prognozės pagal EVRK.

Ekonominės veiklos rūšis (EVRK)	TUI, tūkst. Lt	
	2014 m.	2015 m.
Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė (A)	430.239,99	453.713,56
Kasyba ir karjerų eksploatavimas (B)	360.075,71	395.183,21
Apdirbamoji gamyba	10.428.564,28	10.585.967,94

7 lentelės tęsinys kitame puslapyje

Ekonominės veiklos rūšis (EVRK)	TUI, tūkst. Lt	
	2014 m.	2015 m.
Elektros, dujų, garo tiekimas ir oro kondicionavimas (D)	1.829.741,46	1.723.745,84
Vandens tiekimas, nuotekų valymas, atliekų tvarkymas ir regeneravimas	24.832,90	19.002,46
Statyba (F)	1.267.299,96	1.306.896,83
Didmeninė ir mažmeninė prekyba (G)	5.096.438,54	5.225.321,93
Transportas ir saugojimas (H)	935.837,13	986.887,04
Apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla (I)	220.515,78	216.064,45
Informacija ir ryšiai (J)	3.793.708,56	3.832.140,97
Finansinė ir draudimo veikla (K)	8.894.408,56	9.415.570,97
Nekilnojamojo turto operacijos (L)	5.788.308,57	6.240.319,82
Profesinė, mokslinė ir techninė veikla (M)	2.649.044,24	2.972.858,52
Administracinė ir aptarnavimo veikla (N)	421.655,70	428.814,36
Švietimas; Žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas (P, Q)	76.344,25	77.037,55
Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla	32.255,72	19.809,56
Kita aptarnavimo veikla (S)	1.855,76	1.548,52

Šaltinis: Sudaryta autorės.

Iš pateiktos lentelės matyti, kad žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė (A) 2014 m. sulauks 430239,99 tūkst. litų tiesioginių užsienio investicijų, t.y. 30749,99 tūkst. litų daugiau lyginant su 2013 m. (žr. 12 priedo 1 lentelė). Tuo tarpu 2015 m. tiesioginės užsienio investicijos padidės dar 23473,57 tūkst. litų lyginant su prognozuojamais 2014 m. Šioje ekonominės veiklos srityje nuolat tiesioginės užsienio investicijos auga, ši tendencija turėtų išlikti ir prognozuojamais metais.

Tiesioginės užsienio investicijos turėtų didėti kasybos ir karjerų eksploatavimo (B) srityje. Ši ekonominės veiklos rūšis prognozuojamais 2014 m. sulauks 360075,71 tūkst. litų tiesioginių užsienio investicijų, t.y. 32759,71 tūkst. litų daugiau lyginant su 2013 m. (žr. 12 priedo 1 lentelė). 2015 m. tiesioginės užsienio investicijos kasybos ir karjerų eksploatavimo (B) srityje pasieks 395183,21 tūkst. litų.

Šiek tiek prastesnės prognozės 2014 m. bus apdirbamosios gamybos veiklos rūšiai. Prognozuojamais 2014 m. ši veiklos sritis sulauks 10428564,28 tūkst. litų, t.y. 382293,22 tūkst. litų mažiau negu praėjusiais 2013 m. Tačiau padėtis apdirbamosios gamybos srityje turėtų pagerėti 2015 m. Šiais metais tiesioginės užsienio investicijos sudarys 10585967,94 tūkst. litų. Tačiau tiesioginės užsienio investicijos nepasieks 2013 m. lygio, t.y. 224889,56 tūkst. litų mažiau negu 2013 m.

Tiesioginių užsienio investicijų srautas stipriai sumažės elektros, dujų, garo tiekimo ir oro kondicionavimo (D) srityje. Prognozuojamais 2014 m. šioje srityje tiesioginės užsienio investicijos sumažės 343526,04 tūkst. litų lyginant su 2013 m. laikotarpiu (žr. 12 priedo 1 lentelė). Elektros, dujų, garo tiekimo ir oro kondicionavimo (D) srityje prognozuojamais 2015 m. tiesioginės užsienio investicijos dar sumažės 105995,62 tūkst. litų ir sieks 1723745,84 tūkst. litų. Šioje veiklos srityje tiesioginių užsienio investicijų srautas nuolat didėjo, o prognozuojamais metais mažės (žr. 13 priedo 4 paveikslas).

Vandens tiekimo, nuotekų valymo, atliekų tvarkymo ir regeneravimo srityje tiesioginių užsienio investicijų srautas prognozuojamu 2014 – 2015 m. laikotarpiu taip pat mažės. Šioje ekonominės veiklos rūšyje tiesioginių užsienio investicijų srautas nuolat svyruojantis (žr. 13 priedo 5 paveikslas). Tendencijos išliks ir 2014 – 2015 m. laikotarpiu. 2014 m. tiesioginės užsienio investicijos vandens tiekimo, nuotekų valymo, atliekų tvarkymo ir regeneravimo srityje sieks tik 24832,90 tūkst. litų, o 2015 m. 19002,46 tūkst. litų. Lyginant su 2013 m. prognozuojamais 2015 m. tiesioginės užsienio investicijos sumažės 10970,04 tūkst. litų.

Statybų (F) sektoriuje tiesioginės užsienio investicijos prognozuojamais 2014 m. sumažės iki 1267299,96 tūkst. litų, t.y. 90407,54 tūkst. litų mažiau lyginant su 2013 m. Tačiau 2015 m. tiesioginės užsienio investicijos statybų (F) sektoriuje turėtų vėl padidėti iki 1306896,83 tūkst. litų. Nors tiesioginės užsienio investicijos padidės 395696,87 tūkst. litų lyginant su prognozuojamais 2014 m., bet jos nesieks 2013 metų lygio.

Kur kas geresnės prognozės yra didmeninės ir mažmeninės prekybos (G) srityje. Prognozuojamais 2014 m. tiesioginės užsienio investicijos padidės 317753,54 tūkst. litų lyginant su 2013 m., t.y. sieks 5096438,54 tūkst. litų. 2015 m. didmeninės ir mažmeninės prekybos (G) srityje tiesioginės užsienio investicijos sieks 5225321,93 tūkst. litų. Didmeninė ir mažmeninė prekyba (G) turi tendenciją nuolat augti, dėl nuolat didėjančių vartotojų poreikių (žr. 13 priedo 7 paveikslas).

Tiesioginių užsienio investicijų srautas prognozuojamu 2014 – 2015 m. laikotarpių padidės transporto ir saugojimo (H) srityje. 2014 m. šioje veiklos rūšyje sieks 935837,13 tūkst. litų, t.y. 100304,63 tūkst. litų daugiau negu 2013 m. Dar daugiau tiesioginių užsienio investicijų transporto ir saugojimo (H) sritis sulauks 2015 m. Šiais metais tiesioginės užsienio investicijos sieks 986887,04 tūkst. litų, t.y. 151354,54 tūkst. litų daugiau lyginant su 2013 m.

Apgyvandinimo ir maitinimo paslaugų veikloje (I) tiesioginės užsienio investicijos kis nežymiais. Prognozuojamais 2014 m. sieks 220515,78 tūkst. litų, t.y. 34811,72 tūkst. litų mažiau negu 2013 m. Kitais prognozuojamais metais tiesioginės užsienio investicijos sumažės dar 4451,33 tūkst. litų lyginant su prognozuojamais 2014 m. Apgyvandinimo ir maitinimo paslaugų veikloje (I) tiesioginės užsienio investicijos nuolat nežymiai svyruoja (žr. 13 priedo 9 pav.).

Informacijos ir ryšių (J) ekonominės veiklos rūšis vis mažiau sulaukia tiesioginių užsienio investuotojų dėmesio (žr. 13 priedo 10 pav.) Ta pati tendencija išliks ir prognozuojamais 2014 m. Šiais metais tiesioginės užsienio investicijos sumažės iki 3793708,56 tūkst. litų, t.y. 112663,94 tūkst. litų mažiau negu 2013 m. Tačiau situacija šiek tiek pagerės prognozuojamais 2015 m. Tiesioginės užsienio investicijos 2015 m. informacijos ir ryšių (J) srityje sieks 3832140,97 tūkst. litų, t.y. 38432,41 tūkst. litų daugiau negu prognozuojamais 2014 m. Tačiau tiesioginės užsienio investicijos vis tik nepasieks 2013 m. lygio.

Tiesioginių užsienio investicijų srautas padidės finansinėje ir draudimo veikloje (K). 2014 m. tiesioginės užsienio investicijos šioje srityje sieks 8894408,56 tūkst. litų, t.y. 426566,06 tūkst. litų daugiau negu 2013 m. Prognozuojamais 2015 m. tiesioginių užsienio investicijų srautas padidės iki 9415570,97 tūkst. litų, t.y. net 947728,47 tūkst. litų daugiau negu 2013 m. Finansinė ir draudimo veikla (K) kasmet sulaukia vis daugiau tiesioginių užsienio investicijų. Prognozuojamu 2014 – 2015 m. laikotarpiu tendencijos nesikeis.

Nekilnojamojo turto operacijos (L) taip pat sulauks kur kas daugiau tiesioginių užsienio investicijų negu praėjusiu 2007 – 2013 m. laikotarpiu. 2014 m. tiesioginės užsienio investicijos šioje srityje sieks 5788308,57 tūkst. litų, t.y. net 774653,57 tūkst. litų daugiau negu 2013 m. Prognozuojamais 2015 m. tiesioginės užsienio investicijos padidės iki 6240319,82 tūkst. litų, t.y. 1226664,82 tūkst. litų daugiau negu 2013 m. laikotarpyje.

Tiesioginės užsienio investicijos 2007 – 2013 m. laikotarpiu labai išaugo profesinės, mokslinės ir techninės veiklos (M) srityje. Prognozuojamu 2014 – 2015 m. laikotarpiu tiesioginės užsienio investicijos ir toliau didės. 2014 m. šioje srityje tiesioginės užsienio investicijos sieks 2649044,24 tūkst. litų, t.y. 505164,24 tūkst. litų daugiau negu 2013 m. Profesinės, mokslinės ir techninės veiklos (M) srityje prognozuojamais 2015 m. tiesioginės užsienio investicijos padidės 323814,28 tūkst. litų lyginant su 2014 m.

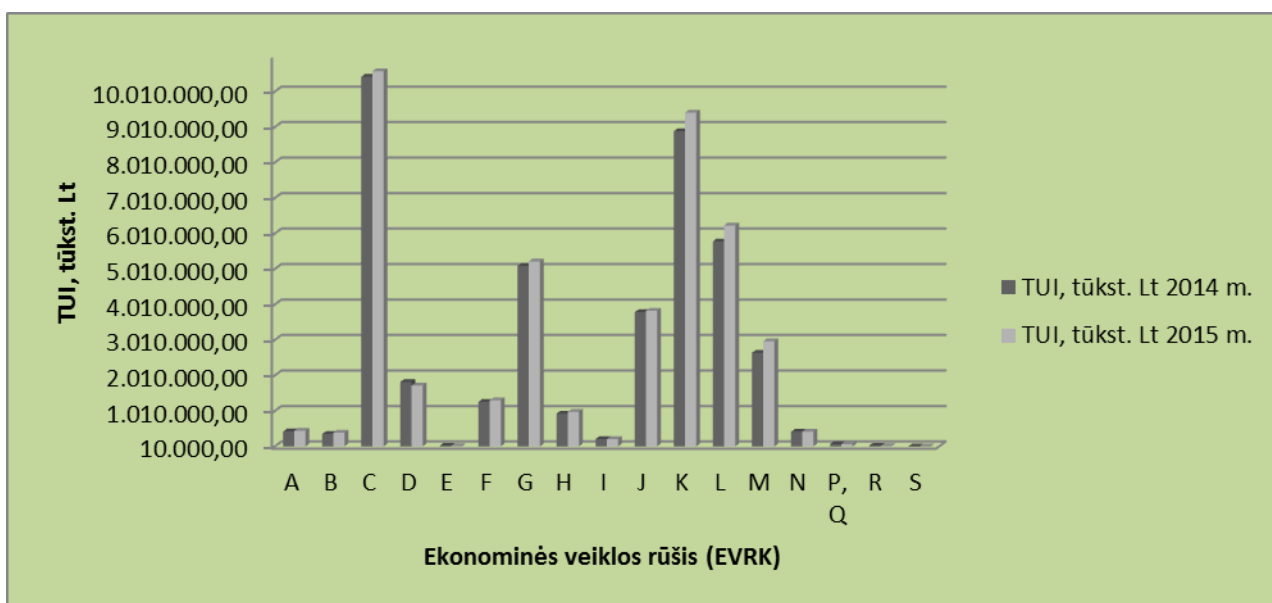
Administracinės ir aptarnavimo veiklos (N) srityje tiesioginių užsienio investicijų srautas prognozuojamais 2014 m. sumažės iki 421655,70 tūkst. litų. 2015 m. tiesioginės užsienio investicijos administracinės ir aptarnavimo veiklos (N) srityje nežymiai padidės iki 428814,36 tūkst. litų, t.y. 7158,66 tūkst. litų daugiau negu prognozuojamais 2014 m. Tačiau padidėjusios tiesioginės užsienio investicijos nepasieks buvusio 2013 m. lygio.

Švietimo, žmonių sveikatos priežiūros ir socialinio darbo (P, Q) veikla analizuojamu 2007 – 2013 m. laikotarpiu sulaukė nedaug tiesioginių užsienio investuotojų. Prognozuojamais 2014 m. ši veiklos sritis sulauks dar mažiau tiesioginių užsienio investicijų, t.y. 1733,25 tūkst. litų mažiau negu 2013 m. Prognozuojamais 2015 m. švietimo, žmonių sveikatos priežiūros ir socialinio darbo (P, Q) veiklos srityje tiesioginės užsienio investicijos sieks 77037,55 tūkst. litų, t.y. 1039,95 tūkst. litų

mažiau negu 2013 m. Šioje veikloje tiesioginių užsienio investicijų srautas nuolat svyruoja, nors ir nežymiai.

Didžiausi neigiami pokyčiai tiesioginių užsienio investicijų atžvilgių bus meninės, pramoninės ir poilsio organizavimo veiklos srityje. Šioje srityje tiesioginės užsienio investicijos 2014 m. sieks 32255,72 tūkst. litų, t.y. 12426,78 tūkst. litų mažiau negu 2013 m. Tačiau didžiausias nuosmukis prognozuojamas 2015 m. Šiais metais tiesioginės užsienio investicijos sieks tik 19809,56 tūkst. litų, t.y. 12446,16 tūkst. litų mažiau negu prognozuojamais 2014 m.

Kita aptarnavimo veikla (S) prognozuojamu 2014 – 2015 m. laikotarpiu sulauks dar mažiau tiesioginių užsienio investicijų lyginant su 2013 m. Prognozuojamais 2014 m. tiesioginės užsienio investicijos kitos aptarnavimo veiklos (S) srityje sieks 1855,76 tūkst. litų, o 2015 m. 1548,52 tūkst. litų.

21 pav. Prognozės pagal ekonominės veiklos rūšis (EVRK) 2014 – 2015 m. laikotarpiui

Šaltinis: Sudaryta autorės.

Apibendrinant galima teigti, kad ir toliau tiesioginių užsienio investicijų sulauks šios ekonominės veiklos rūšys: apdirbamoji gamyba, statyba (F), didmeninė ir mažmeninė prekyba (G), informacija ir ryšiai (J), finansinė ir draudimo veikla (K), nekilnojamojo turto operacijos (L) ir profesinė, mokslinė ir techninė veikla (M) (žr. 21 pav.).

3.2. UŽSIENIO INVESTICIJŲ PERSPEKTYVŲ EKSPERTINIS VERTINIMAS

Siekiant išsiaiškinti kaip pritraukti kuo daugiau tiesioginių užsienio investicijų į Lietuvą, buvo atliktas kokybinis tyrimas. Kokybiniam tyrimui atlikti buvo pasirinktas vienas metodų – ekspertų vertinimas.

Iš viso buvo apklausti šeši ekspertai. Ekspertai buvo pasirinkti kompetentingi asmenys, kurie puikiai išmano tiesioginių užsienio investicijų srautus. Visi ekspertai turėjo aukštąjį universitetinį ekonomikos išsilavinimą. Šiuo metu jie dirba Danske banke finansų analitikais, taip pat vienas iš ekspertų yra banko valdytojas. Visi ekspertai buvo apklausti individualiai – interviu metodu. Siekiant išsiaiškinti ekspertų nuomonę apie priemones, kurios padėtų daugiau pritraukti tiesioginių užsienio investicijų.

Ekspertai visus teiginius turėjo sureitinguoti skalėje nuo 1 iki 10, t.y. nuo svarbiausios iki mažiausiai svarbios priemonės, tiesioginių užsienio investicijų pritraukimo gerinimui. Kriterijų buvo 10:

1. Taikyti laikiną atleidimą nuo pelno mokesčio (nuo 1 iki 3 metų);
2. Kasmet rengti Lietuvoje ir Lietuvai investavimo požiūriu svarbiose užsienio valstybėse po 2-6 ekonominius forumus, skirtus juridinių asmenų vadovams ir kitiems už investicijas atsakingiems asmenims;
3. Organizuoti Lietuvos ekonomikos pristatymus tikslinėms potencialių investuotojų grupėms užsienyje;
4. Pasikviesti pasaulyje pripažintą šalies ekonominio įvaizdžio kūrimo konsultantą, kuris parengtų investicijoms patrauklios valstybės įvaizdžio kūrimo priemonių planą;
5. Greitinti ir lengvinti verslo įsigijimo ir plėtojimo dokumentų tvarkymą;
6. Skatinti integruotų mokslo, studijų ir verslo centrų – slėnių – kūrimą, siekiant stiprinti šalies ūkio konkurencingumą, skatinti gamybos ir mokslo bendradarbiavimą, kuo geriau naudoti turimą mokslo potencialą;
7. Teikti juridiniams ir fiziniams asmenims informaciją apie pramoninių teritorijų plėtros galimybes ir su tuo susijusių valstybės skatinimo priemonių taikymą;
8. Skatinti ir finansuoti mokslinius tyrimus Lietuvoje, kurti mokslinių tyrimų bei inovacijų centrus, kvieisti užsienio mokslininkus, didinti jų konferencijų skaičių;
9. Sukurti vieną Lietuvos duomenų bazę, apimančią nuolat atnaujinamą verslo informaciją apie potencialius verslo partnerius, siūlomus parduoti (nuomoti) žemės sklypus ir nekilnojamąjį turtą, juose esančią inžinerinę ir susisiekimo infrastruktūrą, statybų leidimus;
10. Suteikti geresnes kreditavimo sąlygas (mažesnes palūkanas) verslo plėtrai.

Siekiant suranguoti pateiktus ekspertų vertinimus pirmiausiai reikia nustatyti ar tarpusavyje dera ekspertų vertinimai.

Rangų suma apskaičiuojama pagal formulę:

$$\sum_{i=1}^m x_{ij} \quad (14)$$

Rangų sumų vidurkis apskaičiuojamas pagal formulę:

$$a = 0,5 m(k + 1) \quad (15)$$

Šioje formulėje:

m – ekspertų skaičius;

k – ekspertizės objektų skaičius;

a – rangų sumų vidurkis.

Nuokrypis nuo rangų vidurkio kvadratų sumos apskaičiuojamas pagal formulę:

$$S^2 = \sum_{j=1}^k \left(\sum_{i=1}^m x_{ij} - a \right)^2 \quad (16)$$

Šioje formulėje:

m – ekspertų skaičius;

k – ekspertizės objektų skaičius;

S^2 – nuokrypis.

Kuomet yra sutampančių rangų, tai skaičiuojamas konkordinacijos koeficientas (W). Visų šešių ekspertų alternatyvų vertinimas pateikiamas 7 lentelėje.

7 lentelė. Ekspertų vertinimas.

Eksperto Nr.	Priemonės tiesioginių užsienio investicijų pritraukimo gerinimui									
	x^1	x^2	x^3	x^4	x^5	x^6	x^7	x^8	x^9	x^{10}
1	10	5	9	6	2	7	3	4	8	1
2	5	8	10	1	6	7	3	4	2	9
3	1	7	6	9	2	8	10	4	5	3
4	1	8	4	10	2	7	9	5	6	3
5	2	8	3	9	1	7	10	5	6	4

7 lentelės tęsinys kitame puslapyje

Eksperto Nr.	Priemonės tiesioginių užsienio investicijų pritraukimo gerinimui									
	x^1	x^2	x^3	x^4	x^5	x^6	x^7	x^8	x^9	x^{10}
6	1	7	4	9	2	8	10	5	6	3
Rangų suma	20	43	36	44	15	44	45	27	33	23
a	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33
Nuokrypio kvadratas	169	100	9	121	324	121	144	36	0	100

Šaltinis: Sudaryta autorės.

$$a = 0,5m(k + 1) = 0,5 * 6(10 + 1) = 33$$

$$S^2 = 1124$$

Remiantis gautais duomenis tikrinamas konkordancijos koeficientas:

$$W = \frac{12S^2}{m^2(k^3 - k)} = 12 * 1124 / (36 * (1000 - 107)) = 0.38$$

Konkordancijos koeficientas W kinta nuo 0 iki 1 ($0 < W < 1$).

Konkordancijos koeficientas W rodo, kad ekspertų nuomonių skirtumai nereikšmingi, pastebimas geras suderinamumas (konkordancijos koeficientas nelygus nuliui, $W = 0,38$). Vadinasi ekspertinio tyrimo dalyviai supranta priemonės kurios gerintų tiesioginių užsienio investicijų pritraukimą.

Patikrinus konkordancijos koeficiento reikšmingumą:

$$W \times m \times (k - 1) = 0.38 * 6 * 9 = 20.52,$$

$$\chi_{krit}^2(0,05;10) = 18.31$$

Kadangi apskaičiuotos statistikos reikšmė viršija kritinę reikšmę ($W \times m \times (k - 1) > \chi_{krit}^2$), tada galima teigti, kad pasirinktų ekspertų vertinimai yra vieningi.

Įvertinus ekspertų vertinimą galima daryti išvadą, kad siekiant pritraukti kuo daugiau užsienio investicijų į šalį, reikėtų daugiau suteikti informacijos užsienio investuotojams apie galimybes investuoti Lietuvoje, skatinti studijų ir verslo slėnių kūrimąsi šalyje.

IŠVADOS IR SIŪLYMAI

Išanalizavus tiesiogines užsienio investicijas teoriniu ir praktiniu aspektu galima daryti tokias išvadas:

1. Užsienio investicijos vienas svarbiausių ekonomikos rodiklių. Bendruoju požiūriu, investicija reiškia tam tikro kapitalo įdėjimą į objektą siekiant gauti geresnį rezultatą. Investicijos gali būti skirtingos: tiesioginės, portfelinės ir kitos. Tiesioginės užsienio investicijos daro teigiamą poveikį šalies ekonomikos plėtrai. Šiuo metu Lietuvoje investicinę veiklą reglamentuoja daugiau kaip 50 įstatymų ir kitų teisės aktų. Visa įstatyminė bazė sukurta taip, kad būtų skatinamos užsienio investicijos šalyje.

2. Pagrindiniai veiksniai, kurie įtakoja tiesiogines užsienio investicijas Lietuvoje yra stabili ekonominė bei politinė situacija, patogi Lietuvos geografinė padėtis, nuolat besivystanti infrastruktūra bei itin aukštos kvalifikacijos darbuotojai. Tačiau vis dar yra veiksnių, kurie riboja tiesiogines užsienio investicijas Lietuvoje. Daug užsienio investuotojų didžiausius Lietuvos trūkumus įvardija: didelį biurokratizmą, sunkiai pasiekiamą reikalingą informaciją, vyraujančia verslo etiką ir kultūrą.

3. Nuolatinis tiesioginių užsienio investicijų augimas rodo, kad vis daugiau užsienio investuotojų pasitiki Lietuvos verslo aplinka. Analizuojamu 2007 – 2012 m. laikotarpiui daugiau tiesioginių užsienio investicijų buvo iš Skandinavijos šalių (Danijos, Suomijos, Švedijos) bei Estijos, Lenkijos, Rusijos ir Vokietijos. Galima teigti, kad daugiausiai tiesioginių užsienio investicijų sulaukiama iš kaimyninių šalių. Tokį tiesioginių užsienio investicijų srautą lemia nusistovėjusios bendradarbiavimo tradicijos, verslo kultūrų panašumas bei patogus geografinis atstumas.

4. Atlikus tiesioginių užsienio investicijų srautų analizę 2007 – 2012 m. laikotarpiu pagal ekonominės veiklos rūšis matyti, kad kasmet vis daugiau tiesioginių užsienio investicijų sulaukia žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė, kasyba ir karjerų eksploatavimas, švietimas, sveikatos priežiūra ir socialinis darbas. Vis mažiau užsienio investuotojų dėmesio sulaukia šios ekonominės veiklos šakos: vandens tiekimas, nuotekų valymas, atliekų tvarkymas ir regeneravimas, meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla. Didžiausią nuosmukį analizuojamu laikotarpiu patyrė administracinė ir aptarnavimo veikla. Stabiliausias tiesioginių užsienio investicijų srautas apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų sektoriuje.

5. Išanalizavus tiesioginių užsienio investicijų ir ekonominių rodiklių glaudumą Lietuvoje 2007 – 2012 m. laikotarpiu gauti skirtingi ryšiai. Bendrojo vidaus produkto (BVP) ir tiesioginių užsienio investicijų ryšys yra vidutinis ($r = 0,5$). Labai silpnas ryšys ($r = 0,07$) yra tarp tiesioginių užsienio investicijų ir vidutinio neto mėnesinio darbo užmokesčio. Tuo tarpu tarp tiesioginių

užsienio investicijų ir nedarbo yra labai stiprus atvirkštinis ryšys ($r = -0,9$). Nėra stipraus ryšio ($r = -0,6$) tarp tiesioginių užsienio investicijų ir užimtumo. Vadinasi tiesioginių užsienio investicijų ir BVP, vidutinio neto mėnesinio darbo užmokesčio bei užimtumo ryšiai nėra reikšmingi.

6. Bendrosios tiesioginės užsienio investicijos prognozuojamu 2014 – 2015 m. laikotarpiu ir toliau augs. 2014 m. tiesioginės užsienio investicijos turėtų išaugti iki 43014,53 mln. litų, o 2015 m. – 44645,06 mln. litų. Tiesioginės užsienio investicijos (TUI) 2014 m. padidės 1088,73 mln. litų, t.y. 2,6 proc. daugiau lyginant su 2013 m. laikotarpiu. 2015 m. tiesioginės užsienio investicijos padidės dar 3,8 proc. Toks tiesioginių užsienio investicijų įplaukų didėjimas lems tai, kad 2014 metais tiesioginės užsienio investicijos tenkančios vienam gyventojui išaugs iki 14656,73 litų, o 2015 m. – 15352,91 litų. Tiesioginės užsienio investicijos tenkančios vienam gyventojui 2014 m. padidės 527,73 litų, t.y. 3,7 proc. daugiau lyginant su 2013 m. laikotarpiu. 2015 m. tiesioginės užsienio investicijos tenkančios vienam gyventojui padidės dar 4,7 proc.

7. Darbe buvo plačiai analizuojamos tiesioginės užsienio investicijos pagal ekonominės veiklos sritis. Atliktos 2014 ir 2015 m. prognozės parodė, kad ir toliau tiesioginių užsienio investicijų sulauks šios ekonominės veiklos šakos: apdirbamoji gamyba, statyba (F), didmeninė ir mažmeninė prekyba (G), informacija ir ryšiai (J), finansinė ir draudimo veikla (K), nekilnojamojo turto operacijos (L) ir profesinė, mokslinė ir techninė veikla (M).

8. Atsižvelgiant į atliktą ekspertų apklausą, siekiant pritraukti dar daugiau užsienio investuotojų į Lietuvą siūlau:

8.1. Teikti juridiniams ir fiziniams asmenims informaciją apie pramoninių teritorijų plėtros galimybes ir su tuo susijusių valstybės skatinimo priemonių taikymą. Užsienio investuotojams trūksta išsamios informacijos apie investavimo galimybes Lietuvoje.

8.2. Skatinti integruotų mokslo, studijų ir verslo centrų – slėnių – kūrimą, siekiant stiprinti šalies ūkio konkurencingumą, skatinti gamybos ir mokslo bendradarbiavimą, kuo geriau naudoti turimą mokslo potencialą.

8.3. Pasikviesti pasaulyje pripažintą šalies ekonominio įvaizdžio kūrimo konsultantą, kuris parengtų investicijoms patrauklios valstybės įvaizdžio kūrimo priemonių planą.

8.4. Kasmet rengti Lietuvoje ir Lietuvai investavimo požiūriu svarbiose užsienio valstybėse po 2-6 ekonominius forumus, skirtus juridinių asmenų vadovams ir kitiems už investicijas atsakingiems asmenims.

8.5. Organizuoti Lietuvos ekonomikos pristatymus tikslinėms potencialių investuotojų grupėms užsienyje.

LITERATŪRA

1. Cirulytė, R. Tiesiogines užsienio investicijas skatinantys veiksniai. Taikomieji tyrimai – visuomenės kaitai. Nr. 1, 2005.
2. Čegyūtė O., Miečinskienė A. Tiesioginių užsienio investicijų poveikio tyrimas. Mokslas – Lietuvos ateitis, Vilnius, Technika, Nr. 3, 2009.
3. Čekanavičius, V. Taikomoji regresinė analizė socialiniuose tyrimuose. Kaunas, 2011.
4. Čibinskienė A., Kontautienė R. Tiesioginių užsienio investicijų srautų pokyčiai ekonominės krizės sąlygomis. Vadyba – Journal of Management. Klaipėda, 2010, Nr. 1(17), p. 219 – 227. ISSN 1648-7974.
5. Davulis, G. Teisinės bazės, reglamentuojančios užsienio investicijas Lietuvos Respublikoje, raida ir jos įtaka investicijų procesui. Jurisprudencija, 2003.
6. Džiugaitė R., Nadzveckas J. Palankaus klimato užsienio investicijoms Lietuvoje formavimo proceso analizė. Regionų plėtra, 2001, p. 113-118.
7. Europos komisijos oficialus tinklalapis. Prieiga per internetą: http://ec.europa.eu/index_lt.htm
8. Ginevičius R., Rakauskienė O. G., Patalavičius R., Tvaronavičienė M., Kalašinskaitė K., Lisauskaitė V. Eksporto ir investicijų plėtra Lietuvoje. Vilnius, 2005.
9. Ginevičius, R., Šimelytė, A. (2011). Valstybinės politikos taikymo tiesioginėms užsienio investicijoms pritraukti teorinės įžvalgos. Verslas: Teorija ir praktika, 12 (3), 225–235 p.
10. Gražytė – Molienė, O. Statistika (I). Mokomoji knyga. Vilnius, 2004.
11. Jucevičius, R. Investavimo skatinimas gerinant investicinę aplinką Lietuvoje. Taikomojo mokslo tiriamasis darbas. Žinių visuomenės institutas, KTU Verslo strategijos institutas, 2004.
12. Kalašinskaitė, K. Tiesioginių užsienio investicijų į Lietuvos ūkį efektyvumo įvertinimas. Verslas, vadyba ir studijos, p. 32-38.
13. Kancerevyčius, G. Finansai ir investicijos. III atnaujintas leidimas. Kaunas, 2009.
14. Kasiulevičius, V., Denapienė, G. Statistikos taikymas mokslinių tyrimų analizėje. Teorija ir praktika. Gerontologija 2008; 9 (3): 176-180.
15. Laskienė D., Pekarskienė, I. Tiesioginių užsienio investicijų poveikis investicijas priimančios šalies darbo produktyvumui. Ekonomika ir vadyba – Economics and management. 2011, 207 p. ISSN 1822-6515.
16. Laskienė, D. Ryšys tarp tiesioginių užsienio investicijų ir investicijas priimančios šalies tarptautinės prekybos: Lietuvos atvejis. Ekonomika ir vadyba – Economics and management. 2010, 140 p. ISSN 1822-6515.
17. Lietuvos bankas. Prieiga per internetą <http://www.lb.lt>

18. Lietuvos Respublikos ekonominių zonų pagrindų įstatymas (1995). Valstybės žinios, Nr. 53-1462.
19. Lietuvos Respublikos Investicijų įstatymas (1999). Valstybės žinios, Nr. 66–2127. Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=245493
20. Lietuvos Respublikos ūkio ministerija. Prieiga per internetą: <http://www.ukmin.lt>
21. Lietuvos statistikos departamentas. Prieiga per internetą: <http://www.stat.gov.lt>
22. Ludwig von Mises. Užsienio investicijos. Ekonominė politika, 2006.
23. Mackevičius, J. Įmonių veiklos analizė. Vilnius, 2007.
24. Montvilaitė K., Mačiulytė – Šniukienė, A. Tiesioginių užsienio investicijų poveikis ekonominio augimo tempams konvergavimo aspektu. Vadyba – Journal of Management. Klaipėda, 2011, Nr. 2(19), p. 103. ISSN 1648-7974.
25. Navickas, V., Europos sąjungos rinkos ypatumai. Kaunas: Technologija, 2003, 164 p.
26. Pass, C., Lowes, B., Davies, L. (1997). Ekonomikos terminų žodynas. Baltijos biznis. 298-299 p. ISBN 9986-604-01-X.
27. Ruplienė D., Garšvinė L. Tiesioginių užsienio investicijų įtaka šalies ekonominiam augimui. Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos, 2008, Nr. 3(12), p. 262-270.
28. Ruplienė, D. Verslo mokesčių dydžio kaip institucinio veiksnio įtaka tiesioginėms užsienio investicijoms. Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos, 2009, 1(14). 248 – 255 p. ISSN 1648 – 9098.
29. Ruplienė, D., Montvilaitė, K., Grigaliūnienė, Ž. Tiesiogines užsienio investicijas lemiantys veiksniai. Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos. 2008, 271 – 280 p. ISSN 1648-9098.
30. Samuolis, G. Tiesioginės užsienio investicijos – verslo plėtros pagrindas šalyje. Verslas, Vadyba ir studijos, 2000.
31. Samuolis, G. Tiesioginių užsienio investicijų apskaitos organizavimas įmonėje. Mokslas ir technika, 2002, Nr. 4, p.16.
32. Samuolis, G. Tiesioginių užsienio investicijų įtaka Lietuvos ūkiui. Mokslas ir technika, 2001, Nr. 3, p. 14-15, 25.
33. Schularick, M., Steger, Th.,M. (2010) Financial integration, investment, and economic growth: evidence from two eras of financial globalization .The Review of Economics and Statistics, November, 92(4), 756–768.
34. SEB bankas. Lietuvos makroekonomikos apžvalga. 2010 metų kovas, Nr. 30. Prieiga per internetą: www.seb.lt
35. Simanavičienė, A., Užkurytė, L. Pokyčiai darbo rinkoje ekonominio nuosmukio metu: Lietuvos atvejis. Ekonomika ir vadyba: 2009, 14. 940 – 946 p. ISSN 1822 – 6515.

36. Skominas V. (2006) Makroekonomika: vadovėlis. Vilniaus universiteto leidykla. ISBN 9986-19-949-2.
37. Šečkutė L., Tvaronavičius V. Tiesioginių užsienio investicijų Baltijos šalyse tyrimas. Verslas: teorija ir praktika. Vilnius, 2007, Nr. 3, p. 153-160.
38. Tarptautinis valiutos fondo oficialus tinklalapis. Prieiga per internetą: <http://www.imf.org/external/country/LTU/index.htm>
39. Tiesioginės užsienio investicijos Lietuvoje – Foreign direct investment in Lithuania. Statistikos departamentas, 2005. ISSN 1392-9585.
40. Tokunbo S., Osinubi, Lloyd, A., Amaghionyeodiwe (2010). Review of economics & Business studies. Foreign private investment and economic growth in Nigeria. Vol. 3, No.1, 105-127.
41. Tomaševič, V., Mackevičius, J. Materialiųjų investicijų analizė ir jų įtakos vertinimas. Verslo ir teisės aktualijos. 2010, t.5, 186 p. ISSN 1822-9530.
42. Tvaronavičienė, M., Kalašinskaitė, K., Šimelytė, A. Review of approaches towards FDI: driving forces and plausible consequences. 2009, 2(2), 7 – 28 p. ISSN 2029 – 2244.
43. Tvaronavičienė, M., Lankauskienė, T. Should consistent patterns be traced: impact of globalization on certain sustainable development facets. 2012, 4(2), 443-468 p. ISSN 2029 – 2244.
44. Vaitkevičiūtė, V. Tarptautinių žodžių žodynas. Vilnius, 2007.
45. Valančius, K. L. Investicijų teisė: užsienio investicijų teisinio reguliavimo raida Lietuvos Respublikoje (1990-2004). Vilnius, 2005.
46. Virvičienė, R. Teritorinis tiesioginių užsienio investicijų pasiskirstymas Lietuvoje. Verslas, ekonomika ir vadyba, 2004, p. 65-73.
47. Zilinske, A. Incoming Foreign Investment: holly water or menu of potential troubles? Inžinerinė Ekonomika – Engineering Economics. 2010, 21(5), 518-524 p. ISSN 1392-2785.
48. Žilinskė, A. Negative and Positive effects of foreign direct investment. Ekonomika ir vadyba – Economics and management. 2010, 332 p. ISSN 1822-6515.

Klimavičiūtė, I. Užsienio investicijos Lietuvoje: analizė ir perspektyvos / Verslo sistemų ekonomikos magistro baigiamasis darbas. Vadovas doc. dr. J. Vijeikis. – Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, Ekonomikos ir verslo institutas, 2013. – 64 p.

ANOTACIJA

Magistro baigiamajame darbe išanalizuota tiesioginių užsienio investicijų srautai atskirose ekonominės veiklos šakose ir atlikus ekonometrinius skaičiavimus pateiktos tiesioginių užsienio investicijų prognozės 2014 – 2015 m. laikotarpiui. Pirmoje darbo dalyje aptariama investicijų klasifikavimas, formos, jas įtakojantys veiksniai, analizuojama tiesioginių užsienio investicijų nauda Lietuvos ekonomika ir investicinis klimatas Lietuvoje. Antroje dalyje atliekama tiesioginių užsienio investicijų srautų analizė bei įvertintas tiesioginių užsienio investicijų ir ekonominių rodiklių glaudumas Lietuvoje 2007 – 2012 m. laikotarpiu. Trečioje dalyje atliktas tiesioginių užsienio investicijų prognozavimas bei atliktas ekspertinis vertinimas tiesioginių užsienio investicijų skatinimui Lietuvoje. Atlikus analizę pateikiama siūlymai tiesioginėms užsienio investicijoms Lietuvoje skatinti.

Pagrindiniai žodžiai: investicijos, investicijų rūšys, tiesioginės užsienio investicijos, ekonominiai rodikliai.

Klimavičiūtė, I. Foreign investment in Lithuania: analysis and perspectives / Master 's Work in Business Systems Economics. Supervisor assoc. dr. J. Vijeikis. – Vilnius: Institute of Economics and Business, Mykolas Romeris University, 2013. – 64 p.

ANOTATION

Master's thesis analyzes foreign direct investment flows in different branches of economic activity and an econometric estimates of foreign direct investment forecasts 2014 – 2015 years period. The first part discusses the classification of investments, forms, influencing factors, analysis of foreign direct investment benefits Lithuanian economy and investment climate in Lithuania. In the second part of foreign direct investment flow analysis and estimated foreign direct investment and economic indicators of the closeness of Lithuania 2007 – 2012 years period. The third part of the direct foreign investment and conducted forecasting expert evaluation of direct foreign

investments in Lithuania. Following an analysis of the proposals for foreign direct investment in Lithuania promote.

Key Words: investment, types of investments, foreign direct investment, economic indicators.

Klimavičiūtė, I. Užsienio investicijos Lietuvoje: analizė ir perspektyvos / Verslo sistemų ekonomikos magistro baigiamasis darbas. Vadovas doc. dr. J. Vijeikis. – Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, Ekonomikos ir verslo institutas, 2013. – 64 p.

SANTRAUKA

Verslo sistemų ekonomikos magistro baigiamojo darbo tema yra aktuali ne tik visame pasaulyje, bet ir Lietuvoje. Investicijos skatina šalyje konkurencingumą, verslo plėtrą bei ekonomikos augimo stabilumą. Kuo didesnės investicijos tuo šalis įgyja stipresnes pozicijas tarptautinėje politikoje bei turi visas galimybes klestėti ir tapti konkurencinga. Darbe keliama tyrimo problema – kokios užsienio investicijų tendencijos ir perspektyvos Lietuvoje? Šio magistrinio darbo tikslas – išanalizavus tiesioginių užsienio investicijų srautus atskirose ekonominės veiklos šakose bei atlikus ekonometrinius skaičiavimus, pasiūlyti tiesioginių užsienio investicijų prognozes. Darbe surinkta ir išanalizuota mokslinė literatūra užsienio investicijų Lietuvoje teoriniais klausimais. Pateikiama užsienio investicijų samprata, jų nauda Lietuvos ekonomikai, veiksniai ribojantys užsienio investicijas į Lietuvos ūkį bei išanalizuotas investicinės veiklos teisinis reglamentavimas ir tiesioginių užsienio investicijų Lietuvoje esama situacija. Darbe statistinių duomenų analizė ir skaičiavimai atlikti naudojantis MS Excel programa. Remiantis statistiniais metodais atlikta išsami tiesioginių užsienio investicijų analizė: užsienio investicijų tenkančių vienam gyventojui, užsienio investicijų pasiskirstymas Lietuvoje pagal ekonominės veiklos rūšis. Remiantis regresinės bei koreliacinės analizės metodais įvertintas tiesioginių užsienio investicijų ir ekonominių rodiklių glaudumas Lietuvoje 2007 – 2012 m. laikotarpiu. Darbe atliktas tiesioginių užsienio investicijų prognozavimas remiantis trendo metodu. Siekiant išsiaiškinti kaip pritraukti kuo daugiau tiesioginių užsienio investicijų į Lietuvą, buvo atliktas ekspertinis vertinimas. Bendrosios tiesioginės užsienio investicijos prognozuojamu 2014 – 2015 m. laikotarpiu ir toliau augs. 2014 metais tiesioginės užsienio investicijos turėtų išaugti iki 43014,53 mln. litų, o 2015 metais – 44645,06 mln. litų. Atliktos 2014 ir 2015 m. prognozės parodė, kad ir toliau tiesioginių užsienio investicijų sulauks šios ekonominės veiklos šakos: apdirbamoji gamyba, statyba (F), didmeninė ir mažmeninė prekyba (G), informacija ir ryšiai (J), finansinė ir draudimo veikla (K), nekilnojamojo turto operacijos (L) ir profesinė, mokslinė ir techninė veikla (M).

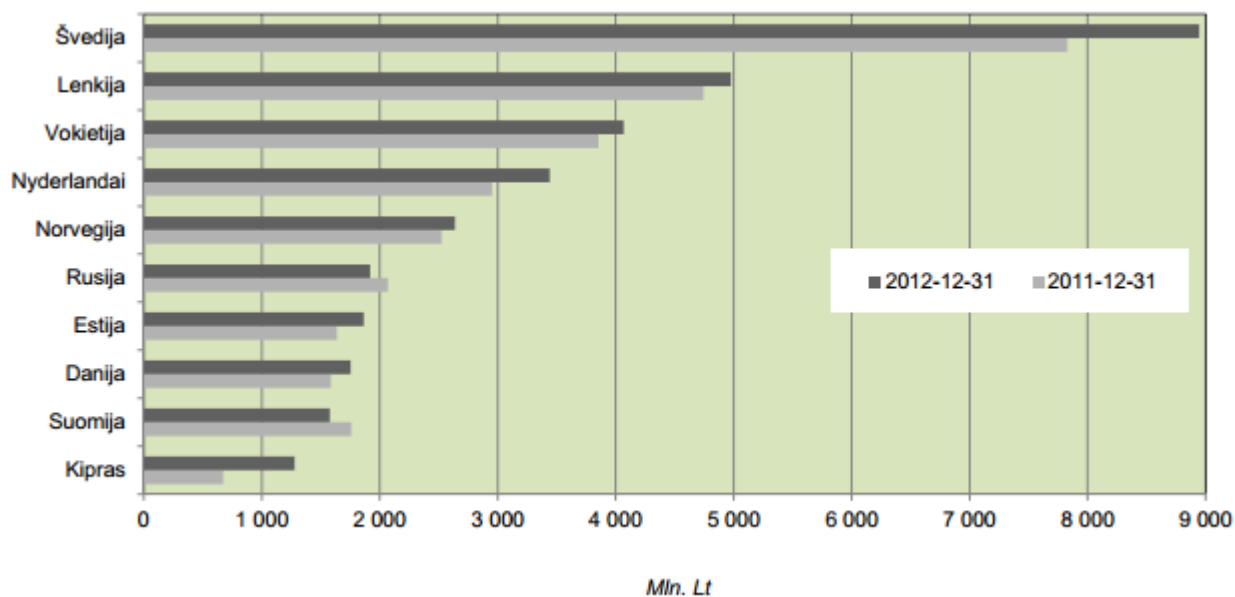
Klimavičiūtė, I. Foreign investment in Lithuania: analysis and perspectives / Master 's Work in Business Systems Economics. Supervisor assoc. dr. J. Vijeikis. – Vilnius: Institute of Economics and Business, Mykolas Romeris University, 2013. – 64 p.

SUMMARY

Business Systems Economics Master's thesis topic is relevant not only globally, but also in Lithuania. Encourage investment in the country's competitiveness, business expansion and growth stability. The increased investment in the country gain a stronger position in the international politics and have every opportunity to flourish and become competitive. The paper raises the problem of the study – which foreign investment trends and prospects for Lithuania? The master work – the analysis of foreign direct investment flows in different branches of economic activity and an econometric estimates suggest foreign direct investment forecasts. The paper collection and analysis of scientific literature in foreign investment in Lithuania theoretical issues. Is presented in the concept of investment, the benefits of Lithuanian economy, the factors restricting foreign investment in the Lithuanian economy and analyzed investment regulation, and foreign direct investment in Lithuania the current situation. The work of statistical data analysis and calculations were performed using MS Excel. According to the statistical methods of a comprehensive analysis of foreign direct investment foreign investment per capita foreign investment in Lithuania according to the distribution of economic activity. Based on regression and correlation analysis methods evaluated in foreign direct investment ad economic indicators of the closeness of Lithuania 2007 – 2012 years period. The work carried out I foreign direct investment on the basis of trend forecasting method. To find out how to attract more foreign direct investment in Lithuania was carried out expert evaluation. Common foreign direct investment forecast 2014 – 2015 years period and will continue to grow. In 2014 years foreign direct investment is expected to grow to 43014,53 million, in 2015 years – 44645,06 million. Conducted in 2014 and 2015 years projections show that continued to receive foreign direct investment in this sector of economic activity: manufacturing, construction (F), wholesale and retail trade (G), information and communication (J), financial and insurance activities (K), real estate (L) and professional, scientific and technical activities (M).

PRIEDAI

1 PRIEDAS

1. pav. Sukauptosios tiesioginės užsienio investicijos pagal šalis investuotojas.

Šaltinis: Lietuvos bankas.

	2012-12-31			2011-12-31	
	mln. Lt	struktūra, proc.	pokytis, palyginti su 2011-12-31, proc.	mln. Lt	struktūra, proc.
Iš viso	41 163,35	100,0	8,1	38 080,70	100,0
Švedija	8 945,18	21,7	14,3	7 827,38	20,6
Lenkija	4 974,82	12,1	4,9	4 743,38	12,5
Vokietija	4 066,89	9,9	5,6	3 851,67	10,1
Nyderlandai	3 439,78	8,4	16,6	2 950,13	7,7
Norvegija	2 637,78	6,4	4,6	2 522,63	6,6
Rusija	1 916,45	4,7	-7,2	2 066,16	5,4
Estija	1 862,55	4,5	14,0	1 634,45	4,3
Danija	1 752,47	4,3	10,6	1 584,76	4,2
Suomija	1 576,90	3,8	-10,3	1 757,66	4,6
Kipras	1 277,19	3,1	90,0	672,29	1,8
Kanada	1 165,83	2,8	3,6	1 125,23	3,0
Kitos šalys	7 547,51	18,3	2,8	7 344,96	19,2

1. pav. Sukauptosios tiesioginės užsienio investicijos pagal šalis investuotojas.

Šaltinis: Lietuvos bankas.

2 PRIEDAS

	2012-12-31			2011-12-31	
	mln. Lt	struktūra, proc.	pokytis, palyginti su 2011-12-31, proc.	mln. Lt	struktūra, proc.
Iš viso	41 163,35	100,0	8,1	38 080,70	100,0
Apdirbamoji gamyba	11 095,99	27,0	9,6	10 120,74	26,6
Finansinė ir draudimo veikla	8 173,78	19,9	9,7	7 447,67	19,6
Nekilnojamojo turto operacijos	4 941,58	12,0	17,8	4 193,16	11,0
Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas	4 502,39	10,9	-8,1	4 898,34	12,9
Informacija ir ryšiai	3 921,22	9,5	10,4	3 551,43	9,3
Elektros, dujų, garo tiekimas ir oro kondicionavimas	2 202,01	5,3	9,3	2 014,19	5,3
Profesinė, mokslinė ir techninė veikla	2 173,10	5,3	15,8	1 875,80	4,9
Statyba	890,74	2,2	-12,0	1 011,73	2,7
Nekilnojamojo turto pirkimas ir pardavimas	846,84	2,1	8,7	779,00	2,0
Transportas ir saugojimas	839,47	2,0	5,4	796,51	2,1
Kitos veiklos rūšys	1 576,23	3,8	13,2	1 392,13	3,6

1. pav. Sukauptosios tiesioginės užsienio investicijos pagal ekonominės veiklos rūšis.

Šaltinis: Lietuvos bankas.

3 PRIEDAS

1 lentelė

Užsienio investicijų absoliutiniai pokyčiai 2007-2012 m., mln. Lt

Metai		2007	2008	2009	2010	2011	2012
Tiesioginės užsienio investicijos		35503,90	31733,30	31787,14	34634,94	38080,70	41163,35
Pokytis metais		2007-2006	2008-2007	2009-2008	2010-2009	2011-2010	2012-2011
Absoliutiniai pokyčiai	Proc.	+18,53 %	-11,88 %	+0,17 %	+8,22 %	+9,05 %	+7,49 %
	Grandininiai		-3770,60	53,84	2847,80	3445,76	3082,65
	Baziniai		-3770,60	-3716,76	-868,96	2576,80	5659,45

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Statistikos departamento duomenimis.

2 lentelė

Užsienio investicijų kitimo tempai ir pokyčio tempai, proc.

Metai	TUI mln. Lt	Kitimo tempai, %		Pokyčio tempai, %		Pokyčio tempo 1 % absoliuti reikšmė, mln. Lt
		Baziniai	Grandininiai	Baziniai	Grandininiai	
2007	35503,90	-	-	-	-	-
2008	31733,30	89,38	89,38	-10,62	-10,62	355,04
2009	31787,14	89,53	100,17	-10,47	0,17	317,33
2010	34634,94	97,55	108,96	-2,45	8,96	346,35
2011	38080,70	107,26	109,94	7,26	9,94	380,81
2012	41163,35	115,94	108,10	15,94	8,10	411,63

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Statistikos departamento duomenimis.

3 lentelė

Užsienio investicijos vienam gyventojui metų pabaigoje 2007-2012 m., litais

Metai		2007	2008	2009	2010	2011	2012
TUI vienam gyventojui		11051	9967	10117	11346	12678	13816
Pokytis metais		2007-2006	2008-2007	2009-2008	2010-2009	2011-2010	2012-2011
Absoliutiniai pokyčiai	Proc.	+19,46 %	-10,88 %	+1,48 %	+10,83 %	+10,51 %	+8,24 %
	Grandininiai		-1084	150	1229	1332	1138
	Baziniai		-1084	-934	295	1627	2765

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Statistikos departamento duomenimis.

4 PRIEDAS

1 lentelė

Užsienio investicijų srautai ir pokytis pagal šalis investuotojas 2007 – 2013 m.

Šalis investuotoja	2007 m.	%	2008 m.	%	2009 m.	%	2010 m.	%	2011 m.	%	2012 m.	%
Iš viso	35503930	100	31733280	100	31787140	100	34634940	100	38080700	100	41781090	100
Airija	267320	0,75	249140	0,79	292890	0,92	181370	0,52	183450	0,48	193860	0,46
Austrija	194220	0,55	218070	0,69	243360	0,77	183700	0,53	151660	0,40	288440	0,69
Danija	4491140	12,65	2756380	8,69	3568560	11,23	3872870	11,18	1584760	4,16	1716370	4,11
Estija	2030070	5,72	2742880	8,64	3317010	10,44	3311790	9,56	1634450	4,29	2013620	4,82
Islandija	233550	0,66	159090	0,50	177250	0,56	173760	0,50	167690	0,44	170160	0,41
Italija	96370	0,27	86290	0,27	68960	0,22	43870	0,13	42280	0,11	68460	0,16
Jungtinė Karalystė	621190	1,75	667450	2,10	602290	1,89	408140	1,18	480540	1,26	715450	1,71
Jungtinės Valstijos	677100	1,91	836870	2,64	885470	2,79	479880	1,39	493190	1,30	455150	1,09
Kipras	824760	2,32	972680	3,07	528760	1,66	649220	1,87	672290	1,77	1279850	3,06
Latvija	1633020	4,60	1967930	6,20	1411850	4,44	1362090	3,93	1114340	2,93	1060500	2,54
Lenkija	6259240	17,63	1921910	6,06	3222780	10,14	4012300	11,58	4743380	12,46	4640180	11,11
Liuksemburgas	633730	1,78	792330	2,50	389970	1,23	618440	1,79	469220	1,23	769880	1,84
Nyderlandai	1495710	4,21	2679960	8,45	2405950	7,57	2809420	8,11	2950130	7,75	3206770	7,68
Norvegija	1098180	3,09	1248580	3,93	1195700	3,76	1090330	3,15	2522630	6,62	2462610	5,89
Prancūzija	464490	1,31	711280	2,24	734910	2,31	862970	2,49	883810	2,32	1087930	2,60
Rusija	3467020	9,77	1682320	5,30	1707590	5,37	2469730	7,13	2066160	5,43	1984770	4,75
Suomija	1810550	5,10	1768360	5,57	1551860	4,88	1414680	4,08	1757660	4,62	1618090	3,87
Švedija	4056590	11,43	4448050	14,02	3039160	9,56	3524420	10,18	7827380	20,55	8911780	21,33
Šveicarija	537050	1,51	693850	2,19	844480	2,66	912540	2,63	799920	2,10	860870	2,06
Vokietija	3040340	8,56	3175690	10,01	2974120	9,36	3343860	9,65	3851670	10,11	4315780	10,33
Kitos šalys	1572290	4,43	1954170	6,16	2624220	8,26	2909560	8,40	3684090	9,67	3960570	9,48

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Statistikos departamento duomenimis.

$$S_{strukūtrūs} = \frac{visumosdalis(al)}{visavisuma(a)} \times 100\%$$

2 lentelė

Užsienio investicijų srautai ir pokytis pagal šalis investuotojas baziniai ir grandininiai skaičiavimai

Šalis investuotoja	2008/2007	2009/2007	2010/2007	2011/2007	2012/2007	2008/2007	2009/2008	2010/2009	2011/2010	2012/2011
	Dinamikos baziniai					Dinamikos grandininiai				
Airija	93,20	109,57	67,85	68,63	72,52	93,20	117,56	61,92	101,15	105,67
Austrija	112,28	125,30	94,58	78,09	148,51	112,28	111,60	75,48	82,56	190,19
Danija	61,37	79,46	86,23	35,29	38,22	61,37	129,47	108,53	40,92	108,30
Estija	135,11	163,39	163,14	80,51	99,19	135,11	120,93	99,84	49,35	123,20
Islandija	68,12	75,89	74,40	71,80	72,86	68,12	111,41	98,03	96,51	101,47
Italija	89,54	71,56	45,52	43,87	71,04	89,54	79,92	63,62	96,38	161,92
Jungtinė Karalystė	107,45	96,96	65,70	77,36	115,17	107,45	90,24	67,76	117,74	148,88
Jungtinės Valstijos	123,60	130,77	70,87	72,84	67,22	123,60	105,81	54,19	102,77	92,29
Kipras	117,93	64,11	78,72	81,51	155,18	117,93	54,36	122,78	103,55	190,37
Latvija	120,51	86,46	83,41	68,24	64,94	120,51	71,74	96,48	81,81	95,17
Lenkija	30,71	51,49	64,10	75,78	74,13	30,71	167,69	124,50	118,22	97,82
Liuksemburgas	125,03	61,54	97,59	74,04	121,48	125,03	49,22	158,59	75,87	164,08
Nyderlandai	179,18	160,86	187,83	197,24	214,40	179,18	89,78	116,77	105,01	108,70
Norvegija	113,70	108,88	99,29	229,71	224,24	113,70	95,76	91,19	231,36	97,62
Prancūzija	153,13	158,22	185,79	190,28	234,22	153,13	103,32	117,43	102,41	123,10
Rusija	48,52	49,25	71,23	59,59	57,25	48,52	101,50	144,63	83,66	96,06
Suomija	97,67	85,71	78,14	97,08	89,37	97,67	87,76	91,16	124,24	92,06
Švedija	109,65	74,92	86,88	192,95	219,69	109,65	68,33	115,97	222,09	113,85
Šveicarija	129,20	157,24	169,92	148,95	160,30	129,20	121,71	108,06	87,66	107,62
Vokietija	104,45	97,82	109,98	126,69	141,95	104,45	93,65	112,43	115,19	112,05
Kitos šalys	124,29	166,90	185,05	234,31	251,90	124,29	134,29	110,87	126,62	107,50

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Statistikos departamento duomenimis.

$$S_{\text{dinamikos bazinis}} = \frac{y_i}{y_0} \times 100\%$$

$$S_{\text{dinamikos grandininis}} = \frac{y_i}{y_{i-1}} \times 100\%$$

5 PRIEDAS

1 lentelė

Užsienio investicijos pagal ekonominės veiklos rūšis Lietuvoje 2007-2012 m.

EVRK	Ekonominės veiklos rūšys Lietuvoje	2007	%	2008	%	2009	%	2010	%	2011	%	2012	%
(A)	Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė	257970	0,73	295730	0,92	314700	0,93	337410	0,97	359380	0,94	389740	0,93
(B)	Kasyba ir karjerų eksploatavimas	154900	0,44	149100	0,47	152590	0,45	162300	0,47	266040	0,70	325310	0,78
(C)	Apdirbamoji gamyba	12450800	35,07	7114500	22,20	8077090	23,97	9262420	26,74	10120740	26,58	10756240	25,74
(D)	Elektros, dujų, garo tiekimas ir oro kondicionavimas	3203460	9,02	2346930	7,32	1668610	4,95	2134120	6,16	2014190	5,29	2235490	5,35
E	Vandens tiekimas, nuotekų valymas, atliekų tvarkymas ir regeneravimas	62680	0,18	55750	0,17	57900	0,17	60600	0,17	36090	0,09	34090	0,08
(F)	Statyba	1221740	3,44	1057820	3,30	908220	1,55	848700	2,45	1011730	2,66	1356470	3,25
(G)	Didmeninė ir mažmeninė prekyba	3957250	11,15	4491520	14,02	4544990	13,49	4508490	13,02	4898340	12,86	4887060	11,70
(I)	Apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla	263740	0,74	307380	0,96	185610	0,55	210030	0,61	191350	0,50	254810	0,61
(H)	Transportas ir saugojimas	603720	1,70	567150	1,77	666650	1,98	782700	2,26	796510	2,09	869200	2,08
(J)	Informacija ir ryšiai	4026600	11,34	3416340	10,66	3142120	9,32	3506910	10,13	3551430	9,33	3930080	9,41
(K)	Finansinė ir draudimo veikla	5935670	16,72	5335490	16,65	5925620	17,59	6483540	18,72	7447670	19,56	8072480	19,32
(L)	Nekilnojamojo turto operacijos	1470260	4,14	4078120	12,73	4108090	12,19	3949910	11,40	4193160	11,01	5048650	12,08
(M)	Profesinė, mokslinė ir techninė veikla	436590	1,23	809400	2,53	766530	2,27	1217080	3,51	1875800	4,93	2227230	5,33
(N)	Administracinė ir aptarnavimo veikla	359060	1,01	415900	1,30	404620	1,20	341360	0,99	380340	1,00	41500	0,10
(P,Q)	Švietimas, sveikatos priežiūra ir socialinis darbas	73920	0,21	70720	0,22	69610	0,21	80430	0,23	66490	0,17	75750	0,18
(R)	Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla	95800	0,27	130440	0,41	105080	0,31	73100	0,21	79540	0,21	45640	0,11
(S)	Kita aptarnavimo veikla	32050	0,09	24600	0,08	10690	0,03	8760	0,03	12900	0,03	10110	0,02
(T_P_N _T)	Privataus nekilnojamojo turto įsigijimas ir pardavimas	897720	2,53	1066390	3,33	678420	2,01	667080	1,93	779000	2,05	846840	2,03
Iš viso:		35503930	100	32040440	100	33695860	100	34634940	100	38080700	100	41781090	100

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Statistikos departamento duomenimis.

$$S_{\text{struktūrinis}} = \frac{\text{visumosdalis}(al)}{\text{visavisuma}(a)} \times 100\%$$

2 lentelė

Užsienio investicijos pagal ekonominės veiklos rūšis Lietuvoje, struktūriniai ir baziniai rodikliai, 2007-2012 m.

	2008 m.		2009 m.		2010 m.		2011 m.		2012 m.		Viso pagal veiklą, tūkst. Lt	Vidurkis	Proc. nuo bendrų TUI
	Bazinis	Grandininis	Bazinis	Grandininis	Bazinis	Grandininis	Bazinis	Grandininis	Bazinis	Grandininis			
(A)	114,64	114,64	121,99	106,41	130,79	107,22	139,31	106,51	151,08	108,45	1954930	325821,67	0,92
(B)	96,26	100,67	98,51	102,34	104,78	106,36	171,75	163,92	210,01	122,28	1210240	201706,67	0,57
(C)	57,14	58,22	64,87	113,53	74,39	114,68	81,29	109,27	86,39	106,28	57781790	9630298,33	27,11
(D)	73,26	73,43	52,09	71,10	66,62	127,90	62,88	94,38	69,78	110,99	13602800	2267133,33	6,38
E	88,94	88,94	92,37	103,86	96,68	104,66	57,58	59,55	54,39	94,46	307110	51185,00	0,14
(F)	86,58	115,15	74,34	85,86	69,47	93,45	82,81	119,21	111,03	134,07	6404680	1067446,67	3,00
(G)	113,50	112,31	114,85	101,19	113,93	99,20	123,78	108,65	123,50	99,77	27287650	4547941,67	12,80
(I)	116,55	116,75	70,38	60,38	79,64	113,16	72,55	91,11	96,61	133,16	1412920	235486,67	0,66
(H)	93,94	83,39	110,42	117,54	129,65	117,41	131,93	101,76	143,97	109,13	4285930	714321,67	2,01
(J)	84,84	105,62	78,03	91,97	87,09	111,61	88,20	101,27	97,60	110,66	21573480	3595580,00	10,12
(K)	89,89	89,77	99,83	111,06	109,23	109,42	125,47	114,87	136,00	108,39	39200470	6533411,67	18,39
(L)	277,37	177,58	279,41	100,73	268,65	96,15	285,20	106,16	343,38	120,40	22848190	3808031,67	10,72
(M)	185,39	185,39	175,57	94,70	278,77	158,78	429,65	154,12	510,14	118,73	7332630	1222105,00	3,44
(N)	115,83	115,83	112,69	97,29	95,07	84,37	105,93	111,42	11,56	10,91	1942780	323796,67	0,91
(P,Q)	95,67	109,82	94,17	98,43	108,81	115,54	89,95	82,67	102,48	113,93	436920	72820,00	0,20
(R)	136,16	136,16	109,69	80,56	76,30	69,57	83,03	108,81	47,64	57,38	529600	88266,67	0,25
(S)	76,76	76,76	33,35	43,46	27,33	81,95	40,25	147,26	31,54	78,37	99110	16518,33	0,05
(T_P_N_T)	118,79	118,79	75,57	63,62	74,31	98,33	86,78	116,78	94,33	108,71	4935450	822575,00	2,32
											213146680		100,00

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Statistikos departamento duomenimis.

$$S_{\text{dinamikosbazinis}} = \frac{y_i}{y_0} \times 100\%$$

$$S_{\text{dinamikosgrandininis}} = \frac{y_i}{y_{i-1}} \times 100\%$$

6 PRIEDAS**1 lentelė****Bendrasis vidaus produktas (BVP) 2007-2012 m.**

	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.
Tiesioginės užsienio investicijos, mln. Lt	35503	31733	31787	34634	38080	41781
BVP to meto kainomis, mln. Lt	99229	111920	92032	95323	106370	113735
Rodiklio kitimas proc.		12,79	-17,77	3,58	11,59	6,92
TUI kitimas proc.		-10,62	0,17	8,96	9,95	9,72

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Statistikos departamento duomenimis.

2 lentelė**Vidutinis neto mėnesinis darbo užmokestis 2007-2012 m.**

	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.
Tiesioginės užsienio investicijos, mln. Lt	35503	31733	31787	34634	38080	41781
Vidutinis neto mėnesinis darbo užmokestis, Lt	1352	1651	1602	1552	1595	1651
Rodiklio kitimas proc.		22,12	-2,97	-3,12	2,77	3,51
TUI kitimas proc.		-10,62	0,17	8,96	9,95	9,72

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Statistikos departamento duomenimis.

3 lentelė**Nedarbas 2007-2012 m.**

	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.
Tiesioginės užsienio investicijos, mln. Lt	35503	31733	31787	34634	38080	41781
Nedarbas, proc.	4,3	5,8	13,7	17,8	15,4	13,4
Rodiklio kitimas proc.		1,5	7,9	4,1	-2,4	-2,0
TUI kitimas proc.		-10,62	0,17	8,96	9,95	9,72

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Statistikos departamento duomenimis.

4 lentelė**Užimtumas 2007-2012 m.**

	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.
Tiesioginės užsienio investicijos, mln. Lt	35503	31733	31787	34634	38080	41781
Užimtumas, tūkst.	1534,2	1520,0	1415,9	1247,7	1253,6	1275,7
Rodiklio kitimas proc.		-0,93	-6,85	-11,88	0,47	1,76
TUI kitimas proc.		-10,62	0,17	8,96	9,95	9,72

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Statistikos departamento duomenimis.

7 PRIEDAS

1 lentelė

SUMMARY OUTPUT								
Regression Statistics								
Multiple R	0,51964157							
R Square	0,270027361							
Adjusted R Square	0,087534202							
Standard Error	8539,09519							
Observations	6							
ANOVA								
	df	SS	MS	F	Significance F			
Regression	1	107890918,8	107890918,8	1,47965744	0,290696366			
Residual	4	291664586,7	72916146,67					
Total	5	399555505,5						
	Coefficients	Standard Error	t Stat	P-value	Lower 95%	Upper 95%	Lower 95,0%	Upper 95,0%
Intercept	60359,37988	35310,37828	1,709394881	0,16255591	-37677,9471	158396,7068	37677,9471	158396,7068
TUI	1,201082441	0,987397964	1,216411706	0,29069637	-1,5403738	3,942538684	-1,5403738	3,942538684
RESIDUAL OUTPUT								
Observation	Predicted BVP	Residuals						
1	103001,4098	-3772,409797						
2	98473,32899	13446,67101						
3	98538,18744	-6506,187444						
4	101957,6692	-6634,669155						
5	106096,5992	273,4007518						
6	110541,8054	3193,194636						

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Statistikos departamento duomenimis.

8 PRIEDAS

1 lentelė

SUMMARY OUTPUT								
Regression Statistics								
Multiple R	0,076607							
R Square	0,005868632							
Adjusted R Square	-0,242664209							
Standard Error	124,7032759							
Observations	6							
ANOVA								
	df	SS	MS	F	Significance F			
Regression	1	367,2052203	367,2052	0,023613	0,885314			
Residual	4	62203,62811	15550,91					
Total	5	62570,83333						
	Coefficients	Standard Error	t Stat	P-value	Lower 95%	Upper 95%	Lower 95,0%	Upper 95,0%
Intercept	1488,3137	515,6658578	2,886198	0,044733	56,59575	2920,0316	56,5957531	2920,03165
Tiesioginės užsienio investicijos	0,002215822	0,014419767	0,153666	0,885314	-0,03782	0,0422515	0,03781987	0,04225151
RESIDUAL OUTPUT								
Observation	Predicted Vidutinis neto mėnesinis darbo užmokestis	Residuals						
		-						
1	1566,982015	214,9820149						
2	1558,628367	92,37163264						
3	1558,748022	43,25197828						
		-						
4	1565,056466	13,05646588						
5	1572,692187	22,30781282						
6	1580,892943	70,107057						

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Statistikos departamento duomenimis.

9 PRIEDAS

1 lentelė

SUMMARY OUTPUT								
<i>Regression Statistics</i>								
Multiple R	0,952889783							
R Square	0,907998939							
Adjusted R Square	0,884998673							
Standard Error	1,840968702							
Observations	6							
ANOVA								
	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Significance F</i>			
Regression	1	133,7966703	133,7967	39,47776	0,00327678			
Residual	4	13,55666305	3,389166					
Total	5	147,3533333						
	<i>Coefficients</i>	<i>Standard Error</i>	<i>t Stat</i>	<i>P-value</i>	<i>Lower 95%</i>	<i>Upper 95%</i>	<i>Lower 95,0%</i>	<i>Upper 95,0%</i>
Intercept	59,33106622	7,612668536	7,793728	0,001462	38,1949099	80,467223	38,19490993	80,46722251
TUI	-0,001337528	0,000212876	-6,28313	0,003277	-0,0019286	0,0007465	-0,00192857	-0,00074649
RESIDUAL OUTPUT								
<i>Observation</i>	<i>Predicted Nedarbas, proc.</i>	<i>Residuals</i>						
1	11,84479404	1,555205963						
2	16,88727625	-1,487276253						
3	16,81504972	0,984950283						
4	13,00710625	0,69289375						
5	8,397983248	-2,597983248						
6	3,447790494	0,852209506						

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Statistikos departamento duomenimis.

10 PRIEDAS

1 lentelė

SUMMARY OUTPUT								
<i>Regression Statistics</i>								
Multiple R	0,592970179							
R Square	0,351613633							
Adjusted R Square	0,189517041							
Standard Error	120,1399524							
Observations	6							
ANOVA								
	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Significance F</i>			
Regression	1	31308,82237	31308,82237	2,169161171	0,214792931			
Residual	4	57734,43263	14433,60816					
Total	5	89043,255						
	<i>Coefficients</i>	<i>Standard Error</i>	<i>t Stat</i>	<i>P-value</i>	<i>Lower 95%</i>	<i>Upper 95%</i>	<i>Lower 95,0%</i>	<i>Upper 95,0%</i>
Intercept	2102,459975	496,7958631	4,232040022	0,013348244	723,1335328	3481,78642	723,1335328	3481,786418
TUI	-0,020460382	0,013892098	-1,47280724	0,214792931	-0,05903102	0,01811027	-0,05903102	0,018110265
RESIDUAL OUTPUT								
<i>Observation</i>	<i>Predicted Užimtumas, proc.</i>	<i>Residuals</i>						
1	1376,055032	158,1449682						
2	1453,190672	66,80932789						
3	1452,085811	-36,18581148						
4	1393,835104	-146,1351038						
5	1323,328627	-69,72862733						
6	1247,604753	27,09524659						

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Statistikos departamento duomenimis.

11 PRIEDAS

1 lentelė

Visų tiesioginių užsienio investicijų prognozės 2014 ir 2015 m.

t	y	t	y*t	t ²	y'	paklaida	$n = 7$ $a_0 = 29970,29$ $a_1 = 1630,53$
2007 m.	35503,90	1	35503,90	1	31600,82	0,110	
2008 m.	31733,30	2	63466,60	4	33231,35	0,047	
2009 m.	31787,14	3	95361,42	9	34861,88	0,097	
2010 m.	34634,94	4	138539,76	16	36492,41	0,054	
2011 m.	38080,70	5	190403,50	25	38122,94	0,001	
2012 m.	41781,09	6	250686,54	36	39753,47	0,049	
2013 m.	41925,80	7	293480,60	49	41384,00	0,013	
Iš viso:	254829,10	28	1067442,32	140	255446,87	0,371	
2014 m. prognozė	43014,53	8					
2015 m. prognozė	44645,06	9					

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Statistikos departamento duomenimis.

2 lentelė

Tiesioginių užsienio investicijų prognozės 2014 ir 2015 m. vienam gyventojui

t	y	t	y*t	t ²	y'	Paklaida	$n = 7$ $a_0 = 9087,29$ $a_1 = 696,18$
2007 m.	11051,00	1	11051,00	1	9783,46	0,115	
2008 m.	9967,00	2	19934,00	4	10479,64	0,051	
2009 m.	10117,00	3	30351,00	9	11175,82	0,105	
2010 m.	11346,00	4	45384,00	16	11872,00	0,046	
2011 m.	12678,00	5	63390,00	25	12568,18	0,009	
2012 m.	13816,00	6	82896,00	36	13264,36	0,040	
2013 m.	14129,00	7	98903,00	49	13960,54	0,012	
Iš viso:	83104,00	28	351909,00	140	83104,00	0,378	
2014 m. prognozė	14656,73	8					
2015 m. prognozė	15352,91	9					

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Statistikos departamento duomenimis.

12 PRIEDAS

1 lentelė

Tiesioginių užsienio investicijų prognozės pagal ekonominės veiklos rūšis (EVRK) 2014 ir 2015 m.

t	y	t	y*t	t ²	y'	paklaida	
Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė (A)							
2007 m.	257970,00	1	257970,00	1	265925,00	0,031	n=7 a ₀ = 242451,43 a ₁ = 23473,57
2008 m.	295730,00	2	591460,00	4	289398,57	0,021	
2009 m.	314700,00	3	944100,00	9	312872,14	0,006	
2010 m.	337410,00	4	1349640,00	16	336345,71	0,003	
2011 m.	359380,00	5	1796900,00	25	359819,29	0,001	
2012 m.	389740,00	6	2338440,00	36	383292,86	0,017	
2013 m.	399490,00	7	2796430,00	49	406766,42	0,018	
Iš viso:	2354420,00	28	10074940,00	140	2354420,00	0,097	
2014 m. prognozė	430239,99	8					
2015 m. prognozė	453713,56	9					
Kasyba ir karjerų eksploatavimas (B)							
2007 m.	154900,00	1	154900,00	1	114323,20	0,262	n=7 a ₀ = 79215,71 a ₁ = 35107,50
2008 m.	149100,00	2	298200,00	4	149430,70	0,002	
2009 m.	152590,00	3	457770,00	9	184538,20	0,209	
2010 m.	162300,00	4	649200,00	16	219645,70	0,353	
2011 m.	266040,00	5	1330200,00	25	254753,20	0,042	
2012 m.	325310,00	6	1951860,00	36	289860,70	0,109	
2013 m.	327280,00	7	2290960,00	49	324968,20	0,007	
Iš viso:	1537520,00	28	7133090,00	140	1537520,00	0,984	
2014 m. prognozė	360075,71	8					
2015 m. prognozė	395183,21	9					
Apdirbamoji gamyba							
2007 m.	12450800,00	1	12450800,00	1	9326739,00	0,251	n= 7 a ₀ = 9169335 a ₁ = 157403,66
2008 m.	7114500,00	2	14229000,00	4	9484142,00	0,333	
2009 m.	8077090,00	3	24231270,00	9	9641546,00	0,194	
2010 m.	9262420,00	4	37049680,00	16	9798950,00	0,058	
2011 m.	10120740,00	5	50603700,00	25	9956353,00	0,016	
2012 m.	10756240,00	6	64537440,00	36	10113757,00	0,060	
2013 m.	10810857,50	7	75676002,50	49	10271161,00	0,050	
Iš viso:	68592648,00	28	278777893,00	140	68592648,00	0,962	
2014 m. prognozė	10428564,28	8					
2015 m. prognozė	10585967,94	9					
Elektros, dujų, garo tiekimas ir oro kondicionavimas (D)							
2007 m.	3203460,00	1	3203460,00	1	2571711,00	0,197	n=7 a ₀ = 2677706,42 a ₁ =-105995,62
2008 m.	2346930,00	2	4693860,00	4	2465715,00	0,051	
2009 m.	1668610,00	3	5005830,00	9	2359720,00	0,414	
2010 m.	2134120,00	4	8536480,00	16	2253724,00	0,056	

2011 m.	2014190,00	5	10070950,00	25	2147728,00	0,066	
2012 m.	2235490,00	6	13412940,00	36	2041733,00	0,087	
2013 m.	2173267,50	7	15212872,50	49	1935737,00	0,109	
Iš viso:	15776068,00	28	60136393,00	140	15776068,00	0,980	
2014 m. prognozė	1829741,46	8					
2015 m. prognozė	1723745,84	9					
Vandens tiekimas, nuotekų valymas, atliekų tvarkymas ir regeneravimas							
2007 m.	62680,00	1	62680,00	1	65645,98	0,047	n=7 a ₀ =71476,42 a ₁ =-5830,44
2008 m.	55750,00	2	111500,00	4	59815,54	0,073	
2009 m.	57900,00	3	173700,00	9	53985,09	0,068	
2010 m.	60600,00	4	242400,00	16	48154,64	0,205	
2011 m.	36090,00	5	180450,00	25	42324,20	0,173	
2012 m.	34090,00	6	204540,00	36	36493,75	0,071	
2013 m.	29972,50	7	209807,50	49	30663,30	0,023	
Iš viso:	337082,50	28	1185078,00	140	337082,50	0,660	
2014 m. prognozė	24832,90	8					
2015 m. prognozė	19002,46	9					
Statyba (F)							
2007 m.	1221740,00	1	1221740,00	1	990121,90	0,190	n=7 a ₀ =950525,00 a ₁ =39596,87
2008 m.	1057820,00	2	2115640,00	4	1029719,00	0,027	
2009 m.	908220,00	3	2724660,00	9	1069316,00	0,177	
2010 m.	848700,00	4	3394800,00	16	1108913,00	0,307	
2011 m.	1011730,00	5	5058650,00	25	1148509,00	0,135	
2012 m.	1356470,00	6	8138820,00	36	1188106,00	0,124	
2013 m.	1357707,50	7	9503952,50	49	1227703,00	0,096	
Iš viso:	7762388,00	28	32158263,00	140	7762388,00	1,056	
2014 m. prognozė	1267299,96	8					
2015 m. prognozė	1306896,83	9					
Didmeninė ir mažmeninė prekyba (G)							
2007 m.	3957250,00	1	3957250,00	1	4194255,00	0,060	n=7 a ₀ =4065371,42 a ₁ =128883,39
2008 m.	4491520,00	2	8983040,00	4	4323138,00	0,037	
2009 m.	4544990,00	3	13634970,00	9	4452022,00	0,020	
2010 m.	4508490,00	4	18033960,00	16	4580905,00	0,016	
2011 m.	4898340,00	5	24491700,00	25	4709788,00	0,038	
2012 m.	4887060,00	6	29322360,00	36	4838672,00	0,010	
2013 m.	4778685,00	7	33450795,00	49	4967555,00	0,040	
Iš viso:	32066335,00	28	131874075,00	140	32066335,00	0,221	
2014 m. prognozė	5096438,54	8					
2015 m. prognozė	5225321,93	9					
Transportas ir saugojimas (H)							
2007 m.	603720,00	1	603720,00	1	578487,77	0,042	n=7 a ₁ =51049,91 a ₀ =527437,85
2008 m.	567150,00	2	1134300,00	4	629537,68	0,110	
2009 m.	666650,00	3	1999950,00	9	680587,59	0,021	
2010 m.	782700,00	4	3130800,00	16	731637,50	0,065	
2011 m.	796510,00	5	3982550,00	25	782687,41	0,017	

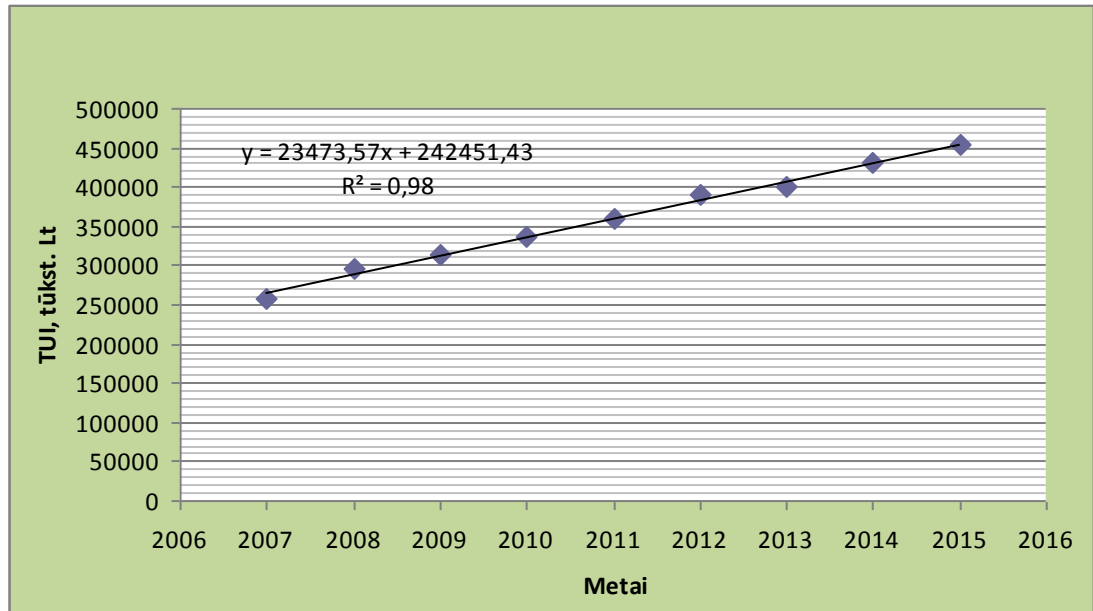
2012 m.	869200,00	6	5215200,00	36	833737,32	0,041	
2013 m.	835532,50	7	5848727,50	49	884787,23	0,059	
Iš viso:	5121463,00	28	21915248,00	140	5121463,00	0,355	
2014 m. prognozė	935837,13	8					
2015 m. prognozė	986887,04	9					
Apgyvandinimo ir maitinimo paslaugų veikla (I)							
2007 m.	263740,00	1	263740,00	1	251675,09	0,046	n=7 a ₁ = -4451,33 a ₀ = 256126,42
2008 m.	307380,00	2	614760,00	4	247223,75	0,196	
2009 m.	185610,00	3	556830,00	9	242772,41	0,308	
2010 m.	210030,00	4	840120,00	16	238321,07	0,135	
2011 m.	191350,00	5	956750,00	25	233869,73	0,222	
2012 m.	254810,00	6	1528860,00	36	229418,39	0,100	
2013 m.	255327,50	7	1787292,50	49	224967,05	0,119	
Iš viso:	1668248,00	28	6548353,00	140	1668247,00	1,126	
2014 m. prognozė	220515,78	8					
2015 m. prognozė	216064,45	9					
Informacija ir ryšiai (J)							
2007 m.	4026600,00	1	4026600,00	1	3524681,70	0,125	n=7 a ₁ =38432,41 a ₀ =3486249,28
2008 m.	3416340,00	2	6832680,00	4	3563114,11	0,043	
2009 m.	3142120,00	3	9426360,00	9	3601546,52	0,146	
2010 m.	3506910,00	4	14027640,00	16	3639978,93	0,038	
2011 m.	3551430,00	5	17757150,00	25	3678411,34	0,036	
2012 m.	3930080,00	6	23580480,00	36	3716843,75	0,054	
2013 m.	3906372,50	7	27344607,50	49	3755276,16	0,039	
Iš viso:	25479853,00	28	102995518,00	140	25479853,00	0,481	
2014 m. prognozė	3793708,56	8					
2015 m. prognozė	3832140,97	9					
Finansinė ir draudimo veikla (K)							
2007 m.	5935670,00	1	5935670,00	1	5246271,70	0,116	n=7 a ₁ =521162,41 a ₀ =4725109,28
2008 m.	5335490,00	2	10670980,00	4	5767434,11	0,081	
2009 m.	5925620,00	3	17776860,00	9	6288596,52	0,061	
2010 m.	6483540,00	4	25934160,00	16	6809758,93	0,050	
2011 m.	7447670,00	5	37238350,00	25	7330921,34	0,016	
2012 m.	8072480,00	6	48434880,00	36	7852083,75	0,027	
2013 m.	8467842,50	7	59274897,50	49	8373246,16	0,011	
Iš viso:	47668313,00	28	205265798,00	140	47668313,00	0,362	
2014 m. prognozė	8894408,56	8					
2015 m. prognozė	9415570,97	9					
Nekilnojamojo turto operacijos (L)							
2007 m.	1470260,00	1	1470260,00	1	2624229,82	0,785	n=7 a ₁ =452011,25 a ₀ =2172218,57
2008 m.	4078120,00	2	8156240,00	4	3076241,07	0,246	
2009 m.	4108090,00	3	12324270,00	9	3528252,32	0,141	
2010 m.	3949910,00	4	15799640,00	16	3980263,57	0,008	
2011 m.	4193160,00	5	20965800,00	25	4432274,82	0,057	
2012 m.	5048650,00	6	30291900,00	36	4884286,07	0,033	

2013 m.	5013655,00	7	35095585,00	49	5336297,32	0,064	
Iš viso:	27861845,00	28	124103695,00	140	27861845,00	1,334	
2014 m. prognozė	5788308,57	8					
2015 m. prognozė	6240319,82	9					
Profesinė, mokslinė ir techninė veikla (M)							
2007 m.	436590,00	1	436590,00	1	382344,29	0,124	n=7 a ₁ =323814,28 a ₀ =58530,00
2008 m.	809400,00	2	1618800,00	4	706158,57	0,128	
2009 m.	766530,00	3	2299590,00	9	1029972,86	0,344	
2010 m.	1217080,00	4	4868320,00	16	1353787,14	0,112	
2011 m.	1875800,00	5	9379000,00	25	1677601,43	0,106	
2012 m.	2227230,00	6	13363380,00	36	2001415,71	0,101	
2013 m.	2143880,00	7	15007160,00	49	2325230,00	0,085	
Iš viso:	9476510,00	28	46972840,00	140	9476510,00	1,000	
2014 m. prognozė	2649044,24	8					
2015 m. prognozė	2972858,52	9					
Administracinė ir aptarnavimo veikla (N)							
2007 m.	359060,00	1	359060,00	1	371545,09	0,035	n=7 a ₁ = 7158,66 a ₀ =364386,42
2008 m.	415900,00	2	831800,00	4	378703,75	0,089	
2009 m.	404620,00	3	1213860,00	9	385862,41	0,046	
2010 m.	341360,00	4	1365440,00	16	393021,07	0,151	
2011 m.	380340,00	5	1901700,00	25	400179,73	0,052	
2012 m.	415900,00	6	2495400,00	36	407338,39	0,021	
2013 m.	433967,50	7	3037772,50	49	414497,05	0,045	
Iš viso:	2751148,00	28	11205033,00	140	2751147,50	0,439	
2014 m. prognozė	421655,70	8					
2015 m. prognozė	428814,36	9					
Švietimas; Žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas (P, Q)							
2007 m.	73920,00	1	73920,00	1	71491,16	0,033	n=7 a ₁ =693,30 a ₀ =70797,85
2008 m.	70720,00	2	141440,00	4	72184,46	0,021	
2009 m.	69610,00	3	208830,00	9	72877,77	0,047	
2010 m.	80430,00	4	321720,00	16	73571,07	0,085	
2011 m.	66490,00	5	332450,00	25	74264,38	0,117	
2012 m.	75750,00	6	454500,00	36	74957,68	0,010	
2013 m.	78077,50	7	546542,50	49	75650,98	0,031	
Iš viso:	514997,50	28	2079403,00	140	514997,50	0,344	
2014 m. prognozė	76344,25	8					
2015 m. prognozė	77037,55	9					
Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla							
2007 m.	95800,00	1	95800,00	1	119378,84	0,246	n=7 a ₁ =-12446,16 a ₀ =131825,00
2008 m.	130440,00	2	260880,00	4	106932,68	0,180	
2009 m.	105080,00	3	315240,00	9	94486,52	0,101	
2010 m.	73100,00	4	292400,00	16	82040,36	0,122	
2011 m.	79540,00	5	397700,00	25	69594,20	0,125	
2012 m.	45640,00	6	273840,00	36	57148,04	0,252	
2013 m.	44682,50	7	312777,50	49	44701,88	0,000	

Iš viso:	574282,50	28	1948638,00	140	574282,50	1,026	
2014 m. prognozė	32255,72	8					
2015 m. prognozė	19809,56	9					
Kita aptarnavimo veikla (S)							
2007 m.	32050,00	1	32050,00	1	25685,71	0,199	n=7 a ₁ =-3404,28 a ₀ =29090,00
2008 m.	24600,00	2	49200,00	4	22281,43	0,094	
2009 m.	10690,00	3	32070,00	9	18877,14	0,766	
2010 m.	8760,00	4	35040,00	16	15472,86	0,766	
2011 m.	12900,00	5	64500,00	25	12068,57	0,064	
2012 m.	10110,00	6	60660,00	36	8664,29	0,143	
2013 m.	9200,00	7	64400,00	49	5260,00	0,428	
Iš viso:	108310,00	28	337920,00	140	108310,00	2,460	
2014 m. prognozė	1855,76	8					
2015 m. prognozė	1548,52	9					

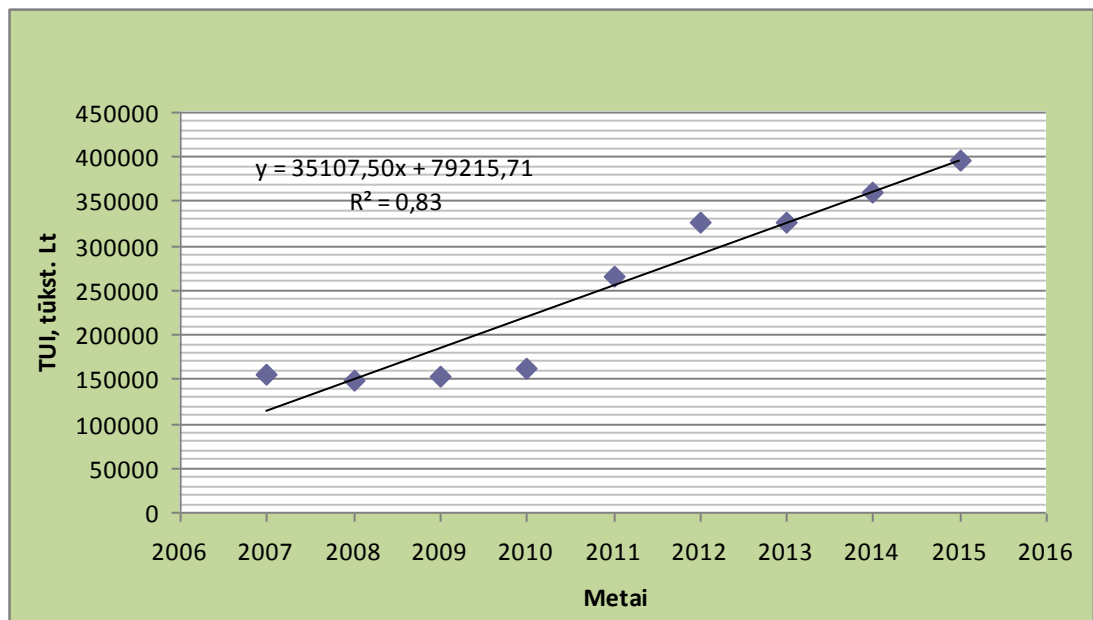
Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Statistikos departamento duomenimis.

**Tiesioginių užsienio investicijų pagal ekonominės veiklos rūšis (EVRK) prognozių
skaičiavimai**

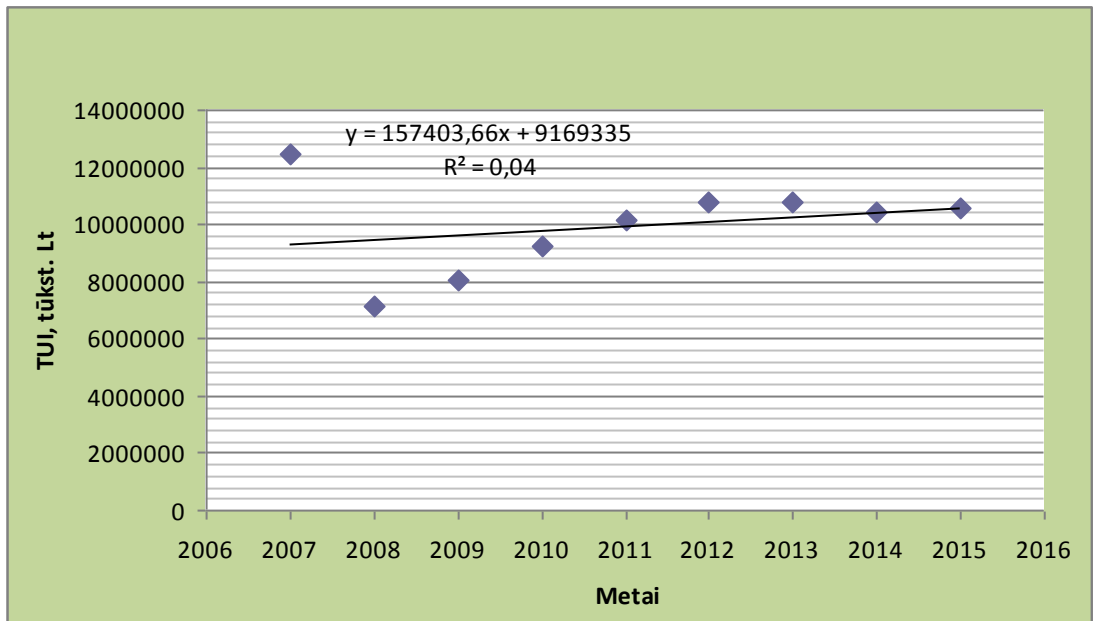
**1. pav. Tiesioginių užsienio investicijų srautas 2007 – 2013 m. ir 2014 – 2015 m.
prognozės A veikloje**

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis.

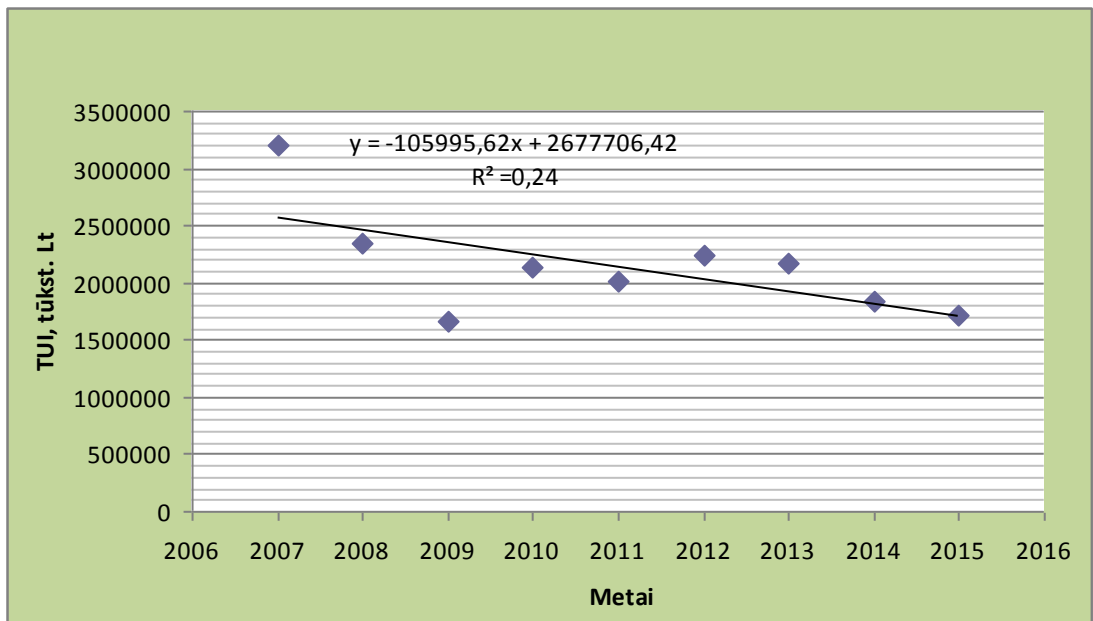
**2. pav. Tiesioginių užsienio investicijų srautas 2007 – 2013 m. ir 2014 – 2015 m.
prognozės B veikloje**

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis.

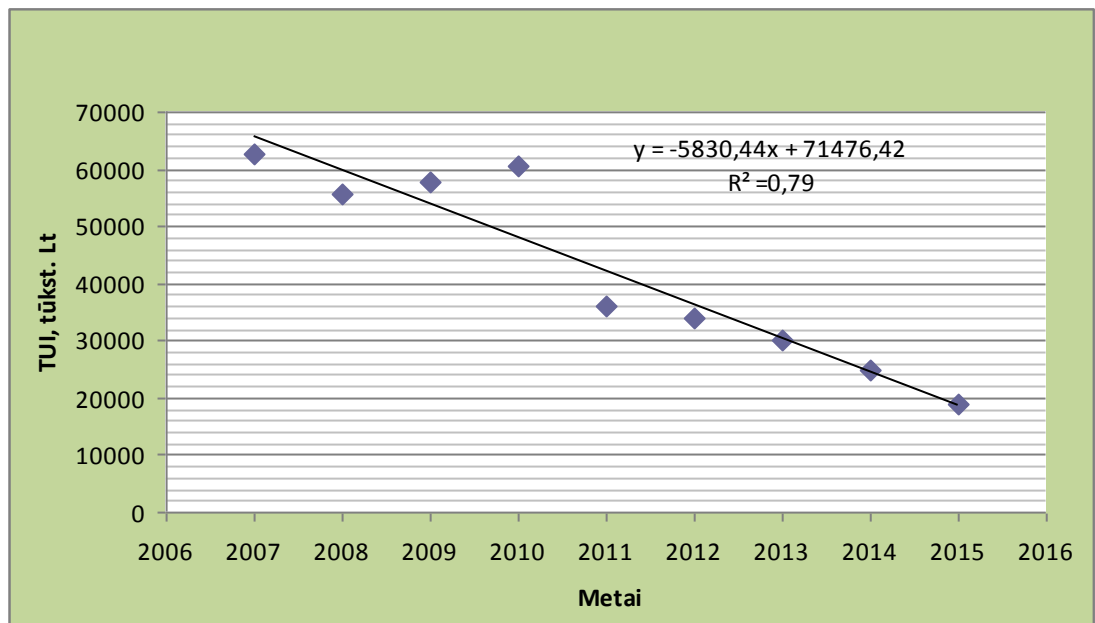
3. pav. Tiesioginių užsienio investicijų srautas 2007 – 2013 m. ir 2014 – 2015 m. prognozės C veikloje

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis.

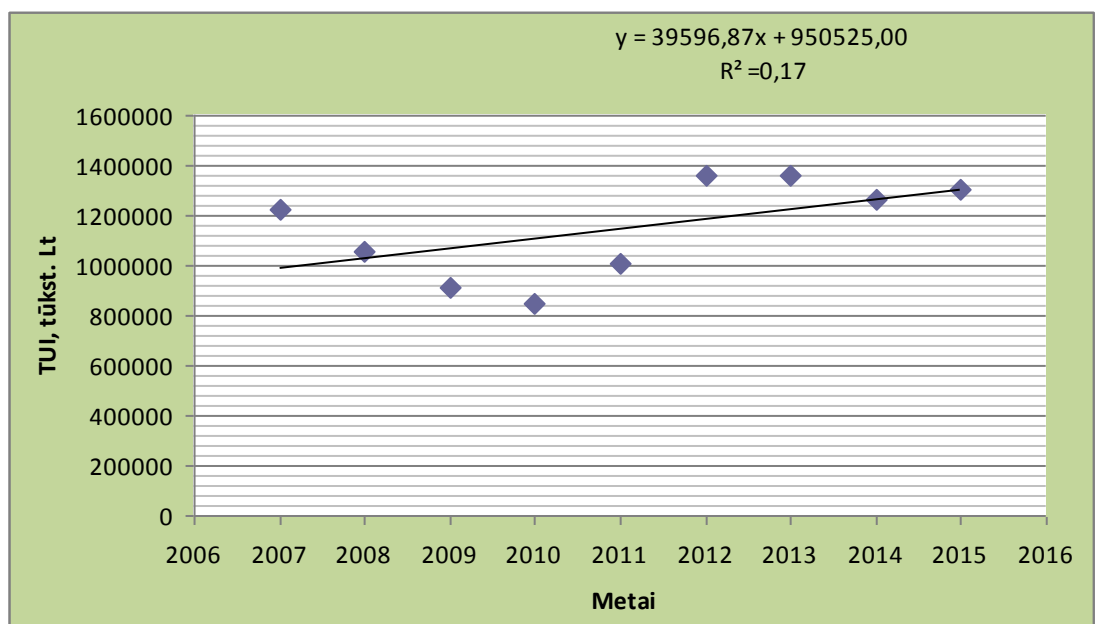
4. pav. Tiesioginių užsienio investicijų srautas 2007 – 2013 m. ir 2014 – 2015 m. prognozės D veikloje

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis.

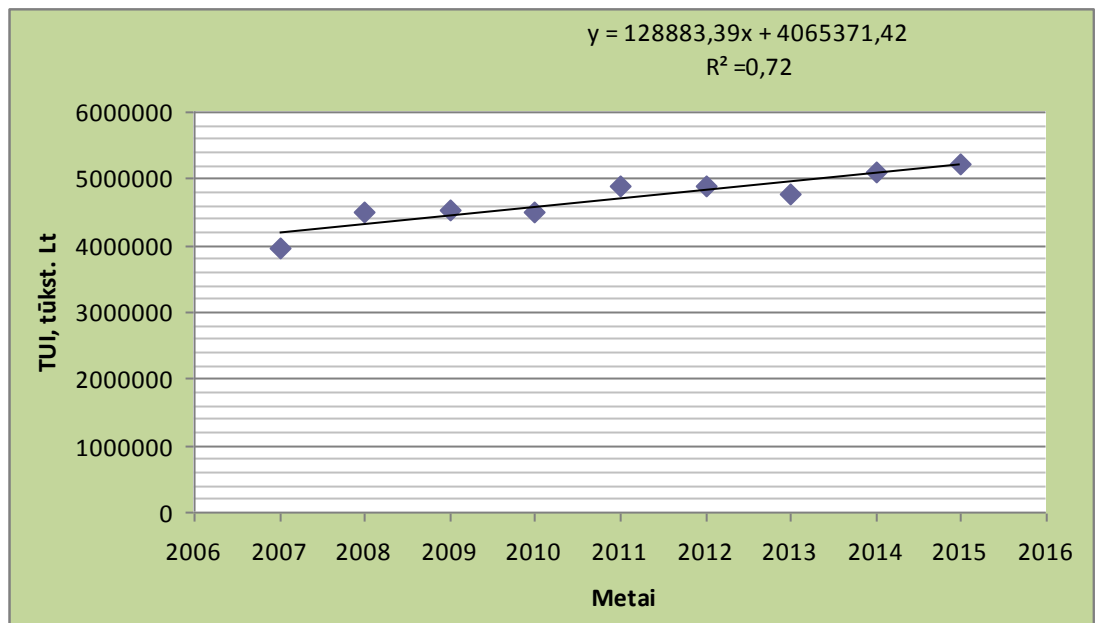
5. pav. Tiesioginių užsienio investicijų srautas 2007 – 2013 m. ir 2014 – 2015 m. prognozės E veikloje

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis.

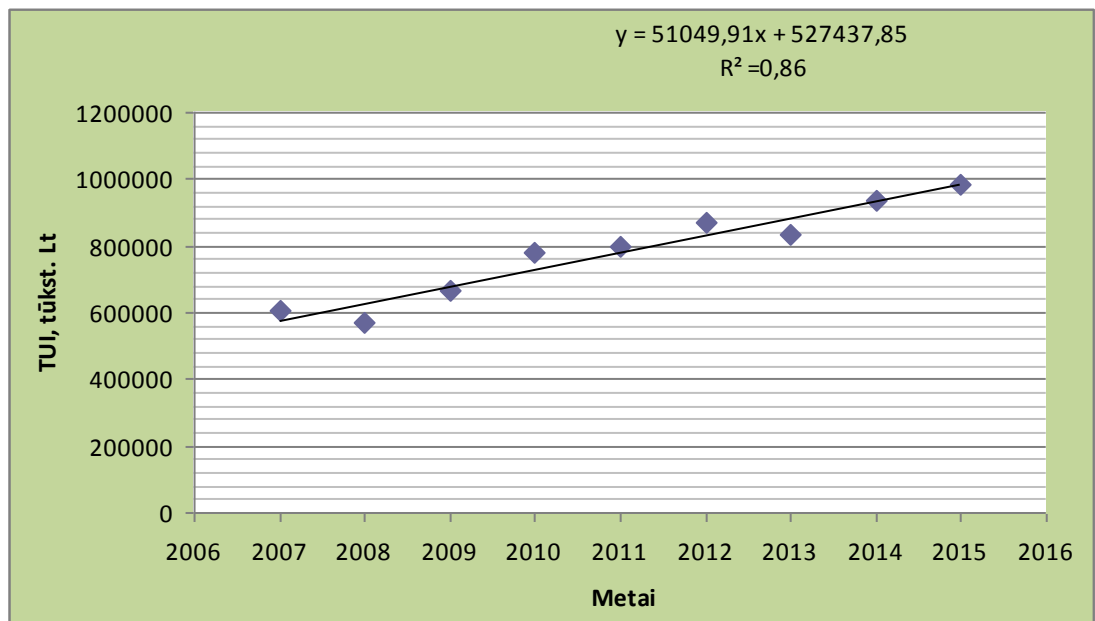
6. pav. Tiesioginių užsienio investicijų srautas 2007 – 2013 m. ir 2014 – 2015 m. prognozės F veikloje

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis.

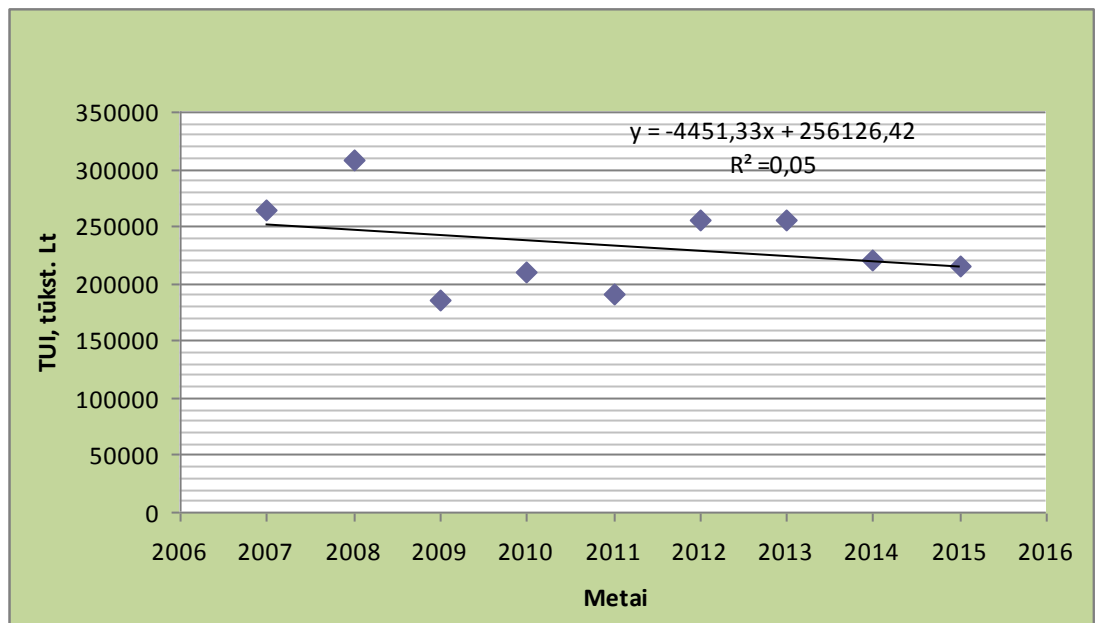
7. pav. Tiesioginių užsienio investicijų srautas 2007 – 2013 m. ir 2014 – 2015 m. prognozės G veikloje

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis.

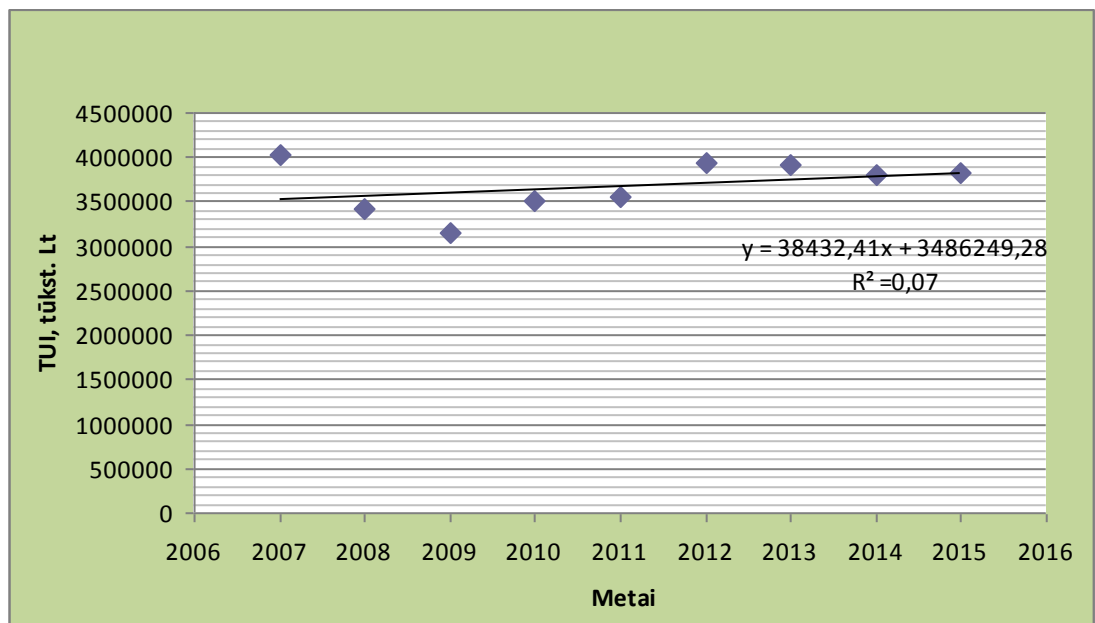
8. pav. Tiesioginių užsienio investicijų srautas 2007 – 2013 m. ir 2014 – 2015 m. prognozės H veikloje

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis.

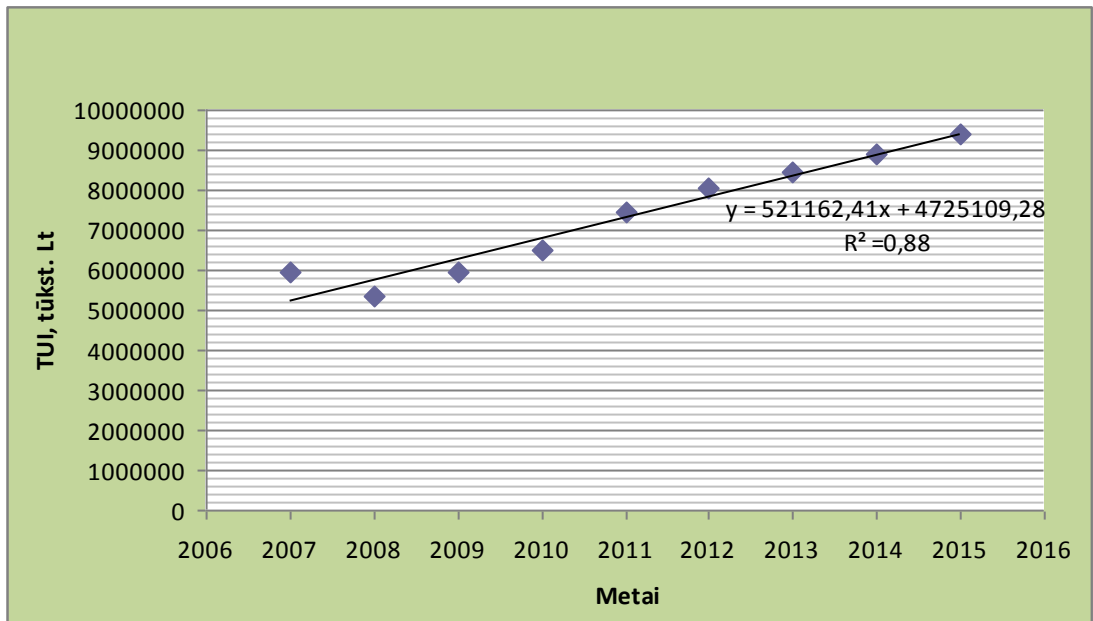
9. pav. Tiesioginių užsienio investicijų srautas 2007 – 2013 m. ir 2014 – 2015 m. prognozės I veikloje

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis.

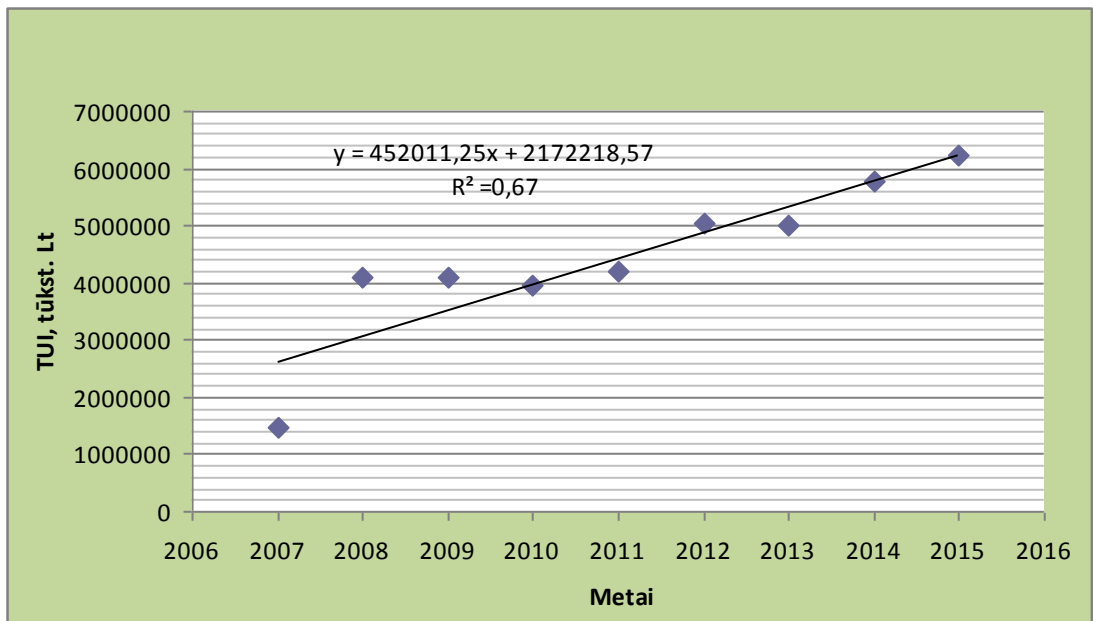
10. pav. Tiesioginių užsienio investicijų srautas 2007 – 2013 m. ir 2014 – 2015 m. prognozės J veikloje

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis.

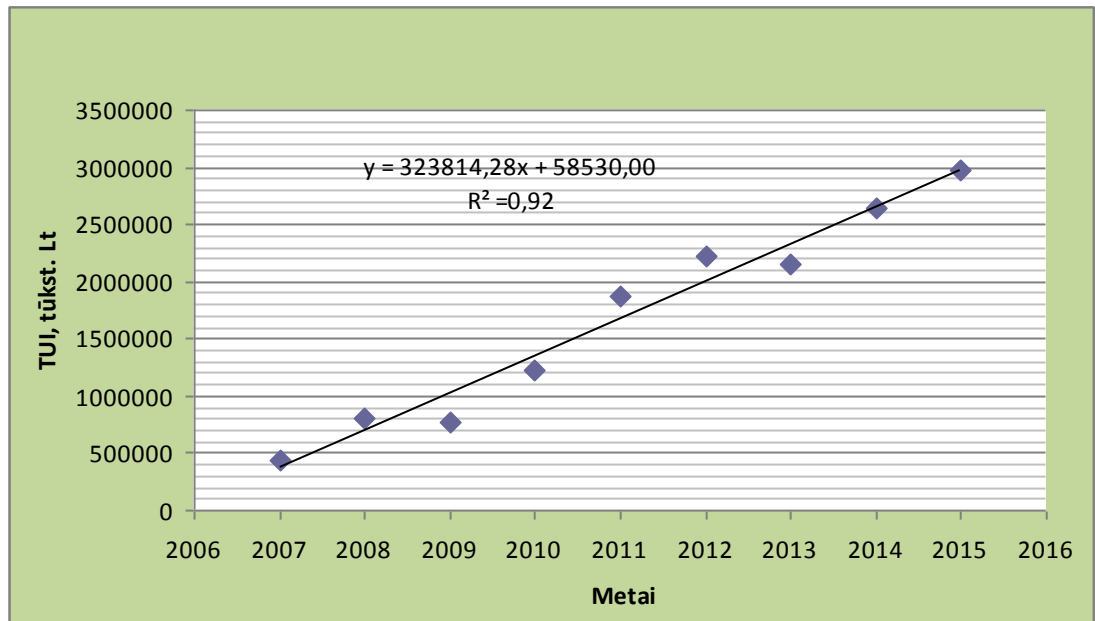
11. pav. Tiesioginių užsienio investicijų srautas 2007 – 2013 m. ir 2014 – 2015 m. prognozės K veikloje

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis.

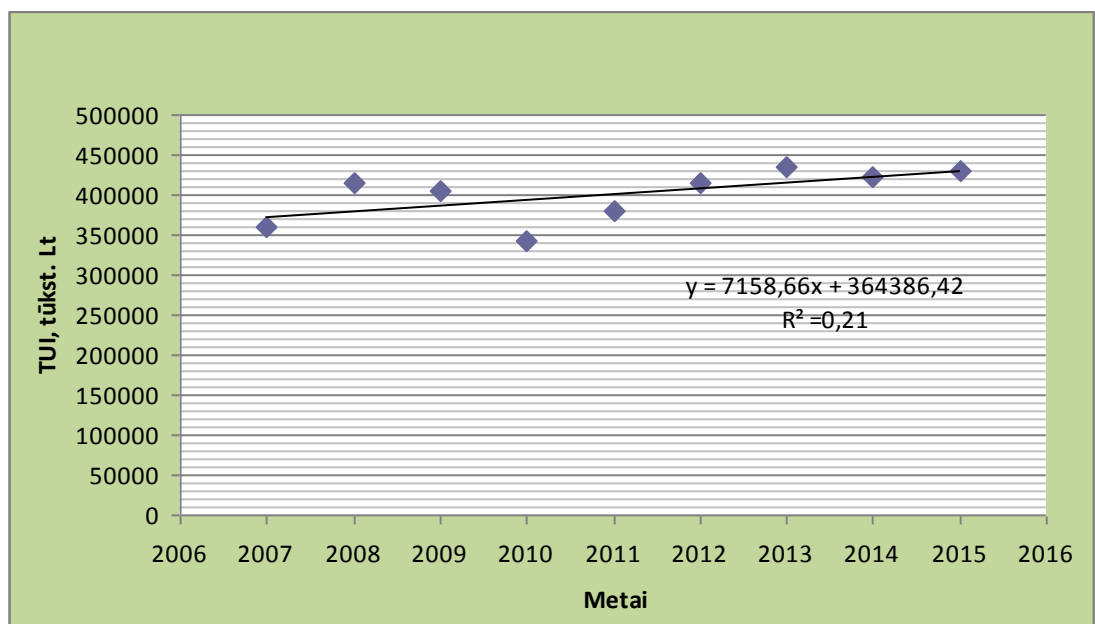
12. pav. Tiesioginių užsienio investicijų srautas 2007 – 2013 m. ir 2014 – 2015 m. prognozės L veikloje

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis.

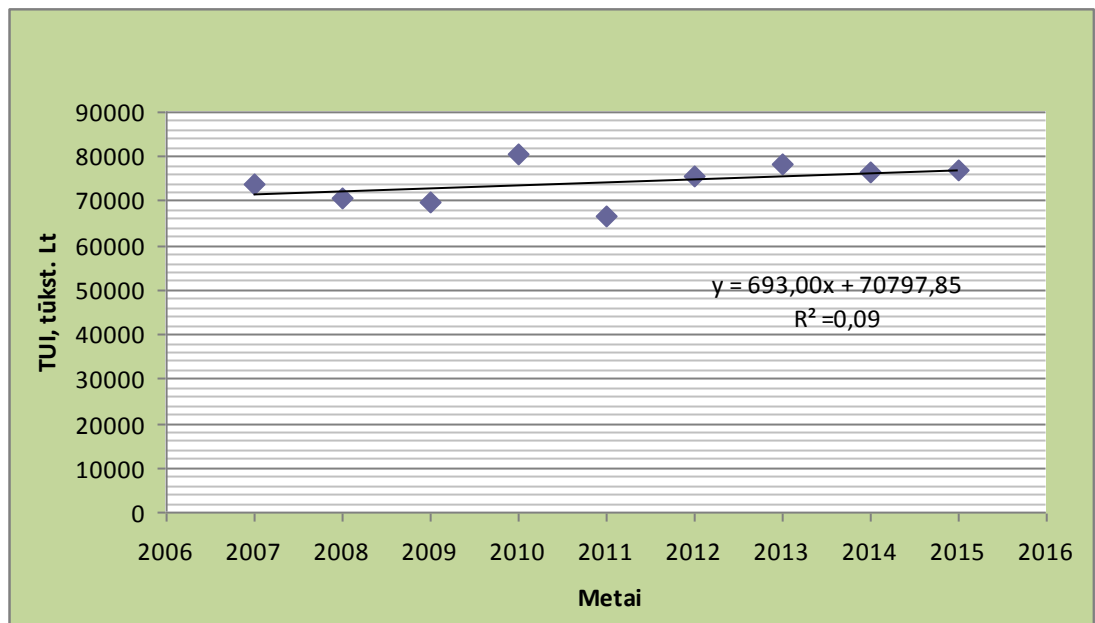
13. pav. Tiesioginių užsienio investicijų srautas 2007 – 2013 m. ir 2014 – 2015 m. prognozės M veikloje

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis.

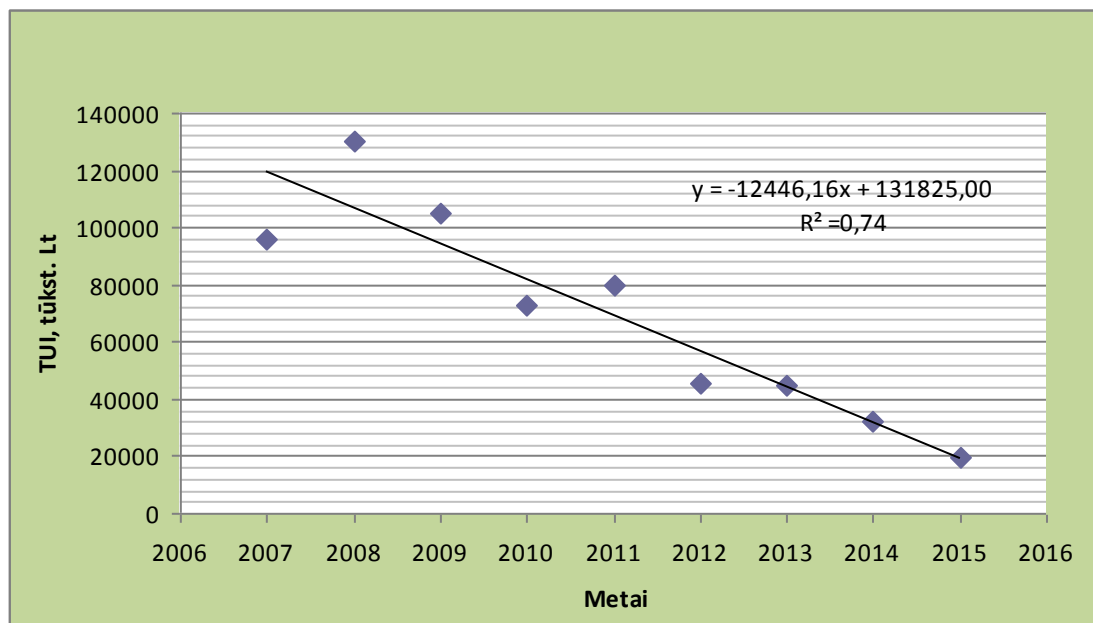
14. pav. Tiesioginių užsienio investicijų srautas 2007 – 2013 m. ir 2014 – 2015 m. prognozės N veikloje

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis.

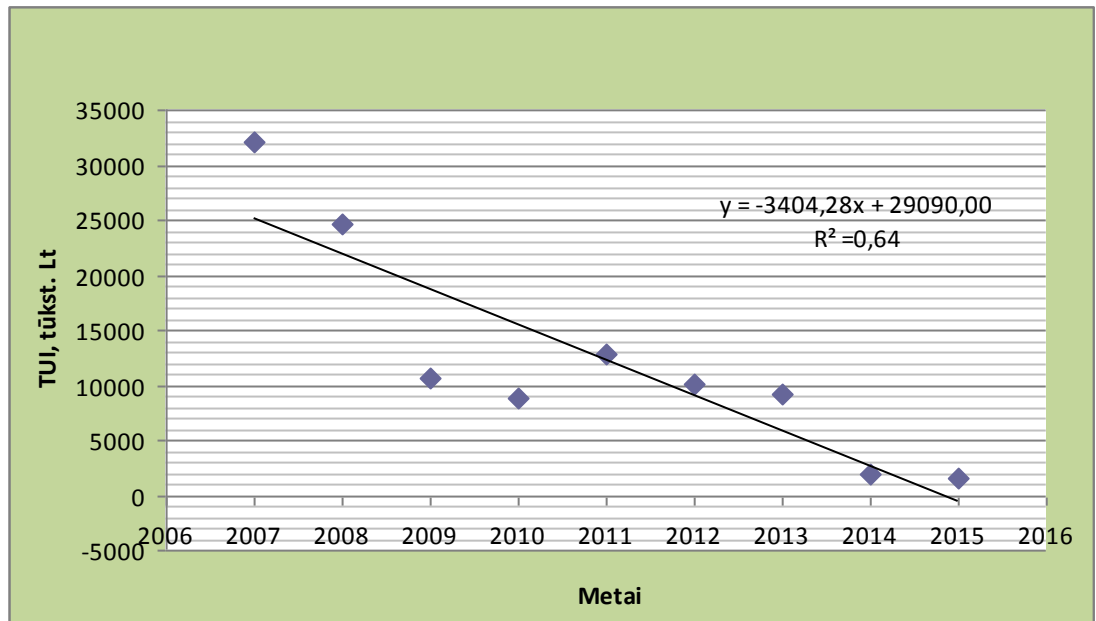
15. pav. Tiesioginių užsienio investicijų srautas 2007 – 2013 m. ir 2014 – 2015 m. prognozės P, Q veikloje

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis.

16. pav. Tiesioginių užsienio investicijų srautas 2007 – 2013 m. ir 2014 – 2015 m. prognozės R veikloje

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis.

17. pav. Tiesioginių užsienio investicijų srautas 2007 – 2013 m. ir 2014 – 2015 m. prognozės S veikloje

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis.

ANKETA EKSPERTAM

1. Įvertinkite priemones, tiesioginių užsienio investicijų pritraukimo gerinimui (sureitinguokite atsakymus pagal svarbumą nuo 1 iki 10).

Tiesioginių užsienio investicijų pritraukimo priemonės	
1. Taikyti laikiną atleidimą nuo pelno mokesčio (nuo 1 iki 3 metų)	
2. Kasmet rengti Lietuvoje ir Lietuvai investavimo požiūriu svarbiose užsienio valstybėse po 2-6 ekonominius forumus, skirtus juridinių asmenų vadovams ir kitiems už investicijas atsakingiems asmenims.	
3. Organizuoti Lietuvos ekonomikos pristatymus tikslinėms potencialių investuotojų grupėms užsienyje.	
4. Pasikviesti pasaulyje pripažintą šalies ekonominio įvaizdžio kūrimo konsultantą, kuris parengtų investicijoms patrauklios valstybės įvaizdžio kūrimo priemonių planą.	
5. Greitinti ir lengvinti verslo įsigijimo ir plėtojimo dokumentų tvarkymą.	
6. Skatinti integruotų mokslo, studijų ir verslo centrų – slėnių – kūrimą, siekiant stiprinti šalies ūkio konkurencingumą, skatinti gamybos ir mokslo bendradarbiavimą, kuo geriau naudoti turimą mokslo potencialą.	
7. Teikti juridiniams ir fiziniams asmenims informaciją apie pramoninių teritorijų plėtros galimybes ir su tuo susijusių valstybės skatinimo priemonių taikymą.	
8. Skatinti ir finansuoti mokslinius tyrimus Lietuvoje, kurti mokslinių tyrimų bei inovacijų centrus, kviesti užsienio mokslininkus, didinti jų konferencijų skaičių.	
9. Sukurti vieną Lietuvos duomenų bazę, apimančią nuolat atnaujinamą verslo informaciją apie potencialius verslo partnerius, siūlomus parduoti (nuomoti) žemės sklypus ir nekilnojamąjį turtą, juose esančią inžinerinę ir susisiekimo infrastruktūrą, statybų leidimus	
10. Suteikti geresnes kreditavimo sąlygas (mažesnes palūkanas) verslo plėtrai.	